

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Ondřej Dostal

**Definiční znaky veřejné podpory a výjimky z jejího zákazu dle
článku 107 Smlouvy o fungování Evropské unie v rozhodovací
praxi Evropské komise pro Českou republiku**

Rigorózní práce

Olomouc 2022

Prohlašuji, že jsem rigorózní práci na téma Definiční znaky veřejné podpory a výjimky z jejího zákazu dle článku 107 Smlouvy o fungování Evropské unie v rozhodovací praxi Evropské komise pro Českou republiku vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

V Praze, dne.....

Podpis:.....

Děkuji svým rodičům za podporu při vyhotovení této rigorózní práce.

Obsah

1	Úvod	6
2	Obecná charakteristika čl. 107 SFEU	11
2.1	Pojem podnik	14
3	Definiční znaky veřejné podpory	21
3.1	Poskytnutá státem nebo ze státních prostředků, přičitatelnost státu	22
3.1.1	Přímo nebo nepřímo ze státních prostředků	23
3.1.2	Přičitatelnost státu	29
3.2	Zvýhodnění podniků nebo odvětví výroby	31
3.2.1	Neexistence zvýhodnění	34
3.3	Selektivita	41
3.4	Narušení hospodářské soutěže	46
3.4.1	Okolnosti vylučující narušení soutěže	50
3.5	Ovlivnění obchodu mezi členskými státy	52
3.5.1	Okolnosti vylučující dopad veřejné podpory na obchod mezi členskými státy	57
4	Automatické výjimky ze zákazu veřejné podpory, čl. 107 odst. 2	59
4.1	Článek 107 odst. 2, písm. a)	59
4.2	Článek 107 odst. 2, písm. b)	60
4.3	Článek 107 odst. 2, písm. c)	62
5	Diskreční výjimky ze zákazu veřejné podpory, čl. 107 odst. 3	63
5.1	Test vyváženosti veřejné podpory	63
5.2	Článek 107 odst.3, písm. a)	66
5.3	Článek 107 odst.3, písm. b)	68
5.4	Článek 107 odst.3, písm. c)	70
5.5	Článek 107 odst.3, písm. d)	72
5.6	Článek 107 odst.3, písm. e)	72
6	Kritéria a nástroje aplikace výjimek dle odst. 2 a 3	74
7	Závěr	79
8	Abstrakt	82
9	Článek 107 SFEU	83
10	Seznam klíčových slov	84
11	Seznam použitých zdrojů	85

Seznam použitých zkratek

DG COMP	Generální ředitelství pro hospodářskou soutěž Evropské komise
EK	Evropská komise
EU	Evropská unie
GBER	Obecné nařízení o blokové výjimce ze zákazu veřejné podpory
Komise	Evropská komise
SDEU	Soudní dvůr EU
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
SPI	Soud první instance
SZ EU	Stálé zastoupení ČR při Evropské unii
ÚOHS	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

1 Úvod

Právo veřejné podpory¹², pro pozvolný rozvoj své aplikace³ dříve relativně opomíjená součást práva ochrany hospodářské soutěže Evropské unie, je paradoxně odvětvím unijního soutěžního práva, se kterým se občané ČR po vstupu do EU v běžném životě setkávají nejčastěji. Veřejná podpora hospodářských činností je součástí každodenních veřejných výdajů pro subjekty a aktivity, které zdánlivě nemají s konkurenčním bojem korporátních společností, resp. podniků⁴, nic společného, které však dle kritérií příslušného článku 107 SFEU⁵, a jak bude vysvětleno v této práci, přesto mohou narušit hospodářskou soutěž na vnitřním trhu EU a ovlivnit obchod mezi členskými státy EU. Kontrole a schválení výjimky z obecného zákazu veřejné podpory Evropskou komisí tak podléhají tisíce projektů financovaných či jinak podpořených z veřejných zdrojů, např. v oblasti kompenzací hospodářských dopadů COVID-19, budování infrastruktury využívané k hospodářským činnostem, příspěvků na podporu obnovitelných zdrojů energie, renovovaných veřejných sportovišť, či kulturních událostí, které by se bez veřejné podpory vůbec neuskutečnily. I nejmenší obec v ČR se může stát jak poskytovatelem, tak příjemcem, veřejné podpory. Pravidla čl. 107 SFEU platí i pro fyzické osoby a mnohé další typy subjektů vykonávajících hospodářskou činnost, přičemž i relativně minimální veřejný výdaj může být způsobilý k posouzení Komisí.

Veřejná podpora je významná i z hlediska makroekonomického. Rozličně motivované záměry členských států na podporu podniků či odvětví ekonomiky jsou konfrontovány se

¹ Tato rigorózní práce v maximálním rozsahu dodržuje terminologii zákona č. 215/2004 Sb. o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podp. výzkumu a vývoje a používá zákonný termín „veřejná podpora“, přičemž obsahově shodný termín „státní podpora“ je zachován v překladech relevantní unijní judikatury a dalších dokumentů. Oba termíny jsou v rámci této práce používány jako vzájemně zastupitelné ve shodě s dlouholetou aplikační praxí v ČR.

² Zavedení zákonného pojmu „veřejná“ podpora není samoúčelné, resp. lingvistickým výstřelkem, neboť, jak upozorňuje např. KINCL, zahrnuje skutečnost, že veřejná podpora může být poskytována i jinými než centrálními orgány daného členského státu, a je tedy výstižnějším pojmem než „státní“ podpora. Viz. KINCL Michael. Veřejná podpora v příkladech a poznámkách. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 2, pozn. pod čarou 4.

³ Pravidla veřejné podpory jsou obsažena již ve Smlouvě o Evropském hospodářském společenství z roku 1957, rozvoj pravidel zaměřených na státní aktivity na vnitřním trhu EU, včetně veřejné podpory, veřejných zakázek a státních monopolů, však nastal až po přijetí Jednotného evropského aktu v r. 1986. Srv. CRAIG Paul a DE BÚRCA Gráinne a kol. The Evolution of EU Law. Second Edition. Oxford University Press. 2011. ISBN:978-0-19-959296-8. 917 s.s. 727; První nařízení shrnující procesní pravidla kontroly poskytování veřejné podpory bylo přijato až v roce 1999, tedy více než čtyřicet let po nabytí účinnosti článku Smlouvy o EHS pro veřejnou podporu, dnes čl. 107 SFEU. Viz. Nařízení Rady (ES) č. 659/1999 ze dne 22. března 1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k čl. 93 Smlouvy o ES.

⁴ Obdobně jako v případě pojmu veřejná podpora tato rigorózní práce používá v maximální míře zákonný pojem „příjemce“ [veřejné podpory], přičemž obsahově shodný termín „podnik“ je zachován v překladech relevantní unijní judikatury a dalších dokumentů. Oba termíny jsou v rámci této práce používány jako vzájemně zastupitelné ve shodě s dlouholetou aplikační praxí. Srv. PETR Michal, ZORKOVÁ Eva. Koncept soutěžitelle v českém a unijním právu. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2021, 208 s., s. 100-101. Blíže k obsahu pojmu „podnik“ viz. část 3.1 této práce.

⁵ Plné znění článku je přílohou této práce.

zákazem⁶ dle čl. 107 SFEU a monopolní posuzovací pravomocí Komise preferující veřejnou podporu stimulující inovace, ekologické technologie a rozvoj lidských zdrojů, zabraňující vzniku škod na životním prostředí, podporující růst a zaměstnanost, a posilující konkurenceschopnost EU⁷. Podle některých názorů právo veřejné podpory dokonce ve skutečnosti reguluje soutěž mezi členskými státy EU, neboť se týká narušení hospodářské soutěže nikoliv podniky, nýbrž orgány státu. Podniky jsou z tohoto pohledu relevantní pro kontrolu veřejné podpory jako příjemci veřejné podpory nebo oběti narušení konkurence ve prospěch příjemců podpory a mohou tak být nahlíženy jako pouhé prostředky soutěžení členských států prostřednictvím veřejné podpory⁸. Nastavení podmínek slučitelnosti veřejné podpory s vnitřním trhem přitom formuje podobu dotčených sektorů ekonomiky, jak je patrné například na přechodu unijní energetiky na nízkoemisní obnovitelné zdroje. Relevantními jsou v tomto ohledu zejména ty výjimky z obecného zákazu veřejné podpory, jejichž použití podléhá uvážení Komise⁹.

Kontrola poskytování veřejných podpor podnikům členskými státy EU je specifickým rysem unijního soutěžního práva, unikátním v globálním měřítku, a je zároveň jedním z hlavních předpokladů fungování vnitřního trhu EU.¹⁰ V souladu s tím náleží problematika veřejné podpory k nejvýznamnějším oblastem evropského práva také z hlediska počtu žalob podávaných k Evropskému soudnímu dvoru na rozhodnutí Evropské komise o podpoře poskytované některým z 27 členských států¹¹. Na základě své téměř sedmileté praxe v zastupování ČR při jednáních s Komisí o případech veřejné podpory mohu konstatovat, že tato problematika patří mezi nejvíce rezonující témata ve vztazích mezi členským státem EU a Evropskou komisí, také s ohledem na jejich výše naznačené politické a hospodářské souvislosti a obvyklý přesah do kompetencí více orgánů státní správy i generálních ředitelství Komise.

Vzhledem k výše ilustrovanému zásadnímu významu čl. 107 SFEU se nabízí otázka, v jakém rozsahu byl dosud uplatněn vůči České republice. Při uvážení brzy dvacetiletého

⁶ Čl. 107 neobsahuje slovo „zákaz“, SDEU však k ustanovení takto přistupuje. Srv. TOBLER Christa a BEGLINGER Jacques. *Essential EU Law in Charts*. HVG-ORAC Publishing House Ltd. 2010. ISBN: 978-963-258-086-9. 363 s., s. 252.

⁷ Sdělení EK „Modernizace státní podpory v EU“ COM(2012) 209, bod 12.

⁸ Srv. HAUCAP, Justus; SCHWALBE, Ulrich. *Economic principles of state aid control*. DICE discussion paper, No. 17, 2011, <http://hdl.handle.net/10419/45613>. ISSN 2190-9938 (online) – ISBN 978-3-86304-016-1. s. 14.

⁹ Viz blíže část 6. této práce.

¹⁰ Srv. HAUCAP, J.; SCHWALBE, U. *Economic principles...s.2.*; a BARNARD Catherine. *The Substantive Law of the EU. The Four Freedoms. Sixth Edition*. Oxford University Press. 2019. 636 s., s. 14.

¹¹ Srv. RUSCHE Maxian, v KELLERBAUER, Manuel et col.; *The EU Treaties and the Charter of Fundamental Rights*. 1st edition. Oxford University Press, 2019, kapitola o čl. 107, s. 1112, pozn. pod čarou 1. Autor uvádí, že rozhodnutí SDEU v oblasti veřejné podpory je na osm stovek – k datu zpracování této práce tento počet dále narostl o desítky případů.

členství ČR v Evropské unii je možné se domnívat, že již mnohokrát a na mnoha úrovních musely být v českých případech naplněny všechny kumulativní znaky veřejné podpory a jejich hlavní kritéria, stejně jako všechny výjimky z obecného zákazu veřejné podpory dle uvedeného článku. Uvedená hypotéza vybízí k výzkumu možností interpretace čl. 107 za pomoci dosavadní rozhodovací praxe Komise pro Českou republiku, která by mimo jiné usnadnila pochopení problematiky veřejné podpory v ČR a efektivnější komunikaci v dané oblasti s odpovědnými orgány ČR a Komisí.¹² Tato rigorózní práce nabízí odpověď na uvedené otázky, přičemž zcela vyčerpávající přehled v uvedeném smyslu by zdaleka přesáhl předepsaný rozsah textu.

Samotný pojem veřejné podpory není klíčovým čl. 107 ani žádným jiným čl. SFEU definován (tím méně pak národní legislativou), ačkoliv jeho definice zformovaná judikaturou SDEU vychází ze znění uvedeného článku.¹³ Tím spíše je pro pochopení tohoto konceptu nezbytné vycházet z příslušné rozhodovací praxe Soudního dvora EU a pro poznání české praxe poskytování veřejné podpory pak z příslušných rozhodnutí Komise pro ČR. Práce proto nejprve vymezuje působnost článku 107 SFEU na základě judikatury SDEU, která je i v oblasti veřejné podpory základním nástrojem interpretace stručného článku SFEU. Úplnost popisovaných prvků čl. 107 SFEU je možné srovnat se Sdělením Komise o pojmu státní podpora s logickými výjimkami uvedenými v závěru práce¹⁴. Práce podává výčet a popis kumulativních znaků veřejné podpory a kritérií jejich naplnění pomocí právních vět ustálené judikatury. U všech uvedených znaků jsou zároveň vysvětleny judikатурní podmínky jejich nenaplnění, které v případě prokázání byť u jediného znaku vylučují existenci veřejné podpory a tedy i povinnost oznámit ji Komisi pro schválení a vyčkat jejího rozhodnutí. Obdobně jsou vyloženy i jednotlivé výjimky z obecného zákazu veřejné podpory dle čl. 107. Tato analýza je samostatně funkční a použitelnou částí této rigorózní práce.

Hlavním přínosem práce je pak analýza a výběr z více než dvou set¹⁵ meritorních rozhodnutí Komise ohledně veřejné podpory v ČR a zrcadlící českými reáliemi v dostupném

¹² Dle osobní zkušenosti autora je přes úsilí odpovědných orgánů ČR (ale i jiných členských států EU) naprostou výjimkou, aby EK nepožadovala po členském státu doplňující informace k oznámení veřejné podpory, a aby tato komunikace neprodlužovala proces posuzování podpory o řadu měsíců. Srv. European Court of Auditors Special Report No 15/2011. Do the Commission's procedures ensure effective management of State aid control? Luxembourg: Publications Office of the European Union 2011; ISBN 978-92-9237-377-1 doi: 10.2865/26852, bod 44. a násl.

¹³ Srv. KOCIUBIŇSKI Jakub. Selectivity criterion in state aid control. DOI: 10.2478/wrlae-2013-0016, s. 2.

¹⁴ Sdělení EK o pojmu státní podpora uvedeném v čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie C/2016/2946.

¹⁵ Údaje o počtu případů vycházejí z veřejné databáze případů veřejné podpory DG COMP dostupné na https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=3. Práce se vzhledem k sektorovým odlišnostem nezabývá případy veřejné podpory v zemědělství a rybolovu posuzovaných

rozsahu výše uvedenou analýzu judikatury SDEU ohledně působnosti čl. 107 SFEU. Stručné výňatky z příslušných rozhodnutí v textu uvedené kurzívou vystihují okolnosti naplnění či nenaplnění příslušného znaku, kritéria, či výjimky ze zákazu veřejné podpory autentickým jazykem Komise. Přiblížením okolností, ve kterých byla a je v ČR poskytována veřejná podpora, na pozadí ustálené rozhodovací praxe SDEU, práce usnadňuje použití příslušných právních pojmů například při přípravě a projednávání oznámení veřejné podpory s Komisí, či při předcházení a vypořádání stížností na možnou nezákonnou či neslučitelnou veřejnou podporu. Břemeno prokázání slučitelnosti veřejné podpory s fungováním vnitřního trhu EU, resp. se zákonnými výjimkami z jejího zákazu, leží na členském státu, který by měl být dokonale připraven ji obhájit. Podobný zájem má i příjemce veřejné podpory, který do okamžiku pozitivního rozhodnutí Komise nemůže být v dobré víře ohledně slučitelnosti přijaté podpory s vnitřním trhem EU. Ačkoliv základem pro posouzení existence a slučitelnosti veřejné podpory s vnitřním trhem EU v jednotlivých případech je vždy pouze článek 107 SFEU, Komise ve svých četných rozhodnutích nejen pro ČR odkazuje na svoji předchozí rozhodovací praxi, a jednoznačně tak vybízí k analogickému výkladu znaků veřejné podpory i výjimek z jejího zákazu v obdobných případech. Pro potřeby praktického využití uvedeného výkladu je připojena závěrečná pasáž vysvětlující hlavní podmínky a nástroje aplikace čl. 107, opět za využití příkladů z rozhodovací praxe Komise pro ČR. Práce nabízí analýzu rozhodnutí Komise o veřejných podporách poskytovaných na území ČR v období od vstupu do EU v květnu roku 2004 po červen 2022. Výběr judikátů SDEU použitý pro analýzu působnosti čl. 107 SFEU není časově omezen. Práce vychází z právního stavu k 2. 7. 2022.

Téma veřejné podpory bylo v ČR dosud zpracováno v několika rigorózních pracích¹⁶ zaměřených většinou na aplikaci čl. 107 SFEU v některém sektoru ekonomiky či v jiném úzeji vymezeném vztahu. Práce vždy v určitém rozsahu obsahují vymezení pojmu veřejná podpora dle čl. 107 SFEU a jsou obvykle doplněny více či méně detailním popisem procesního rámce v ČR i EU. Obecné pojetí konceptu veřejné podpory s uvedenými doplněními nabízí Slaměnová (2012). Samostatnou esenciální kategorizací rozhodovací praxe Komise pro ČR v souladu se strukturou čl. 107 SFEU se tedy dosud žádná rigorózní práce nezabývala.

do 1.1. 2020 DG AGRI a DG MARE, v dopravě a v oblasti služeb obecného hospodářského zájmu s několika výjimkami ze dvou posledně uvedených obsahujícími unikátní výklad relevantní pro interpretaci čl. 107 SFEU v podmínkách ČR. Práce se vzhledem k logické neexistenci příslušných meritorních rozhodnutí nezabývá dalšími asi 1500 případy veřejné podpory ČR poskytnuté na základě nařízení EK (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem, tzv. Obecného nařízení o blokových výjimkách (známé pod zkratkou anglického názvu „GBER“), které jsou oznamovány zkrácenou formou na základě předpokladu zbytnosti rozhodnutí EK.

¹⁶ K 2.7. 2022 jsem jich v databázích českých univerzit napočítal 11.

Zdroji použitými v práci jsou především výše definovaná rozhodnutí Komise pro ČR a rozhodnutí SDEU týkající se článku 107 SFEU. Pro každý komentovaný koncept v rámci čl. 107 SFEU je v naprosté většině použito samostatné rozhodnutí Komise z české praxe. Statistické údaje jsou čerpány z databází Evropské komise. V případě potřeby jsou pro srovnání či názornost využity domácí i zahraniční odborné publikace z oblasti veřejné podpory. Podstatné množství analyzovaných případů veřejné podpory jsem obhajoval před Komisí a jejími relevantními generálními ředitelstvími, zejména GŘ pro hospodářskou soutěž, ve spolupráci s českými orgány při svém působení na SZ ČR při EU. Zastupoval jsem ČR rovněž při přijímání řady unijních právních předpisů a soft-law v oblasti veřejné podpory, dle kterých byly analyzované případy posuzovány. K využití deskriptivní, analytické, a interpretační metodě je tak přiřazena i metoda empirická. Text práce je strukturován shodně s článkem 107 SFEU, to znamená dle jednotlivých definičních znaků veřejné podpory, jejich určujících aspektů a zásad. Vzhledem ke klíčovému významu pro definici veřejné podpory je přiměřeně větší prostor věnován pojmům podnik, hospodářská činnost, a zvýhodnění. Následuje výklad jednotlivých výjimek z obecného zákazu veřejné podpory. Závěr práce je věnován nejvýznamnějším kritériím a nástrojům aplikace uvedených výjimek.

Další výzkum v předmětné oblasti se nabízí v návaznosti na budoucí rozhodovací praxi Komise o veřejné podpoře v ČR. Jak popsáno podrobněji v závěru práce, některá kritéria, resp. scénáře naplnění znaků veřejné podpory, se dosud v praxi ČR nevyskytly, stejně jako některé výjimky ze zákazu veřejné podpory dle čl. 107 SFEU. Jeví se tedy vhodné tyto oblasti sledovat a výčet podávaný touto prací adekvátně doplňovat. Nabízí se rovněž provést obdobnou analýzu i ve specificky regulovaných oblastech zemědělství a rybolovu či dopravy. Výzkum navazující na tuto práci je možné provést také ve vztahu k aplikaci GBER, které je nejrozšířenějším nástrojem aplikace výjimek ze zákazu veřejné podpory obsažených v čl. 107 SFEU, konkrétně například analýzu důvodů a srovnání četnosti používání jednotlivých právních základů slučitelnosti podpory obhajovaných dle GBER a mimo něj. Jako jedinečné téma výzkumu související s aplikací čl. 107 SFEU se konečně nabízí v rámci EU unikátní dosavadní neexistence rozhodnutí Komise nařizujícího ČR navrácení poskytnuté veřejné podpory¹⁷.

¹⁷ Ohledně tohoto typu rozhodnutí srv. např. TOSATO Gian Luigi a BELLODI Leonardo. EU Competition Law : Volume I. Procedure. Clays & Casteels. 2006. ISBN 90-776440-40. 705 s.,s. 397.

2 Obecná charakteristika čl. 107 SFEU

Ustanovení čl. 107 SFEU je součástí systému SFEU zajišťujícího nenarušenou hospodářskou soutěž na vnitřním trhu EU¹⁸ a je základem ochrany této soutěže před dopady podpor poskytovaných **podnikům nebo odvětvím výroby** ze strany členských států EU. *V případě veřejné podpory na záchranu a restrukturalizaci společnosti České aerolinie EK konstatovala, že společnost byla v okamžiku poskytnutí podpory na restrukturalizaci v červnu 2010 podnikem v obtížích.*¹⁹ *V případě veřejné podpory ČR pro biopaliva Komise konstatovala, že úleva spotřební daně má za následek snížení nákladů zatěžujících určité odvětví výroby, v tomto případě výrobců směsného paliva – bionafty a tím zvýhodňuje určité subjekty a určité odvětví výroby.*²⁰

Pojem „podpora“ je obecnější než pojem subvence, protože zahrnuje nejen pozitivní plnění (např. přímé dotace, úvěry, věcné plnění, ale i pevný a konkrétní závazek poskytnout státní prostředky k určitému pozdějšímu datu, apod.), **ale také zásahy státu různými způsoby snižující náklady podniku** a mající tutěž povahu a tytéž účinky jako subvence, aniž jimi v přesném slova smyslu jsou, např. osvobození od daní či příspěvků na sociální zabezpečení apod.²¹ Článek 107 odst. 1 SFEU **nerozlišuje státní zásahy podle důvodů nebo cílů, ale podle jejich účinků**, a tedy nezávisle na použitých prostředcích²², formě či legislativní technice.²³ *Například podpora společnosti Bohemia-Sen byla udělena ve formě zvýhodněného prodeje pozemků města Pardubice k tíži městského rozpočtu na základě zápisu z 23. pravidelného zasedání Rady města Pardubice ze dne 21. června 2005.*²⁴

Sdělení EK o pojmu státní podpora a rovněž například *BELLAMY & CHILD*²⁵ nabízí neuzavřený výčet druhů opatření, která byla v praxi shledána veřejnou podporou: investiční

¹⁸ Zejména čl. 107-109 SFEU; Srv. BARNARD C., PEERS S. *European Union Law*. Third Edition. Oxford University Press 2020. ISBN 978-0-19-885575-0. 901 s., s. 545.

¹⁹ Rozh. EK ze dne 19. září 2012 o st. podp. č. SA.30908 (2011/C) (ex N 176/2010), kterou ČR udělila ve prospěch podniku České aerolinie, a.s. (ČSA – České aerolinie – restrukturalizační plán), bod 96.

²⁰ Rozh. EK ze dne 30. června 2004 N 206/2004 - ČR st. podpora za účelem podpory biopaliv, bod 18.

²¹ Rozs. SDEU ze dne 19. března 2015, OTP Bank Nyrt. v. Magyar Állam a Magyar Államkincstár, C-672/13, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 40.

²² Rozs. SDEU ze dne 15. května 2019, Achema AB a další v. VKEKK, C-706/17, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 86.

²³ Rozs. SPI ze dne 24. září 2019, Lucemburské velkovévodství a Fiat Chrysler Finance Europe v. EK, spojené věci T-755/15 a T-759/15, bod 182.

²⁴ Rozh. EK ze dne 22. září 2006 o st. podp. č. N 30/2006 - ČR Podpora ve prospěch společnosti BOHEMIA-SEN s.r.o., bod 16.

²⁵ Sdělení EK o pojmu státní podpora, bod 51.; obdobně MACNAB Andrew. *Bellamy & Child: Materials on European Union Law of Competition*, 2013 Edition. Oxford University Press. 1627 s. ISBN-10: 0199664560 citováno v JANSSEN Pim. *The Interplay Between Industrial Policy and State Aid: Natural Combination or Strange Bedfellows?* DOI: 10.21552/estal/2016/4/8, s. 585.

granty; subvence pokrývající provozní ztráty; úvěry se sníženou úrokovou sazbou; záruky za úvěr; přednostní fiskální zacházení; selektivní redukce veřejných poplatků; obchodně neodůvodněné přednostní tarify za elektřinu; neuložení průmyslových poplatků, kterým podléhají konkurenti; bezplatné poskytnutí služeb, za které by příjemci museli normálně platit; poskytnutí logistické a obchodní asistence veřejným podnikem jeho dceřiným společností za nikoliv tržních podmínek; křížovou subvencí veřejným podnikem; odpis dluhu; platba bonusů potřebných pro přilákání pracovníků do určitého odvětví; úvaze podléhající státní financování sociálního plánu zaměstnavatele; financování televizních kanálů. Obdobně se v české praxi vyskytly například následující formy podpory: přímý nevratný grant či dotace²⁶, úvěr se zvýhodněnou úrokovou sazbou²⁷, kapitálová injekce²⁸ záruka za úvěr²⁹, odpuštění či snížení daně či jiného poplatku³⁰, prodej státního majetku za zvýhodněnou cenu³¹, bezplatné přidělování povolenek³², a další³³.

Veřejná podpora podniků nebo odvětví ze strany členských států EU výroby podléhá obecnému zákazu dle čl. 107 odst. 1 SFEU. Ten zároveň stanovuje **výjimky z tohoto zákazu**, při splnění jejichž podmínek je možné podpory považovat za slučitelné s fungováním vnitřního trhu EU, jak bude popsáno v částech 5 a 6 této práce. Článek 107 odst. 1 SFEU se týká jednostranných a nezávislých rozhodnutí členských států EU poskytujících podnikům nebo jiným právním subjektům prostředky nebo zvýhodnění určené k podpoře uskutečňování sledovaných **hospodářských nebo sociálních cílů**^{34,35}. *Přijetím Dočasného programu poskytování podpory ve formě úvěrů s podpořenou úrokovou sazbou české orgány mířily na*

²⁶ Rozh. EK ze dne 11. srpna 2017 o st. podp. SA. 45182 (2016/N) – Režim státní podpory zavádění veřejně přístupných dobíjecích a plnicích stanic pro vozidla s pohonem na alternativní paliva v České republice.

²⁷ Rozh. EK ze dne 21. března 2012 SA.29864 (C 6/2010) (ex NN 1/2010) o st. podp. poskytnuté Českou republikou společností České aerolinie, a. s. (ČSA – Czech Airlines a.s. – možné aspekty státní podpory při poskytnutí úvěru společností Osinek, a.s.).

²⁸ Tamtéž.

²⁹ Rozh. EK ze dne 5. května 2020 o st. podp. SA.57094 (2020/N) – Czechia – COVID-19 – Loan guarantee scheme to support the economy in response to the COVID-19 crisis.

³⁰ Rozh. EK ze dne 30. června 2004 N 206/2004 - ČR st. podpora za účelem podpory biopaliv.

³¹ Rozh. EK ze dne 10. května 2007 o st. podp. N 661/2006 – ČR Investiční pobídka pro společnost Hyundai Motor Manufacturing Czech s.r.o.

³² Rozh. EK ze dne 10. listopadu 2020 o st. podp. SA.58608 – Czech Republic Compensation for indirect ETS costs in the Czech Republic.

³³ Pro přehled využívání nástrojů veřejné podpory v ČR viz výroční statistika DG COMP State Aid Scoreboard, za rok 2020 dostupná na https://ec.europa.eu/competition-policy/system/files/2021-06/state_aid_scoreboard_note_2020.pdf, s. 82.

³⁴ Rozs. SPI ze dne 5. dubna 2006, EK v Deutsche Bahn, T-351/02, Sb. rozh. s. 2006 II-01047, bod 100.

³⁵ Např. v roce 2019 bylo 74,9% veřejné podpory v ČR zaměřeno na dva hlavní politické cíle. Přibližně 52,9% bylo poskytnuto na ochranu životního prostředí včetně energetických úspor a 15,7% na výzkum, vývoj a inovace. 10,3% celkových výdajů na veřejnou podporu bylo poskytnuto na regionální rozvoj a 14,8% na ostatní politické cíle. Viz. State Aid Scoreboard DG COMP za rok 2020 https://ec.europa.eu/competition-policy/state-aid/scoreboard_en, s. 82.

*podporu poptávkové strany ekonomiky zlepšením přístupu společností k úvěrům na financování investičního a pracovního kapitálu za účelem kompenzace nedostatečné úvěrové aktivity soukromých bank vyplývající z finanční krize.*³⁶

Zvláštní, například sociální povaha státních zásahů³⁷ nebo snaha členského státu o sblížení soutěžních podmínek s ostatními členskými státy³⁸, však **nepostačuje k tomu, aby tyto zásahy nebyly bez dalšího kvalifikovány jako podpory.** *Státní financování v rámci programu pro problematické oblasti bylo považováno za veřejnou podporu investičním projektům ve městech s velkým podílem poválečných staveb, které vedly k vytvoření enkláv, jež jsou ohroženy nejen fyzickým chátráním, ale také sociálním vyloučením z důvodu obecně nižší cenové hladiny bytů, a tím i k následné koncentraci sociálně znevýhodněných domácností.*³⁹

Relativně malý objem podpory nebo relativně malá velikost podniku, který ji přijímá, sama o sobě nevyklučuje možnost, že podpora může být neslučitelná s vnitřním trhem.⁴⁰ Vzhledem k dosavadní, a v rámci EU unikátní, neexistenci rozhodnutí EK o neslučitelné podpoře ČR je možné relevanci malého objemu podpory a malého příjemce ilustrovat na pozitivním případě schválené podpory *ve formě přímé dotace v celkové výši „pouhých“ 5,69 milionu Kč příjemci IMIT s.r.o., jejímiž majiteli jsou dva společníci, a společnost byla založena se základním kapitálem ve výši 1 milionu CZK. Společnost bylo možné považovat za malý podnik podle tehdy platného doporučení EK o definici mikropodniků a malých a středních podniků vzhledem k ročnímu obrátu ve výši 17 673 000 Kč, konečné rozvaze ve výši 15 464 000 Kč a počtu 56 zaměstnanců.*⁴¹

Článek 107 SFEU se nepoužije, pokud stát jedná „**při výkonu veřejné moci**“ nebo pokud státní orgány jednají „jakožto orgány veřejné moci“ při zajišťování **základních funkcí státu**, například činností armády nebo policie, nebo kontroly letového provozu, neboť v takových situacích obvykle neexistují podmínky pro hospodářskou soutěž, pokud stát nerozhodne jinak.⁴² *Komise konstatovala, že české Centrum služeb pro silniční dopravu,*

³⁶ Rozh. EK ze dne 06. května 2009 o st. podp. č. N 237/2009 – Czech Republic "Temporary aid scheme for granting aid in the form of loans with subsidised interest rate", bod 5.

³⁷ Rozs. SDEU ze dne 17. září 2020, Compagnie des pêches de Saint-Malo, C-212/19, dosud nezveřejněno, bod 41.

³⁸ Rozs. SDEU ze dne 3. března 2005, Wolfgang Heiser proti Finanzamt Innsbruck, C-172/03, Sb. rozh. s. 2005 I-01627, bod 54.

³⁹ Rozh. EK ze dne 10. prosince 2008 o st. podp. č. N 342/2008 – ČR Bydlení a sociální program pro problematické oblasti, bod 6.

⁴⁰ Rozs. SDEU ze dne 19. září 2000, Spolková republika Německo proti Komisi, C-156/98, Sb. rozh. s. 2000 I-06857, bod 30.

⁴¹ Rozh. EK ze dne 20. prosince 2006 o st. podp. č. N 497/2006 – ČR Městský dům Přerov, body 4, 5, a 8.

⁴² Sdělení EK o pojmu státní podpora, část 2.2.; Rozs. SDEU ze dne 19. ledna 1994, SAT Fluggesellschaft GmbH proti Eurocontrol, C-364/92, Sb. rozh. s. 1994 I-00043, bod 30.

veřejná instituce zřízená rozhodnutím ministerstva dopravy a financovaná ze státního rozpočtu, která dohlíží na silniční dopravu, na technické podmínky vozidel, na operace autoškol a na prevenci v silničním provozu vykonává dohlížecí funkce. EK připomněla, že poslání policie netvoří hospodářské činnosti. **Úkoly kontroly, které český stát přidělil Centru služeb pro silniční dopravu, představují takové úkoly policie a Centrum služeb pro silniční dopravu tedy nevykonává hospodářské činnosti.**⁴³

Několik po sobě jdoucích státních zásahů může být považováno za jeden jediný zásah, zejména tehdy, když vykazují zejména z hlediska jejich časového rozvržení, jejich cíle a situace podniku v době těchto zásahů natolik úzké vazby, že je nemožné je od sebe oddělit.⁴⁴ *V případě záruk na financování nákupu železničních vozidel došla EK k závěru, že záruku nelze posuzovat zcela odděleně od předchozích dvou schválených záruk, jelikož se příslušné půjčky používají nebo použijí k financování obměny kolejových vozidel. Bylo proto třeba zohlednit celkový dopad všech třech záruk na hospodářskou soutěž.*⁴⁵

2.1 Pojem podnik

Pro veřejnou podporu klíčový pojem „podnik“⁴⁶ – **nebot' pouze podnik může být příjemcem veřejné podpory** - v kontextu čl. 107 SFEU zahrnuje všechny subjekty, včetně např. fyzických osob⁴⁷, či obcí⁴⁸, které vykonávají **hospodářskou činnost**, bez ohledu na jejich veřejnou nebo soukromou povahu⁴⁹, právní postavení dle vnitrostátního práva, a způsob jejich financování.⁵⁰ Příjemcem podpory může být i podnik, kterému byla podpora poskytnuta **nepřímo prostřednictvím přímého příjemce**, avšak který z ní má skutečný prospěch⁵¹. *Vzhledem k tomu, že v konkrétním případě nebylo lze vyloučit, že podniky, které se podíli na*

⁴³ Rozh. EK ze dne 20. července 2005 o st. podp. č. N 63/2005 – ČR Program na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů v resortu dopravy, body 15 a 42.

⁴⁴ Rozs. SDEU ze dne 26. března 2020, Larko Geniki Metalleftiki kai Metallourgiki AE v. EK, C-244/18, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 33.

⁴⁵ Rozh. EK ze dne 10. května 2007 o st. podp. N 770/2006 – ČR st. záruka pro účely financování nákupu železničních kolejových vozidel společností České dráhy, bod 24.

⁴⁶ Pro podrobnou analýzu konceptu podniku v soutěžním právu EU včetně veřejné podpory srov. PETR Michal, ZORKOVÁ Eva. Koncept soutěžitele v českém a unijním právu. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2021, 208 s.

⁴⁷ Rozs. SDEU ze dne 3. března 2005, Wolfgang Heiser proti Finanzamt Innsbruck, C-172/03, Sb. rozh. s. 2005 I-01627, bod 26.

⁴⁸ Rozh. EK ze dne 29. září 2010 N 702/2009 – Podpora na rekonstrukci lanové dráhy na Sněžku.

⁴⁹ Rozs. SDEU ze dne 27. června 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania v. Ayuntamiento de Getafe, C-74/16, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 42.

⁵⁰ Sdělení EK o pojmu státní podpora, bod 7 a příslušná poznámka pod čarou.

⁵¹ Rozs. SPI ze dne 4. března 2009, Associazione italiana del risparmio gestito a Fineco Asset Management SpA v EK, T-445/05, Sb. rozh. s. 2009 II-00289, bod 198.

spolupráci při výzkumu, budou moci využívat **nepřímých výhod spojených s jejich účastí na podporovaných projektech spolupráce při výzkumu** (např. bezprostřední či zvýhodněný přístup k výsledkům výzkumně-vývojové činnosti), EK konstatovala, že státní podpora ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU by mohla být využívána na úrovni podniků, které se účastní spolupráce při výzkumu s veřejnoprávními vysokoškolskými a výzkumnými zařízeními.⁵² Označení konkrétního subjektu za podnik proto závisí zcela na povaze jeho činnosti, bez ohledu na právní postavení tohoto subjektu nebo způsob jeho financování.⁵³ Naopak platí, že státní prostředky poskytnuté přímo spotřebitelům, fyzickým nebo právnickým osobám, **pokud nemají žádný vztah k nějaké hospodářské činnosti, nejsou v zásadě považovány za státní podporu ve smyslu Smlouvy o EU.**⁵⁴ V případě projektu odstranění starých ekologických zátěží po těžbě ropy v prostoru jímacího území Moravská Nová Ves Komise konstatovala, že opatření na podporu vlastníků pozemků, kteří jsou **soukromými osobami, a nikoli podniky, nepředstavují státní podporu podle čl. 107 odst. 1 SFEU.**⁵⁵

Hospodářskou činnost představuje každá činnost spočívající v nabízení zboží nebo služeb na daném trhu⁵⁶ bez ohledu na to, zda je uskutečňována za účelem dosažení zisku, jestliže se tato nabídka nachází v soutěžním vztahu s nabídkou jiných subjektů sledujících cíl dosahování zisku⁵⁷, jak je popsáno na příkladech níže. Otázka, zda pro určité služby existuje trh, může záviset na konkrétním způsobu, jakým jsou tyto **služby organizovány a prováděny v dotyčném členském státě.** Pravidla pro státní podporu se použijí pouze v případě, kdy je určitá činnost zajišťována v tržním kontextu. Hospodářská povaha téhož druhu služeb se proto může v jednotlivých členských státech lišit. Klasifikace dané služby se navíc v důsledku politických rozhodnutí nebo ekonomického vývoje může v průběhu času změnit.⁵⁸ EK v konkrétním případě uvedla, že „*Například poskytování stravovacích služeb soukromými školami pro studenty v České republice je rovněž součástí vzdělávacího systému a plní vzdělávací účel. Na základě § 122 odst. 4 školského zákona totiž soukromé školy, stejně jako*

⁵² Rozh. EK ze dne 14. srpna 2006 o st. podp. N 378/2006 – ČR Program výzkumu v působnosti Ministerstva životního prostředí na léta 2007 – 2013, část 3.1.3.

⁵³ Rozs. SDEU ze dne 23. dubna 1991, Klaus Höfner a Fritz Elser v Macrotron GmbH, C-41/90, Sb. rozh. s.1991 I-01979, bod 21.

⁵⁴ Rozh. EK ze dne 10. prosince 2008 o st. podp. č N 342/2008 – ČR Bydlení a sociální program pro problematické oblasti, bod 58.

⁵⁵ Rozh. EK ze dne 7. května 2014 o st. podp. SA.38258 (2014/N) – ČR Odstranění starých ekologických zátěží po těžbě ropy v prostoru jímacího území Moravská Nová Ves, bod 55.

⁵⁶ Rozs. SDEU ze dne 25. července 2018, EK v. Španělské království a další, C-128/16, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 34.

⁵⁷ Rozs. SDEU ze dne 27. června 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania v. Ayuntamiento de Getafe, C-74/16, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 46.

⁵⁸ Rozh. EK ze dne 4. června 2018 o st. podp. SA.38651 (2017/NN) – ČR Poskytování stravovacích služeb ve školách v České republice, bod 69.

školy veřejné, musí poskytovat školní stravování, jež musí splňovat výživové normy stanovené ministerstvem školství podle § 121 odst. 2 školského zákona. Poskytování služeb školního stravování je organizováno a financováno stejným způsobem bez ohledu na to, zda je dotyčná škola soukromá či veřejná, a v obou případech se na ně pohlíží jako na nedílnou součást vzdělávání poskytovaného studentům, a tudíž jako na **nehospodářskou činnost**⁵⁹. **Kvalifikace jako „hospodářská činnost“ musí být zkoumána pro každou jednotlivou činnost**, neboť tentýž subjekt může vykonávat zároveň hospodářské a nehospodářské činnosti.⁶⁰ Veřejná podpora může být v takovém případě vyloučena za podmínky, že podnik vede oddělené účetnictví ve vztahu k jednotlivým činnostem tak, aby bylo vyloučeno jakékoli riziko křížového subvencování jejich hospodářských činností z veřejných prostředků, které přijímá na svou nehospodářskou činnost⁶¹. V předchozím zmíněném případě školního stravování *měli poskytovatelé stravování povinnost účtovat odděleně o své hlavní – nehospodářské - činnosti (poskytování stravovacích služeb studentům) a o své doplňkové – hospodářské - činnosti (poskytování stravovacích služeb nestudentům)*.⁶² Jedním ze základních kritérií pro rozhodnutí o tom, zda je daná činnost hospodářské povahy, by mělo být, zda tato činnost může být **alespoň v zásadě provozována soukromým podnikem za účelem zisku**.⁶³ Jinak také, službami, které mohou být kvalifikovány jako „hospodářské činnosti“, jsou plnění **poskytovaná zpravidla za úplatu**. Základní charakteristický znak úplaty spočívá ve skutečnosti, že úplata představuje **hospodářské protiplnění za dotčený výkon**⁶⁴. Dle Komise *„Kurzy pořádané vzdělávacími institucemi financovanými z podstatné části ze soukromých prostředků, které nepocházejí od samotného poskytovatele služeb, tedy představují služby, jelikož tyto instituce sledují cíl, který spočívá v nabízení služeb za úplatu. To samé však neplatí v případě kurzů pořádaných určitými institucemi, které jsou součástí veřejného vzdělávacího systému a jsou zcela nebo hlavně financovány ze státních prostředků. Tím, že stát zavede a udržuje takový veřejný vzdělávací systém financovaný zpravidla z veřejného rozpočtu, a nikoliv žáky nebo jejich rodiči, se totiž nehodlá věnovat výkomu činnosti za úplatu, nýbrž plní vůči obyvatelstvu své poslání v oblasti sociální, kulturní a vzdělávací*⁶⁵. *Nehospodářská povaha*

⁵⁹ Tamtéž, bod 84.

⁶⁰ Rozs. SDEU ze dne 27. června 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania v. Ayuntamiento de Getafe, C-74/16, zveřejněný v el. sb. rozh., body 44 a 46.

⁶¹ Rozh. EK ze dne 4. června 2018 o st. podp. SA.38651 (2017/NN) – ČR Poskytování stravovacích služeb ve školách v České republice, body 85.

⁶² Tamtéž, bod 166.

⁶³ Rozh. EK ze dne 16. dubna 2013 o st. podp. č. SA.35529 (2012/N) – ČR Digitalizace knihovnických fondů, bod 24.

⁶⁴ Rozh. EK ze dne 27. listopadu 2019 o st. podp. SA.52001 (2018/FC) – ČR Údajná podpora svářečským školám, bod 24.

⁶⁵ Tamtéž, bod 24 a 25.

*vzdělávání není v zásadě ovlivněna skutečností, že žáci nebo jejich rodiče musí někdy platit za výuku nebo za zápis poplatky, které přispívají k úhradě provozních výdajů systému. Tyto finanční příspěvky často pokrývají jen zlomek skutečných nákladů na službu, a nelze je proto chápat jako úplatu za poskytovanou službu.*⁶⁶

V souladu s výše uvedenými zásadami se EK v případech veřejné podpory pro ČR kromě řady zřejmých hospodářských činností subjektů popsanych v naprosté většině rozhodnutí uvedených v této práci, jako např. nabízení pravidelné letecké přepravy cestujících v případě podpory na záchranu a restrukturalizaci ČSA⁶⁷, zabývala i řadou **méně zjevných činností hospodářské povahy**, jako např. *výstavbou letištní infrastruktury*⁶⁸; *údržbou veřejných bazénů a údržba parkovišť*⁶⁹; *pronájmem bytů, respektive nemovitostí*⁷⁰; *vystavováním míst nebo objektů kulturní hodnoty za vstupní poplatek*⁷¹; *či příležitostným prodejem produktů vyrobených v muzeu a pronájmem prostor externím provozovatelům*⁷². Případů ČR, ve kterých Komise rozhodnutím konstatovala (především z důvodu vytvoření precedentu) **nehospodářský charakter činnosti příjemce**, je logicky výrazná menšina, neboť v takových případech se vůbec nejedná o veřejnou podporu, kterou by EK musela posuzovat. Jedním z nejvýznamnějších je případ veřejné podpory na digitalizaci knihovních fondů. Zde Komise na základě kritéria úplatnosti poskytované služby konstatovala, že *činnosti knihoven, které upravují české právní předpisy, tj. činnosti spočívající v poskytování zákonem vymezených služeb, které musí být podle platných právních předpisů poskytovány bezplatně všem zainteresovaným stranám, by proto žádný soukromý subjekt usilující o zisk neprovozoval. Zajištěním činnosti veřejných knihoven tedy český stát nemá zájem provozovat hospodářské činnosti.*⁷³

Příjemci naplňujícími definici podniku jsou v české praxi veřejné podpory obvykle obchodní společnosti ve smyslu zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a

⁶⁶ Rozh. EK ze dne 4. června 2018 o st. podp. SA.38651 (2017/NN) – ČR Poskytování stravovacích služeb ve školách v České republice, bod 86.

⁶⁷ Rozh. EK ze dne 19. září 2012 o st. podp. č. SA.30908 (2011/C) (ex N 176/2010), kterou ČR udělila ve prospěch podniku České aerolinie, a.s. (ČSA – České aerolinie – restrukturalizační plán), bod 24.

⁶⁸ Rozh. EK ze dne 20. února 2014 o st. podp. č. SA.35847 (2012/N) – ČR Letiště Ostrava, bod 15.

⁶⁹ Rozh. EK ze dne 20. července 2005 o st. podp. č. N 63/2005 – ČR Program na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů v resortu dopravy, bod 37.

⁷⁰ Rozh. EK ze dne 10. prosince 2008 o st. podp. č. N 342/2008 – ČR Bydlení a sociální program pro problematické oblasti.

⁷¹ Rozh. EK ze dne 22. prosince 2011 o st. podp. č. SA.33433 (2011/N) – ČR Centrum zelených vědomostí / skanzen, Město Bystřice nad Pernštejnem, bod 26.

⁷² *Tamtéž*, bod 24.

⁷³ Rozh. EK ze dne 16. dubna 2013 o st. podp. č. SA.35529 (2012/N) – ČR Digitalizace knihovních fondů, body 24 a 27.

družstvech, viz například již výše zmiňované České aerolinie, a.s. a Česká pošta, a.s., České dráhy, a.s.⁷⁴, ČEZ, a.s.⁷⁵, Arcelor Mittal Ostrava, a.s.⁷⁶, Hyundai Motor Manufacturing Czech s.r.o.⁷⁷, NEXEN Tire Corporation Czech s.r.o.⁷⁸, a mnohé další.⁷⁹ Jak uvádí *PETR M. a ZORKOVÁ E.*: „*Hranice pojmu podnik je vymezena dvěma definičními znaky: aktivitou, kterou vykonává (hospodářská činnost), a jednotným vystupováním určitých osob na trhu (ekonomická jednotka)*”. Obojí se uplatní i ve vztahu k veřejné podpoře, neboť **za podnik, resp. příjemce, je považována i skupina podniků tvořící jednu hospodářskou jednotku.**⁸⁰ Z hlediska korporátních skupin je významné, že za hospodářskou činnost je považován rovněž výkon ovládání hospodářského subjektu, který je v přímém kontaktu s trhem, v rámci jedné hospodářské jednotky, kterou společně tvoří ovládající a ovládaný subjekt. Ovládání musí být vykonáváno přímým či nepřímým vměšováním do správy ovládané společnosti na základě vlastnictví majoritních podílů, nepostačuje pouhé držení podílů, dokonce majoritních, pokud umožňuje pouze výkon práv spojených s postavením akcionáře nebo společníka, jakož i případně přijímání dividend.⁸¹ *Skupina ČEZ byla Komisí označena za příjemce veřejné podpory v případě opatření spočívajícího ve financování investic do modernizace zařízení pro výrobu elektrické energie, a to prostřednictvím bezplatného přidělování povolenek na emise, s cílem opatření snížit emise skleníkových plynů a modernizovat českou soustavu pro výrobu elektrické energie*⁸². Kromě obchodních společností a jejich skupin byly Komisí za podniky pro potřeby kontroly poskytování veřejné podpory v českých případech považovány také **další méně zjevné entity. Města, obce a místní samosprávy podle EK obvykle nevykonávají hospodářskou činnost, ale vykonávají pravomoci veřejné moci na místní či regionální úrovni. Přesto, vykonávají často také hospodářské činnosti.**⁸³ Například *vybudováním nové lanovky obec Pec pod Sněžkou poskytuje dopravní infrastrukturu. Obec tuto dopravní infrastrukturu*

⁷⁴ Např. rozh. EK ze dne 3. května 2005 o st. podp. č. N 323/2004 – ČR st. záruka pro potřeby financování nákupu železničních kolejových vozidel společností České dráhy.

⁷⁵ Rozh. EK ze dne 19. prosince 2012 o st. podp. SA.33537 (2012/N) – ČR Přejížděné bezplatné přidělování povolenek na emise skleníkových plynů za účelem modernizace zařízení pro výrobu elektrické energie.

⁷⁶ Rozh. EK ze dne 19. června 2013 o st. podp. č. SA.35598 (2013/N) – ČR Snížení fugitivních emisí z manipulace a chlazení aglomerátu na Aglomeraci jih podniku ArcelorMittal Ostrava a.s.

⁷⁷ Rozh. EK ze dne 10. května 2007 o st. podp. N 661/2006 – ČR Investiční pobídka pro společnost Hyundai Motor Manufacturing Czech s.r.o.

⁷⁸ Rozh. EK ze dne 23. července 2015 o st. podp. SA. 39720 (2014/N) – ČR – LIP – Investiční pobídky pro společnost Nexen Tire Corporation Czech s.r.o.

⁷⁹ Viz. přehled využitých rozh. EK uvedený závěru práce.

⁸⁰ Srv. PETR, ZORKOVÁ: *Koncept soutěže...*, s.1.

⁸¹ Rozs. SDEU ze dne 10. ledna 2006, Ministero dell'Economia e delle Finanze proti Cassa di Risparmio di Firenze SpA a dalším, C-222/04, 2006 I-00289, bod 111.

⁸² Rozh. EK ze dne 19. prosince 2012 o st. podp. SA.33537 (2012/N) – ČR Přejížděné bezplatné přidělování povolenek na emise skleníkových plynů za účelem modernizace zařízení pro výrobu elektrické energie, bod 13.

⁸³ Rozh. EK ze dne 20. července 2005 o st. podp. č. N 63/2005 – ČR Program na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů v resortu dopravy, bod 37.

poskytuje za úplatu provozovateli lanové dráhy, který bude vybrán na základě výběrového řízení. Obec tudíž na trhu nabízí službu a SDEU posoudil poskytování dopravní infrastruktury jako hospodářskou činnost. Obec proto v tomto případě bylo třeba považovat za podnik⁸⁴. **Neziskové organizace, například spolky, by měly dle Komise být považovány za podniky podléhající kontrole státní podpory v rozsahu, v němž nabízejí služby, v konkrétním případě sportovní služby, veřejnosti za úhradu⁸⁵.** V případě jednoho z českých programů podpory reagujících na pandemii COVID-19 Komise označila za podniky **osoby samostatně výdělečně činné, kterým opatření poskytovalo selektivní výhodu ve formě výhod při platbě penzí a příspěvků na státní politiku zaměstnanosti, prominutí pokut za pozdní podání a pozdní platby příspěvků na penzi a státní politiku zaměstnanosti, a odklad měsíčních záloh na příspěvky na penzi a státní politiku zaměstnanosti. Opatření tedy zbavovalo příjemce nákladů, které by musel nést za normálních tržních podmínek.⁸⁶ V případě úvěrů na renovaci bytových domů nebylo možné vyloučit, že soukromí vlastníci, tedy fyzické osoby na první pohled nevyvíjející žádnou ekonomickou činnost, podporu poskytnutou v rámci režimu použijí v souvislosti s hospodářskou činností, jako je např. pronájem nemovitosti⁸⁷.**

S ohledem na typicky zcela nebo převážně nehospodářský charakter činnosti EK v rozhodovací praxi pro ČR identifikovala **například následující subjekty nenaplňující definici podniku. Ministerstvo představuje veřejnou moc, zejména v přípravě návrhů právních předpisů a přípravy politik, a v tomto kontextu tedy nevykonává hospodářskou činnost⁸⁸. Veřejná instituce, v daném případě zřízená rozhodnutím ministerstva a financovaná ze státního rozpočtu, jejímž úkolem je dodávat ministerstvu vědecké a technické údaje, aby pomohlo ministerstvu přizpůsobovat jeho politiky a rozvíjet návrhy právních předpisů, podporuje ministerstvo v plnění poslání veřejné moci, a tedy nevykonává hospodářskou činnost.⁸⁹ Veřejnoprávní organizace provozující zdarma např. přístupné internetové stránky, v jejichž případě tedy nelze mít za to, že vykonávají obchodní činnost, a proto je nelze kvalifikovat za podniky.⁹⁰ Veřejná nezisková výzkumná zařízení v rozsahu, v němž je jim**

⁸⁴ Rozh. EK ze dne 29. září 2010 Státní podpora N 702/2009 – ČR Podpora na rekonstrukci lanové dráhy na Sněžku, bod 21.

⁸⁵ Tamtéž, bod 47.

⁸⁶ Rozh. EK ze dne 6. července 2020 o st. podp. SA.57149 (2020/N) – Czech Republic COVID-19: Social contribution payment reliefs for self-employed, body 25 a 26.

⁸⁷ Rozh. EK ze dne 20. listopadu 2013 o st. podp. SA. 36391 (2013/N) – ČR Úvěrová podpora renovace bytových domů, body 44 a 45.

⁸⁸ Rozh. EK ze dne 20. července 2005 o st. podp. č. N 63/2005 – ČR Program na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů v resortu dopravy, bod 41.

⁸⁹ Tamtéž, body 15 a 41.

⁹⁰ Rozh. EK ze dne 30. května 2007 o st. podp. č. NN 24/2007 – ČR Pražská městská bezdrátová síť, bod 32.

poskytována veřejná podpora pouze ve vztahu k jejich neziskové činnosti, tj. základnímu výzkumu, jehož výsledky nebudou uplatněny na trhu.⁹¹ **Občanská sdružení a církve podle EK** obvykle nevykonávají hospodářské činnosti.⁹² **Fyzické osoby** nejsou podniky, pokud například využívají příspěvek státu na splátky hypotečních úvěrů použitých k zakoupení svého prvního rodinného domu nebo bytu, v němž budou bydlet, tedy nikoliv jej v rámci ekonomické činnosti pronajímat.⁹³ **V souladu s uvedeným mohou být z definice podniku rovněž vyjmuty typicky subjekty plnící poslání státu** v oblasti sociálního zabezpečení, vzdělávání, zdravotní péče, kultury, apod. při splnění specifických podmínek nekomerčního provozu, jako například nemocenské fondy a organizace spravující systém veřejného sociálního zabezpečení, tam, kde jejich činnost nemá hospodářský charakter, neboť je založena na principu národní solidarity, je zcela nezisková, přičemž vyplácené dávky jsou určeny zákonem a nemají žádný vztah k výši příspěvku.⁹⁴ V případě **Digitalizace knihovních fondů** EK konstatovala, že „**k základním funkcím státu a jeho orgánů patří také zajištění existence knihoven a související podpora, neboť knihovny poskytují obyvatelům příslušné obce nebo regionu informace a kulturní statky, a tudíž přispívají k vzdělávacím a kulturním potřebám veřejnosti. Tím, že udržuje veřejně financovanou síť veřejných knihoven, nechce ČR poskytovat zboží nebo služby na trhu, ale naplňovat zásadní veřejnou funkci, totiž poskytovat svým obyvatelům přístup ke kultuře a informacím. Celý systém vykazuje podobnosti s veřejným vzděláváním, které ze své povahy nebylo považováno za hospodářskou činnost.**“⁹⁵ Obdobnou argumentaci Komise volila i v případech podpory školního stravování⁹⁶, údajné podpory svářečským školám⁹⁷, či Vysoké školy logistiky v Přerově⁹⁸.

⁹¹ Rozh. EK ze dne 26. září 2006 o st. podp. č. N 178/2006 – ČR Výzkumný program Ministerstva dopravy na období 2007-2011: „Podpora realizace udržitelného rozvoje dopravy“, bod 35.

⁹² Rozh. EK ze dne 20. července 2005 o st. podp. č. N 63/2005 – ČR Program na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů v resortu dopravy, bod 38.

⁹³ Rozh. EK ze dne 22. června 2005 o st. podp. NN 52/2005, ČR Podpory na splátky hypotečních úvěrů.

⁹⁴ Viz Sdělení EK o pojmu státní podpora, části 2.3 – 2.6.; např. také rozs. SDEU ze dne 17. února 1993, Poucet a Pistre v. AGF a Cancava, spojené věci C-159/91 a C-160/91, Sb. rozh. s.1993 I-00637, bod 19.

⁹⁵ Rozh. EK ze dne 16. dubna 2013 o st. podp. č. SA.35529 (2012/N) – ČR Digitalizace knihovních fondů, body 25, 26, 29.

⁹⁶ Rozh. EK ze dne 4. června 2018 o st. podp. SA.38651 (2017/NN) – ČR Poskytování stravovacích služeb ve školách v České republice.

⁹⁷ Rozh. EK ze dne 27. listopadu 2019 o st. podp. SA.52001 (2018/FC) – ČR Údajná podpora svářečským školám.

⁹⁸ Rozh. EK ze dne 8. listopadu 2006 o st. podp. NN 54/2006 – ČR Vysoká škola logistiky v Přerově.

3 Definiční znaky veřejné podpory

Kvalifikace opatření jako státní podpory předchází otázce, zda jde o neslučitelnou podporu ve smyslu čl. 107 SFEU⁹⁹, či zda lze aplikovat některou z výjimek ze zákazu dle uvedeného článku. Pojem státní podpora je pojmem objektivním, který je třeba posuzovat v okamžiku, kdy EK přijímá své rozhodnutí.¹⁰⁰ Podle SDEU povaha určitého opatření jakožto státní podpory **musí být posouzena pouze v rámci čl. 107 odst. 1 SFEU**, a nikoliv na základě údajné předchozí rozhodovací praxe Komise.¹⁰¹ To však nebrání Komisi, aby ve svých četných rozhodnutích **odkazovala na svoji obdobnou předchozí rozhodovací praxi** ohledně svého přístupu k naplnění znaků veřejné podpory a souvisejících zásad vyplývajících z jiných článků SFEU. Tento přístup mj. nabízí poskytovatelům inspiraci pro formulování opatření podpory slučitelných s vnitřním trhem, případně nenaplňujícím znaky veřejné podpory. Příkladem je konstatování v rozhodnutí o podpoře kultury ve Zlínském kraji „*Zásady stanovené v čl. 107 odst. 3 písm. d) a článku 167 Smlouvy o fungování EU byly použity na podobné případy, jako je tento, v řadě předchozích rozhodnutí*“¹⁰². *Analýza Komise potvrzuje, že oznámené opatření splňuje věcné požadavky stanovené ve výše uvedených předchozích případech.*“¹⁰³

Důkaz existence státní podpory přísluší předložit Komisi.¹⁰⁴ Pro kvalifikaci opatření jako státní podpory ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU je **nezbytné, aby byly splněny všechny následující podmínky**. Zaprvé se musí jednat o **státní zásah nebo zásah ze státních prostředků**. Zadruhé tento zásah musí být **způsobilý ovlivnit obchod mezi členskými státy**. Zatřetí musí **selektivně zvýhodňovat** příslušného příjemce. Začtvrté musí nebo může **narušovat hospodářskou soutěž**.¹⁰⁵ Státní opatření nemůže být kvalifikováno jako veřejná podpora, pokud **jedna z těchto podmínek není splněna** a naopak, jsou-li splněny všechny podmínky, představuje toto opatření veřejnou podporu, a je tudíž neslučitelné s vnitřním trhem,

⁹⁹ Rozs. SDEU ze dne 24. listopadu 2020, Viasat Broadcasting UK, C-445/19, dosud nezveřejněný, bod 35.

¹⁰⁰ Rozs. SDEU ze dne 22. června 2006, Forum 187 v EK, C-217/03, informace o zveřejnění nedostupná, bod 137.

¹⁰¹ Rozs. SDEU ze dne 26. března 2020, Larko Geniki Metalleftiki kai Metallourgiki AE v. EK, C-244/18, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 114.

¹⁰² Rozh. EK ze dne 15. června 2011 o st. podp. SA.32599 (2011/NN) – Grantový systém hl. m. Prahy v oblasti kultury a umění na léta 2010–2015; Rozh. EK ze dne 26. listopadu 2008 o st. podp. N 293/2008 – režim podpory na rozvoj kultury pro multifunkční obecní kulturní střediska, muzea, veřejné knihovny a centra doplňkového vyššího vzdělávání; Rozh. EK ze dne 30. ledna 2008 N 357/2007 – prostředky Ministerstva školství a kultury a Národního kulturního fondu.

¹⁰³ Rozh. EK ze dne 4. září 2012 o st. podp. SA.33997 (2011/N) – ČR Program podpory kultury ve Zlínském kraji, bod 95.

¹⁰⁴ Rozs. SPI ze dne 1. února 2018, Larko Geniki Metalleftiki kai Metallourgiki AE v. EK, T-423/14, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 53.

¹⁰⁵ Rozs. SDEU ze dne 21. října 2020, Société Eco TLC v. Ministre de la Transition écologique et solidaire, C-556/19, dosud nezveřejněný, bod 18.

nestanoví-li Smlouvy jinak.¹⁰⁶ V souladu s touto skutečností **Komise v zájmu procesní ekonomie** v kontextu svého monopolu na posuzování slučitelnosti všech opatření podpory v EU-27 s vnitřním trhem často **přístupuje k hodnocení opatření z hlediska naplnění znaků čl. 107 počínaje znakem pravděpodobně nenaplněným**. To jí po vyloučení naplnění tohoto znaku konstatovat, že opatření nepředstavuje veřejnou podporu, a další zkoumání je bezpředmětné. *Vzhledem k tomu, že údajní příjemci konkrétního napadeného opatření nebyli podniky ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU, konstatovala, že není třeba zkoumat ostatní kumulativní podmínky existence podpory ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU, ani posuzovat slučitelnost napadeného opatření.*¹⁰⁷ *Skutečnost, že jiné opatření nesplňovalo podmínku týkající se použití státních prostředků, postačovalo pro to, aby bylo možné konstatovat, že nepředstavuje státní podporu ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU.*¹⁰⁸ *V případě podpory na infrastrukturu cestovního ruchu Komise vzhledem k tomu, že posuzované opatření se zdálo být místně/regionálně zaměřené, zahájila posouzení ohledně existence podpory vyhodnocením, zda oznámené opatření ovlivňuje obchod mezi členskými státy.*¹⁰⁹

3.1 Poskytnutá státem nebo ze státních prostředků, přičitatelnost státu

Navzdory zcela jasné dikci čl. 107 vymezující jeho působnost na „*Podpory poskytované v jakékoli formě státem nebo ze státních prostředků[...]*“ se judikturní výklad tohoto znaku veřejné podpory ustálil v tom smyslu, že „nebo“ v uvedené definici je třeba číst jako „a“.¹¹⁰ Zvýhodnění představující „podpory“ tedy musí být jednak poskytnuta **přímo nebo nepřímo ze státních prostředků, a jednak musí být přičitatelná státu**.¹¹¹ Přičitatelnost podpory státu se liší od otázky, zda byla podpora poskytnuta ze státních prostředků, jde o odlišné a kumulativní podmínky.¹¹² Rozlišení mezi „podporami poskytovanými státy“ a podporami poskytovanými „ze státních prostředků“ neznámá, že podporami jsou všechna zvýhodnění poskytnutá státem, ať jsou, nebo nejsou financována ze státních prostředků, ale jeho účelem je zahrnout

¹⁰⁶ Rozs. SDEU ze dne 8. března 2017, Viasat Broadcasting UK Ltd v EK, C-660/15, zveřejněný v el. sb. rozh.; bod 23; Pro názorné grafické schéma viz Stručný návod ÚOHS jak vyhodnotit naplnění definičních znaků veřejné podpory, dostupné na <https://www.uohs.cz/cs/verejna-podpora/manualy-metodiky-a-dalsi-dokumenty.html>.

¹⁰⁷ Rozh. EK ze dne 4. června 2018 o st. podp. SA.38651 (2017/NN) – ČR Poskytování stravovacích služeb ve školách v České republice, bod 77.

¹⁰⁸ Rozh. EK ze dne 15. března 2021 o st. podp. SA.55805 (2020/FC) – Prodloužení platnosti kmitočtových licencí provozovatelů sítí DTT – Česko, bod 32.

¹⁰⁹ Rozh. EK ze dne 2. července 2013 o st. podp. SA.35909 (2012/N) – ČR Infrastruktura pro cestovní ruch (region NUTS II Jihovýchod), body 42 a 43.

¹¹⁰ Srovnej RUSCHE Maxian. s. 1123.

¹¹¹ Rozs. SDEU ze dne 21. října 2020, Société Eco TLC v. Ministre de la Transition écologique et solidaire, C-556/19, dosud nezveřejněný, bod 19.

¹¹² Rozs. SPI ze dne 5. dubna 2006, EK v Deutsche Bahn, T-351/02, Sb. rozh. s. 2006 II-01047, bod 103.

zvýhodnění, která jsou poskytnuta přímo státem, jakož i zvýhodnění poskytnutá veřejnoprávními nebo soukromými subjekty, které byly zřízeny nebo určeny státem za účelem správy těchto podpor tak, aby pouhým zřízením samostatných organizací pověřených rozdělováním podpor nebylo možné obejít pravidla týkající se státních podpor.¹¹³ **Klíčový význam zmocnění státem ke spravování prostředků** je ilustrován případem řešeným SDEU, kdy finanční prostředky pocházející z povinných příspěvků dotčených podniků uložených právními předpisy státu, spravované a rozdělované v souladu s těmito právními předpisy, bylo lze považovat za státní prostředky ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU, i když byly spravovány subjekty, které jsou od veřejné moci oddělené.¹¹⁴ Rozhodujícím aspektem byla skutečnost, že předmětné podniky byly státem zmocněny k tomu, aby spravovaly státní prostředky, a ve srovnání s klasickým příkladem vyloučení převodu státních prostředků v případě *Preussen Elektra*¹¹⁵ neměly „jen“ povinnost výkupu například elektřiny za použití vlastních finančních prostředků.¹¹⁶ V případě podpory na renovaci bytových domů byl orgánem poskytujícím podporu Státní fond rozvoje bydlení (dále jen „SFRB“). Tato instituce je právníčkou osobou odpovědnou vůči Ministerstvu pro místní rozvoj. SFRB byl zřízen v roce 2002 jako nástroj státu pro podporu bydlení a je odpovědný za plné provádění režimu: oznamování, přijímání žádostí, hodnocení žádostí o podporu, uzavírání smluv o poskytnutí úvěru, poskytování podpory, kontrolu a monitorování.¹¹⁷

3.1.1 Přímo nebo nepřímo ze státních prostředků

Pouze výhody poskytované v jakékoliv formě přímo nebo nepřímo¹¹⁸ ze státních prostředků nebo výhody, které pro stát představují dodatečnou zátěž, mohou být považovány za podpory. Výhody poskytované jiným způsobem, než ze státních prostředků nespádají do působnosti předmětných ustanovení.¹¹⁹ Nepřímé zatížení státního rozpočtu definuje *KINCL*

¹¹³ Rozs. SDEU ze dne 21. října 2020, *Société Eco TLC v. Ministre de la Transition écologique et solidaire*, C-556/19, dosud nezveřejněný, bod 26.

¹¹⁴ Rozs. SDEU ze dne 15. května 2019, *Achema AB a další v. VKEKK*, C-706/17, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 54.

¹¹⁵ Rozs. SDEU ze dne 13. března 2001, *Preussen Elektra*, C-379/98, Sb. rozh. s. 2001 I-02099.

¹¹⁶ Rozs. SDEU ze dne 15. května 2019, *Achema AB a další v. VKEKK*, C-706/17, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 55.

¹¹⁷ Rozh. EK ze dne 20. listopadu 2013 o st. podp. SA. 36391 (2013/N) – ČR Úvěrová podpora renovace bytových domů, body 8 a 9.

¹¹⁸ HANCHER Leigh a SALERNO Francesco hovoří o „podp. poskytnuté či uložené (granted or imposed) veřejným orgánem“. JONES, C. a kol. *EU Competition law and energy markets*. 4th edition. Claeys & Casteels Law Publishers, 2016., ISBN 978-94-916-732-38.1283 s. bod 5.113.

¹¹⁹ Rozs. SPI ze dne 2. července 2015, *Francie a Orange v. EK*, spojené věci T-425/04 a T-444/04, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 188.

jako „...nevybrání finančních prostředků, na které vzniká nárok na základě obecně závazných právních předpisů nebo na základě tržních vztahů“.¹²⁰, či HAUCAP a SCHWALBE jako „nepřímý převod prostředků zahrnující náklady příležitosti státu“¹²¹. Pro účely zjištění, zda výhoda poskytnutá příjemci zatěžuje rozpočet státu, je třeba ověřit, zda je dána dostatečně **přímá vazba mezi touto výhodou a snížením státního rozpočtu** nebo dostatečně konkrétním **přínejmenším potenciálním hospodářským rizikem výdajů** zatěžujících tento rozpočet. Příkladem uvedeného potenciálního rizika může být povinnost splnit minulé závazky a plně pokrýt dodatečné náklady vznikající povinným podnikům v případě, že by výše příspěvků vybraných od konečných spotřebitelů elektřiny nebyla dostatečná k pokrytí těchto dodatečných nákladů.¹²² Státní prostředky zahrnují **veškeré zdroje veřejného sektoru**, včetně prostředků subjektů působících pod úrovní státu - decentralizovaných, federálních, regionálních nebo jiných.¹²³ Ještě konkrétněji, za státní jsou považovány i prostředky orgánů veřejné moci na **regionální a místní úrovni** bez ohledu na jejich status a charakteristiku.¹²⁴ *V případech ČR tak byly poskytovateli například kraj¹²⁵, hlavní město Praha¹²⁶, statutární město¹²⁷, město¹²⁸, resp. obec¹²⁹.*

V některých případech závisí existence převodu státních prostředků na rozhodnutí státu postupovat v regulovaném prostředí jako hospodářský subjekt. Jak uvedla EK „Přidělování spektra využívaného pro služby elektronických komunikací je specifickým regulačním úkolem svěřeným vnitrostátním orgánům, které musí tuto pravomoc vykonávat na základě cílů stanovených v příslušných směrnících a musí rozhodnout o nejvhodnějším postupu, ať už se jedná o postup založený na poplatku, či na bezplatnosti. V tomto ohledu **nemusí členské státy při přidělování licencí jednat jako soukromý hospodářský subjekt, který maximalizuje zisk, a mohou sledovat různé legitimní politické cíle.** České

¹²⁰ Srv. KINCL : Veřejná podpora..., s.32.

¹²¹ HAUCAP a SCHWALBE : Economic principles...s.2.

¹²² Rozs. SDEU ze dne 28. března 2019, Spolková republika Německo v. EK, C-405/16, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 60.

¹²³ Rozh. EK ze dne 23. června 2020 Státní podpora SA. 55208 (2020/C) (ex-2020/N) – Česko Vyrovnávací platba pro Českou poštu za povinnost poskytovat všeobecné služby za období 2018–2022 Státní podpora SA.55497 (2019/FC) – Česko st. podpora SA.55686 (2019/FC) – Česko Stížnosti týkající se údajné neslučitelné státní podpory ve prospěch České pošty, bod 40.

¹²⁴ Rozs. SDEU ze dne 14. října 1987, Spolková republika Německo v. EK, C-248/84, Sb. rozh. s.1987 04013, bod 17.

¹²⁵ Rozh. EK ze dne 4. září 2012 o st. podp. SA.33997 (2011/N) – ČR Program podpory kultury ve Zlínském kraji.

¹²⁶ Rozh. EK ze dne 15. června 2011 o st. podp. SA.32599 (2011/NN) – Grantový systém hl. m. Prahy v oblasti kultury a umění na léta 2010–2015.

¹²⁷ Rozh. EK ze dne 22. srpna 2012 o st. podp. SA.34675 (2012/N) – ČR Systém podpory kultury ve městě Ostrava.

¹²⁸ Rozh. EK ze dne 20. prosince 2006 o st. podp. č. N 497/2006 – ČR Městský dům Přerov.

¹²⁹ Rozh. EK ze dne 29. září 2010 Státní podpora N 702/2009 – ČR Podpora na rekonstrukci lanové dráhy na Sněžku.

orgány se od samého začátku rozhodly ze zásady udělovat práva k využívání rádiových kmitočtů pro DTT bezplatně, k čemuž byly oprávněny v souladu s regulačním rámcem. Z práv k využívání rádiových kmitočtů pro DTT do státního rozpočtu neplynou, nemohou plynout ani nikdy neplynuly žádné příjmy. V důsledku toho nemá bezplatné prodloužení platnosti práv k využívání rádiových kmitočtů pro DTT žádný dopad na český státní rozpočet, neboť tato práva nejsou a nikdy nebyla udělována za úplatu. Nelze proto dospět k závěru, že se stát vzdal jakýchkoli potenciálních příjmů, protože na základě řádné a trvalé praxe nevybíral za udělení práv k využívání rádiových kmitočtů pro DTT žádné poplatky.“¹³⁰

Článek 107 odst. 1 SFEU zahrnuje veškeré finanční prostředky, které mohou veřejné orgány skutečně použít k podpoře podniků, aniž by bylo rozhodné, zda tyto prostředky trvale patří k majetku státu, či nikoli. I když prostředky nejsou trvale ve vlastnictví státní pokladny, **skutečnost, že zůstávají neustále pod veřejnou kontrolou,** a tudíž jsou k dispozici příslušným vnitrostátním orgánům, je postačující k tomu, aby byly kvalifikovány jako státní prostředky. Pokud však stát, či veřejnoprávní organizace, v žádném okamžiku nemůže nakládat s prostředky, jejichž výběr nařídil, nejedná se o státní prostředky.¹³¹ Za státní jsou proto považovány i **prostředky veřejnoprávních podniků, jestliže jsou kontrolovány státem a jsou mu k dispozici.** Stát může prostřednictvím svého dominantního vlivu na takové podniky rozhodnout o použití jejich prostředků k případnému financování zvláštních výhod ve prospěch jiných podniků.¹³² *V případě veřejné podpory pro České aerolinie, a.s., byla úvěrující společnost Osinek ve 100% vlastnictví Ministerstva financí ČR a z tohoto důvodu bez ohledu na její postavení obchodní společnosti nebo jiné právní postavení se jednalo o veřejný podnik ve smyslu čl. 2 písm. b) směrnice Komise 2006/111/ES ze dne 16. listopadu 2006 o zprůhlednění finančních vztahů mezi členskými státy a veřejnými podniky a o finanční průhlednosti uvnitř jednotlivých podniků. Proto Komise zaujala názor, že úvěr společnosti Osinek je financován ze státních prostředků*¹³³.

Prostředky EU včetně strukturálních fondů, či jiných mezinárodních institucí, jsou považovány za státní prostředky, jakmile nad výběrem jejich příjemců získá kontrolu

¹³⁰ Rozh. EK ze dne 15. března 2021 o st. podp. SA.55805 (2020/FC) – Prodloužení platnosti kmitočtových licencí provozovatelů sítí DTT – Česko, body 26-28. Obdobně Rozh. EK ze dne 20. prosince 2006 o st. podp. č. NN 76/2006 – ČR Udělení třetí licence UMTS, bod 26.

¹³¹ Rozs. SDEU ze dne 15. července 2004, Pearle a další, C-345/02, Sb. rozh. s. 2004 I-07139; rozs. SDEU ze dne 13. března 2001, Preussen Elektra, C-379/98, Sb. rozh. s. 2001 I-02099.

¹³² Rozs. SDEU ze dne 9. listopadu 2017, Viasat Broadcasting UK, C-657/15, dosud nezveřejněno, bod 39.

¹³³ Rozh. EK ze dne 21. března 2012 SA.29864 (C 6/2010) (ex NN 1/2010) o st. podp. poskytnuté Českou republikou společností České aerolinie, a. s. (ČSA – Czech Airlines a.s. – možné aspekty státní podpory při poskytnutí úvěru společností Osinek, a.s.), odst. 42.

stát¹³⁴, na rozdíl od případů, kdy členský stát toliko administruje přidělování již alokovaných prostředků např. Evropské unie.¹³⁵ *V konkrétním případě příjemci získali příspěvek od orgánů ČR, z něhož 85 % hradil Fond soudržnosti a 15 % státní rozpočet ČR. Má se za to, že prostředky Fondu soudržnosti, které se převádějí do vnitrostátního rozpočtu a rozpočtu regionů, disponuje před jejich vyplacením příjemcům ČR. Kromě toho rozhodnutí českých orgánů spolufinancovat investice z vlastních rozpočtových zdrojů představuje převod státních prostředků. Komise proto dospěla k závěru, že opatření zahrnuje použití státních prostředků.*¹³⁶

Konečně za převod státních prostředků je považován **rovněž pevný a konkrétní závazek poskytnout státní prostředky k určitému pozdějšímu datu**¹³⁷. Veřejná podpora se v tomto kontextu považuje za poskytnutou k datu nabytí účinnosti jejího právního základu.¹³⁸ V praxi je tato skutečnost reflektována mj. výzvami EK členským státům, založenými např. na monitoringu českých informačních médií, k projednání dosud Komisi neoznámených opatření možné podpory založených na státních opatřeních s blížícím se datem účinnosti. *V jednom z rozhodnutí o podpoře pro obnovitelné zdroje energie v ČR Komise např. identifikovala jako právní základ cenové rozhodnutí Energetického regulačního úřadu č. 4/2012 ze dne 26.11.2012, kterým se stanoví výše podpory na rok 2013, které nabylo účinnosti 1. ledna 2013.*¹³⁹

Pojem státní podpora se může vztahovat i na opatření, která nejsou spojena s pozitivním převodem státních prostředků.¹⁴⁰ Za podporu ve formě snížení obvyklého zisku státem kontrolovaného subjektu¹⁴¹ byla považována např. dodávka elektřiny za **nižší než tržní cenu**. *Česká vláda poskytla společnosti HMMC přímou hmotnou podporu a umožnila převod pozemků za snížené ceny. To představovalo státní prostředky ve smyslu čl. 107 SFEU*¹⁴² Dále, zejména opatření v podobě **daňového zvýhodnění**, či odpuštění poplatků nebo pokut, které

¹³⁴ Rozh. EK ze dne 29. září 2010 o st. podp. N 702/2009 – Podpora na rekonstrukci lanové dráhy na Sněžku, bod 18.

¹³⁵ Rozs. SDEU ze dne 13. října 1982, Norddeutsche Vieh-und Fleischkontor, spojené věci C-213-215/81, Sb. rozh. s. 1982 03583, bod 24.

¹³⁶ Rozh. EK ze dne 28. ledna 2009 o st. podp. č. N 469/08 – ČR Interoperabilita v železniční dopravě, bod 31.

¹³⁷ Sdělení EK o pojmu státní podpora, bod 51.

¹³⁸ Rozs. SDEU ze dne 19. prosince 2019, Arriva Italia Srl a další, C-385/18, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 36.

¹³⁹ Rozh. EK ze dne 11. června 2014 o st. podp. SA.35177 (2014/NN) – ČR Podpora výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie odkazující, pozn. pod čarou 5.

¹⁴⁰ Rozs. SDEU ze dne 19. prosince 2013, Vent De Colère a další, C-262/12, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 19.

¹⁴¹ Rozs. SDEU ze dne 8. listopadu 2001, Adria-Wien Pipeline a Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke, C-143/99, Sb. rozh. s. 2001 I-08365, bod 39.

¹⁴² Rozh. EK ze dne 10. května 2007 o st. podp. N 661/2006 – ČR Investiční pobídka pro společnost Hyundai Motor Manufacturing Czech s.r.o., bod 26.

sice není spojeno s převodem státních prostředků, ale staví příjemce do výhodnější situace oproti ostatním daňovým poplatníkům, může poskytnout příjemcům selektivní zvýhodnění, a představuje tak státní podporu ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU.¹⁴³ V případě **podpory uplatnění biopaliv v dopravě** Komise připomněla, že „snížení spotřební daně nebo osvobození od ní umožněná příslušnou směrnicí jsou poskytována státem a jsou financována ze státních prostředků, neboť se snížením příjmů kvůli snížení daně nebo osvobození od ní snižují příjmy, jež by měl jinak stát k dispozici. Cílem tohoto opatření je kompenzovat výrobcům biopaliv část jejich výrobních nákladů. Opatření je přístupné všem společnostem dodávajícím biopaliva na trh v České republice. **Snížením daňové povinnosti uvalené na biopaliva opatření selektivně podporuje podniky vyrábějící biopaliva.** V důsledku toho lze ceny biopaliv snížit na úroveň, jež může konkurovat fosilním palivům. Jelikož biopaliva slouží jako náhrada fosilních paliv, může tato výhoda narušit hospodářskou soutěž na vnitřním trhu EU mezi společnostmi dodávajícími biopaliva a společnostmi dodávajícími fosilní paliva. Vzhledem k tomu, že se s palivy obchoduje na mezinárodní úrovni, je pravděpodobné, že toto opatření ovlivní také obchod mezi členskými státy, a představuje tudíž státní podporu podle SFEU.“¹⁴⁴ Jak naznačeno výše v případě *Prodloužení platnosti kmitočtových licencí provozovatelů sítí DTT*¹⁴⁵, lze o poskytnutí státních prostředků dále uvažovat v případě **neúčtování běžné částky na základě obecného systému za přístup k veřejnému prostoru nebo přírodním zdrojům**, nebo za udělení zvláštních nebo výlučných práv, čímž není dotčeno **právo státu vzdát se v rámci regulace za specifických podmínek maximalizace zisků.**¹⁴⁶

Pokud jde o neexistenci převodu státních prostředků, jednoznačným, relativně vzácným, v ČR dosud neuplatněným, a Komisí nepreferovaným způsobem nenaplnění znaku veřejné podpory, resp. dosažení neexistence převodu státních prostředků, je **nařízení zákonné povinnosti převodu prostředků soukromých společností, které se však nikdy neocitnou pod kontrolou státu.** Na klasickém případě *Preussen Elektra*¹⁴⁷ tak lze ilustrovat, že za zásah za použití státních prostředků nelze považovat povinnost soukromých podniků v tomto případě zásobujících elektřinou vykoupit elektřinu vyrobenou z obnovitelných zdrojů za stanovené minimální ceny, pokud nedochází k žádnému přímému či nepřímému převodu státních prostředků na podniky vyrábějící tento typ elektřiny, což v daném případě vyplývalo ze

¹⁴³ Rozs. SDEU ze dne 28. června 2018, Dirk Andres v. EK, C-203/16, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 85.

¹⁴⁴ Rozh. EK ze dne 23. prosince 2008 č. 305/2008 – ČR Víceletý program podpory dalšího uplatnění biopaliv v dopravě, bod 3.1.

¹⁴⁵ Rozh. EK ze dne 15. března 2021 o st. podp. SA.55805 (2020/FC) – Prodloužení platnosti kmitočtových licencí provozovatelů sítí DTT – Česko, bod 28.

¹⁴⁶ Sdělení EK o pojmu státní podpora, bod 53.

¹⁴⁷ Rozs. SDEU ze dne 13. března 2001, Preussen Elektra, C-379/98, Sb. rozh. s. 2001 I-02099.

skutečnosti, že povinné podniky prováděly výkup za vlastní prostředky, aniž by pro tyto účely byl vybírán poplatek např. od spotřebitelů.^{148 149}Tento závěr nemůže být vyvrácen okolností, že finanční náklady vzniklé z povinného výkupu za minimální ceny mohou mít negativní dopad na hospodářské výsledky podniků podléhajících této povinnosti, a v důsledku toho přivodit snížení finančních příjmů státu. Tyto důsledky jsou totiž takové právní úpravě vlastní a nemohou být považovány za prostředek poskytování výhod výrobcům elektřiny z obnovitelných zdrojů energie k tíži státu.¹⁵⁰ Obdobně byl SDEU nahlížen mechanismus zavedený zákonem a vyhláškou, který stanovil v prvním kroku převod finančních příspěvků od soukromých hospodářských subjektů soukromoprávní společnosti držící příslušné oprávnění vydané veřejnými orgány, které v uvedené společnosti mají zastoupení neumožňující vliv na správu vybraných prostředků, a ve druhém kroku vyplacení části těchto příspěvků uvedenou společností jiným soukromým hospodářským subjektům. **Příspěvky si po celou tuto dobu zachovávají svou soukromou povahu, prostředky vytvořené hrazením uvedených příspěvků nikdy neprocházejí státním rozpočtem** nebo rozpočtem jiné veřejné entity a nikdy nepřecházejí do rukou orgánů veřejné moci, a dotyčný členský stát se nevzdává žádných prostředků z jakéhokoli titulu – jako jsou daně, poplatky, příspěvky či jiné prostředky – které by podle vnitrostátních právních předpisů měly být odváděny do státního rozpočtu.¹⁵¹

O převod státních prostředků rovněž nemusí jít v případě odmítnutí maximalizace možných výnosů státem - jak již naznačeno výše v případě kmitočtových licencí, „*pokud stát jedná jako regulátor, může legitimně rozhodnout o tom, že nebude maximalizovat výnosy, jichž by jinak mohlo být dosaženo, aniž by toto spadalo do oblasti působnosti pravidel státní podpory, pokud je se všemi dotčenými hospodářskými subjekty zacházeno stejně a pokud existuje neodmyslitelná souvislost mezi dosažením účelu regulace a vzdáním se příjmů*¹⁵². **Negativní nepřímý dopad na státní příjmy vyplývající z regulačních opatření nepředstavuje převod státních prostředků (včetně ztráty státních prostředků), pokud jsou pro dané opatření příznačné. Například odchylka od pracovněprávních předpisů, která mění rámeček smluvních**

¹⁴⁸ Srv. RUSCHE Maxian, s. 1125.

¹⁴⁹ Rozs. SDEU ze dne 19. prosince 2013, Vent De Colère a další, C-262/12, zveřejněný v el. sb. rozh., body 34-36.

¹⁵⁰ Rozs. SDEU ze dne 13. března 2001, Preussen Elektra, C-379/98, Sb. rozh. s. 2001 I-02099, bod 62.

¹⁵¹ Rozs. SDEU ze dne 21. října 2020, Société Eco TLC v. Ministre de la Transition écologique et solidaire, C-556/19, dosud nezveřejněný, bod 33.

¹⁵² Rozh. EK ze dne 29. ledna 2018 o st. podp. SA.48856 (2017/NN) – ČR Údajná podpora českým poskytovatelům reklamního prostoru, bod 20.

*vztahů mezi podniky a zaměstnanci, nepředstavuje převod státních prostředků navzdory skutečnosti, že může snížit příspěvky na sociální zabezpečení nebo daně splatné státu.*¹⁵³

3.1.2 Přičitatelnost státu

Veškerá veřejná podpora musí být nakonec v každém případě přičitatelná veřejným orgánům, jak rovněž vyplývá z nadpisu části SFEU, ve které je uveden čl. 107 – „Podpory poskytované státy“.¹⁵⁴ Za účelem posouzení **přičitatelnosti opatření státu** je třeba zkoumat, zda se veřejné orgány podílely na přijímání tohoto opatření, **například zavedením předpisů zákonné a podzákonné povahy¹⁵⁵, respektive rozhodnutím v rámci své působnosti.** *Podpora na výrobu elektřiny ze sekundárních zdrojů byla přičitatelná státu, neboť podpora byla zavedena zákonem č. 165/2012 Sb. o podporovaných zdrojích energie a doplňujícími vyhláškami. Poskytování zelených bonusů bylo dále implementováno cenovými rozhodnutími ERÚ.¹⁵⁶ Operační programy (dále „OP“) obecně, a např. OP Životní prostředí v České republice konkrétně, pouze stanoví obecné cíle a priority, a nechávají tedy členským státům značný prostor při rozhodování o využití zdrojů ze strukturálních fondů. V konkrétním případě bylo za výběr projektů a přidělování finančních prostředků příjemcům zodpovědné Ministerstvo životního prostředí ČR. Proto byla opatření, kterými se prováděl oznámený režim využívající prostředky OP, přičitatelná státu.*¹⁵⁷

Přičitatelnost státu přichází v úvahu rovněž v případě **výdajů podniků podléhajících rozhodujícímu vlivu státu, tzv. „veřejných podniků“¹⁵⁸**. Přičitatelnost však nemůže být vyvozena z pouhé skutečnosti, že zvýhodnění bylo poskytnuto veřejným podnikem kontrolovaným státem, neboť nelze automaticky předpokládat, že stát tuto kontrolu v konkrétním případě skutečně vykonává. Je nezbytné ještě zkoumat, zda se veřejné orgány podílely na přijetí těchto opatření.¹⁵⁹ Stejně tak nelze pouhou skutečnost, že byl veřejný podnik založen ve formě kapitálové společnosti podle obecné právní úpravy, s ohledem na samostatnost, kterou mu tato právní forma může poskytovat, považovat za dostatečnou pro

¹⁵³ Tamtéž, body 21 a 22.

¹⁵⁴ Stanovisko Generálního advokáta SDEU Jacobse v případě Francie v. EK (Stardust), C-482/99, Sb. rozh. 2002 I-04397, bod 54.

¹⁵⁵ Rozs. SDEU ze dne 21. října 2020, Sociétés Eco TLC v. Ministre de la Transition écologique et solidaire, C-556/19, dosud nezveřejněný, bod 24.

¹⁵⁶ Rozh. EK ze dne 26. září 2019 SA.35179 (2015/NN) – Czech Republic – Promotion of electricity from secondary sources, bod 47.

¹⁵⁷ Rozh. EK ze dne 5. června 2008 o st. podp. č. N 669/2007 – ČR Režim investiční podpory pro snížení emisí NOx ze spalovacích zařízení, bod 22.

¹⁵⁸ Viz příklad uvedený výše u poznámky pod čarou č. 132.

¹⁵⁹ Rozs. SDEU ze dne 10. prosince 2020, Comune di Milano v EK, C-160/19, dosud nezveřejněno, bod 46.

vyločení toho, že je opatření podpory přijaté takovou společností přičitatelné státu. Existence kontroly a skutečné možnosti výkonu dominantního vlivu, které s sebou v praxi tato kontrola nese, totiž brání tomu, aby byla předem vyloučena jakákoliv přičitatelnost opatření přijatého takovou společností státu, a v důsledku toho bylo vyloučeno riziko, že dojde k obcházení pravidel Smlouvy týkajících se státních podpor, přestože právní forma veřejného podniku je sama o sobě významná jakožto jedna z indicií umožňujících prokázat v konkrétním případě účast či neúčast státu.¹⁶⁰ Ukazatele přičitatelnosti státu v případě výdajů veřejných podniků zahrnují rovněž *skutečnost, že dotyčný subjekt nemohl přijmout sporné rozhodnutí, aniž by zohlednil požadavky orgánů veřejné moci; přítomnost faktorů organické povahy, které spojují daný veřejný podnik se státem; skutečnost, že podnik, jehož prostřednictvím byla podpora poskytnuta, musel zohlednit pokyny vydané vládními orgány; začlenění veřejného podniku do struktur veřejné správy; povahu činností veřejného podniku a jejich výkon na trhu v rámci běžných podmínek hospodářské soutěže se soukromými subjekty; právní postavení podniku (zda se na něj vztahuje veřejné právo, nebo obecné obchodní právo; intenzita dohledu vykonávaného orgány veřejné moci nad vedením podniku; jakýkoliv jiný ukazatel, který by svědčil o účasti orgánů veřejné moci na přijetí dotyčného opatření nebo o nepravděpodobnosti toho, že se přijetí neúčastnily, s ohledem na rozsah tohoto opatření, jeho obsah nebo podmínky*¹⁶¹. V případě úvěru pro ČSA od společnosti Osinek EK konstatovala mj., že „většina členů dozorčí rady společnosti Osinek jsou zástupci veřejných orgánů (např. ministerstva financí atd.); likvidátor byl jmenován Ministerstvem financí ČR, které bylo jediným akcionářem společnosti Osinek; znaleckými posudky se likvidátorovi Osinku doporučuje před přijetím rozhodnutí o poskytnutí úvěru ČSA konzultovat akcionáře společnosti Osinek, tedy Českou republiku; pokud jde o dohled nad činností společnosti Osinek ze strany státu, vláda ČR později také přijala rozhodnutí o uvolnění zajištění úvěru společnosti Osinek a vkladu pohledávky ČR do ČSA formou započtení proti pohledávce na splacení vkladu; Komise tedy dochází k závěru, že **rozhodnutí poskytnout úvěr společnosti Osinek lze přičíst českému státu.**“¹⁶²

Přičitatelná státu jsou rovněž opatření, kterými **stát realizuje volnost rozhodování ohledně implementace ustanovení práva EU**¹⁶³, na rozdíl od situace, kdy stát toliko **provádí povinnost vyplývající z ustanovení práva Unie**, například týkající se odpuštění spotřební

¹⁶⁰ Tamtéž, bod 49.

¹⁶¹ Sdělení EK pojmu státní podpora, bod. 3.1.1., dle Rozsudku SDEU ze dne 16. května 2002, Francie v. EK (Stardust), C-482/99, Sb. rozh. 2002 I-04397, body 55-56.

¹⁶² Rozh. EK ze dne 21. března 2012 SA.29864 (C 6/2010) (ex NN 1/2010) o st. podp. poskytnuté Českou republikou společností České aerolinie, a. s. (ČSA – Czech Airlines a.s. – možné aspekty státní podpory při poskytnutí úvěru společností Osinek, a.s.), body 45-49.

¹⁶³ Rozs. SDEU ze dne 10. prosince 2013, EK v. Irsko a další, C-272/12, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 49.

daně, v souladu se závazky státu ze Smlouvy.¹⁶⁴ V případě přechodného bezplatného přidělování povolenek bylo lze „*opatření připsat České republice, neboť vláda využila derogace, která byla povolena, ne však vyžadována, článkem 10c směrnice o EU ETS. Udělováním bezplatných povolenek plánovaným příjemcům se ČR vzdala prostředků, jež by státu byly připadly v případě, že by bývaly byly povolenky vydraženy. Příjemci bezplatných povolenek byli na druhé straně zbaveni nákladů, které by bývali museli vynaložit na jejich koupi, čímž se jim dostalo hospodářského zvýhodnění.*“¹⁶⁵

3.2 Zvýhodnění podniků nebo odvětví výroby

Pojem zvýhodnění (státem nebo ze státních prostředků) je imanentní pojmu veřejné podpory, neboť v případě jeho selektivnosti je dopad na hospodářskou soutěž a obchod mezi členskými státy EU v zásadě presumován. Jak uvedl SDEU v příkré, ale výstižné zkratce, pojem podpora v zásadě závisí pouze na tom, zda státní opatření přiznává určitým podnikům výhodu, či nikoliv.¹⁶⁶ Tato část práce se proto ve zvýšeném detailu zabývá aspekty zvýhodnění, jakož i zásadami, jejichž naplnění existenci zvýhodnění vylučuje.

Článek 107 SFEU zakazuje podpory poskytované v jakékoli formě státem nebo ze státních prostředků, **aniž by činil rozdíl mezi tím, zda jsou výhody spojené s podporami poskytnuty přímo či nepřímo**, například zvýhodněním uživatelů pouze jednoho z konkurenčních výrobků¹⁶⁷ nebo zbavením nákladů prostřednictvím účasti na projektu přímo podpořeného příjemce.¹⁶⁸ Například také, okolnost, že opatření přímo zvýhodňuje zaměstnance dotyčných podniků, a nikoli tyto podniky jako takové, nevylučuje, aby podpora, mohla představovat nepřímou podporu ve prospěch tohoto podniku.¹⁶⁹ **Zvýhodnění ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU je jakýkoli ekonomický prospěch, jež by podnik nezískal za normálních tržních podmínek**, tj. bez zásahu státu. Pokud se v důsledku státního zásahu zlepší finanční

¹⁶⁴ Rozs. SPI ze dne 5. dubna 2006, EK v Deutsche Bahn, T-351/02, Sb. rozh. s. 2006 II-01047, bod 102.

¹⁶⁵ Rozh. EK ze dne 19. prosince 2012 o st. podp. SA.33537 (2012/N) – ČR Přechodné bezplatné přidělování povolenek na emise skleníkových plynů za účelem modernizace zařízení pro výrobu elektrické energie, bod 24.

¹⁶⁶ Rozs. SPI ze dne 6. března 2003, Westdeutsche Landesbank Girozentrale a Land Nordrhein-Westfalen v. EK, T-228/99 a T-233/99, Sb. rozh. s.2003 II-00435, bod 180.

¹⁶⁷ Rozs. SPI ze dne 4. března 2009, Associazione italiana del risparmio gestito a Fineco Asset Management SpA v EK, T-445/05, Sb. rozh. s. 2009 II-00289, bod 127.

¹⁶⁸ Viz příklad ohledně podpory výzkumu a vývoje uvedený v části této práce 3.1. Podnik.

¹⁶⁹ Rozs. SDEU ze dne 17. září 2020, Compagnie des pêches de Saint-Malo, C-212/19, dosud nezveřejněno, bod 47.

situace podniku, jedná se o zvýhodnění.¹⁷⁰ Za účelem detekce zvýhodnění je třeba situaci příjemce, která nastala v důsledku uplatnění dotčeného opatření, **porovnat se situací**, ve které by se příjemce nacházel, kdyby dotčené opatření neexistovalo.¹⁷¹ ***Ze srovnání provedeného Komisí v konkrétním případě vyplynulo, že jednotlivé granty jsou vypláceny z prostředků kontrolovaných státem k pokrytí nedostatku finančních prostředků v podnicích, které vyhrály nabídkové řízení na zavádění a provoz elektrických dobíjecích nebo plnicích stanic. Za běžných tržních podmínek by provozovatelé byli nuceni zvyšovat své sazby/odměny na úroveň, která není kryta poptávkou, nebo by vůbec nebyli schopni vstoupit na trh, což znamená, že grant představuje pro hospodářské subjekty výhodu, která jim umožňuje nabízet své služby.***¹⁷²

Zároveň se však existence zvýhodnění posuzuje pouze v rámci daného opatření ve srovnání s podniky v právní a faktické situaci srovnatelné ve světle cílů předmětného opatření, a pro aplikaci čl. 107 SFEU je **irelevantní, zda se situace příjemce zlepšila, zhoršila, nebo zůstala stejná ve srovnání s jeho situací na základě původní právní úpravy. Jinými slovy, aby bylo možné stanovit, že dotčené opatření poskytuje příjemci hospodářskou výhodu, bylo by třeba prokázat, že s obdobnými subjekty v obdobných podmínkách bylo zacházeno jinak.**¹⁷³ Například v případě týkajícím se udělení práva na využívání rádiového spektra za úplatu, která je hrazena předem, EK konstatovala, „*že zejména v případě, že by některému operátorovi byla udělena licence za příznivějších podmínek, bylo by takové selektivní snížení ceny možné považovat za hospodářskou výhodu, pokud by ovšem toto snížení nebylo odůvodněno změnou relevantních okolností, zejména hospodářské situace.*“¹⁷⁴

Pro pojem státní podpora je relevantní **nejen poskytnutí pozitivních hospodářských výhod, ale zvýhodnění může představovat i zbavení ekonomické zátěže.** Posledně uvedená skutečnost představuje širokou kategorii, která zahrnuje jakékoli snížení nákladů, jež obvykle zatěžují rozpočet podniku. To se týká všech případů, kdy jsou hospodářské subjekty

¹⁷⁰ Rozh. EK ze dne 23. června 2020 Státní podpora SA. 55208 (2020/C) (ex-2020/N) – Česko Vyrovnávací platba pro Českou poštu za povinnost poskytovat všeobecné služby za období 2018–2022 Státní podpora SA.55497 (2019/FC) – Česko st. podpora SA.55686 (2019/FC) – Česko Stížnosti týkající se údajně neslučitelné státní podpory ve prospěch České pošty, bod 45.

¹⁷¹ Rozs. SPI ze dne 24. září 2019, Lucemburské velkovévodství a Fiat Chrysler Finance Europe v. EK, spojené věci T-755/15 a T-759/15, bod 139.

¹⁷² Rozh. EK ze dne 11. srpna 2017 o st. podp. SA. 45182 (2016/N) – Režim státní podpory zavádění veřejně přístupných dobíjecích a plnicích stanic pro vozidla s pohonem na alternativní paliva v České republice, bod 30.

¹⁷³ Rozs. SDEU ze dne 8. listopadu 2001, Adria-Wien Pipeline a Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke, C-143/99, Sb. rozh. s. 2001 I-08365, bod 41.

¹⁷⁴ Rozh. EK ze dne 20. prosince 2006 o st. podp. č. NN 76/2006 – ČR Udělení třetí licence UMTS, bod 25.

osvobozeny od nákladů, jež jsou neodmyslitelně spjaty s jejich hospodářskou činností¹⁷⁵ *Veřejné financování v konkrétním případě se týkalo pouze letiště Ostrava. Snížilo náklady, které by normálně nesl provozovatel letiště. České orgány nepředložily ani zdůvodnění, ani obchodní plán, aby prokázaly, že orgán poskytující podporu, který je jediným vlastníkem provozovatele letiště, respektuje zásadu tržního investora. Opatření tedy poskytovalo selektivní hospodářskou výhodu.*¹⁷⁶ Také opatření, které dotčným podnikům umožňuje zvýšit jejich kapitál za příznivějších podmínek, může být státní podporou. Samotné **zvýšení likvidních prostředků tedy může být zvýhodněním** ve smyslu čl. 107 SFEU.¹⁷⁷ *V případě podpory schválené Komisí poskytla ČR veřejnou podporu na zvýšení základního kapitálu ČSA o 2,5 miliardy CZK formou kapitalizace pohledávky.*¹⁷⁸

V rámci jednoho opatření je možné identifikovat zvýhodnění na více úrovních. Například v případě podpory na rekonstrukci lanovky na Sněžku příjemci opatření byli obec Pec pod Sněžkou jako vlastník lanové dráhy a nový provozovatel lanové dráhy, který byl vybrán na základě výběrového řízení. Komise uvedla, že *„Opatřením byla obec zbavena nákladů, které by jinak musela nést, což jí poskytlo hospodářskou výhodu. Tato výhoda je selektivní, protože se jedná o individuální podporu poskytnutou pouze obci Pec pod Sněžkou. Opatření rovněž poskytuje výhodu budoucímu provozovateli lanové dráhy. Bez veřejné finanční podpory by obec musela lanovou dráhu uzavřít a nemohla by ji využívat. Lanová dráha tudíž bude v provozu pouze díky poskytnutí veřejné finanční podpory.“*¹⁷⁹

Pro účely použití čl. 107 odst. 1 SFEU na program¹⁸⁰ podpor, postačuje, když z toho programu plyne výhoda určitým podnikům, přičemž tento závěr není zpochybněn okolností, že je **výhodný i pro jiné beneficienty, kteří nejsou podniky.**¹⁸¹ *V případě programu podpory pro problematické oblasti byli způsobilými příjemci fyzické osoby, které jsou vlastníky /*

¹⁷⁵ Rozh. EK ze dne 23. června 2020 Státní podpora SA. 55208 (2020/C) (ex-2020/N) – Česko Vyrovnávací platba pro Českou poštu za povinnost poskytovat všeobecné služby za období 2018–2022 Státní podpora SA.55497 (2019/FC) – Česko st. podpora SA.55686 (2019/FC) – Česko Stížnosti týkající se údajné neslučitelné státní podpory ve prospěch České pošty, bod 45.

¹⁷⁶ Rozh. EK ze dne 13. ledna 2009 o st. podp. N 307/2008 – ČR Pořízení strojů a zařízení pro letiště Ostrava, bod 20.

¹⁷⁷ Rozs. SPI ze dne 4. března 2009, Associazione italiana del risparmio gestito a Fineco Asset Management SpA v EK, T-445/05, Sb. rozh. s. 2009 II-00289, bod 163.

¹⁷⁸ Rozh. EK ze dne 19. září 2012 o st. podp. č. SA.30908 (2011/C) (ex N 176/2010), kterou ČR udělila ve prospěch podniku České aerolinie, a.s. (ČSA – České aerolinie – restrukturalizační plán), bod 44.

¹⁷⁹ Rozh. EK ze dne 29. září 2010 Státní podpora N 702/2009 – ČR Podpora na rekonstrukci lanové dráhy na Sněžku, body 19, 23, a 24.

¹⁸⁰ Oficiální překlady rozhodnutí EK používají termín „režim“.

¹⁸¹ Rozs. SPI ze dne 4. března 2009, Associazione italiana del risparmio gestito a Fineco Asset Management SpA v EK, T-445/05, Sb. rozh. s. 2009 II-00289, bod 136.

*uživatelé bytových nebo panelových domů, a právnické osoby vlastníci bytové nebo panelové domy, které nemají žádný vztah k nějaké hospodářské činnosti. Zároveň však nebylo však možné vyloučit, že podporu poskytnutou v rámci režimu použijí příjemci, ať už fyzické nebo právnické osoby, v souvislosti s hospodářskou činností, jako je např. pronájem nemovitosti.*¹⁸²

3.2.1 Neexistence zvýhodnění

Z judikatury SDEU vykryštalizovaly následující zásady posouzení, respektive vyloučení existence zvýhodnění, v zásadě opřené o možnost konstatování dodržení tržních podmínek v transakcích zahrnujících převod státních prostředků. **Základní zásadou je, že pojem „podpora“ nemůže zahrnovat opatření přijaté ve prospěch podniku ze státních prostředků, pokud by tento podnik mohl získat totéž zvýhodnění za okolností odpovídajících obvyklým podmínkám na trhu.** Podmínky, za nichž bylo takové zvýhodnění poskytnuto, tedy musí být v zásadě posuzovány na základě **zásady soukromého hospodářského subjektu.**¹⁸³ Tato zásada patří k aspektům, které je Komise povinna zohlednit při prokazování existence státní podpory, a nepředstavuje tedy výjimku, jež by se uplatnila pouze na žádost členského státu, když bylo konstatováno, že jsou naplněny znaky pojmu „státní podpory“ uvedené v čl. 107 odst. 1 SFEU.¹⁸⁴ **Důkazní břemeno ohledně splnění podmínek pro uplatnění kritéria soukromého hospodářského subjektu nese Komise.**¹⁸⁵ Zkoumání EK týkající se otázky, zda určitá opatření mohou být kvalifikována jako státní podpora z důvodu, že veřejné orgány nejednaly tímž způsobem jako soukromý subjekt, vyžaduje provedení komplexního hospodářského posouzení.¹⁸⁶ **Mezi judikované varianty této zásady patří níže popsaná zásada soukromého investora, soukromého věřitele, a soukromého prodávajícího.**

Zvýhodnění může být vyloučeno, pokud se stát v rámci opatření choval jako **obezřetný investor v tržním hospodářství,**¹⁸⁷ v případě, kdy poskytne hospodářskou výhodu podniku,

¹⁸² Rozh. EK ze dne 10. prosince 2008 o st. podp. č. N 342/2008 – ČR Bydlení a sociální program pro problematické oblasti, body 59 a 60.

¹⁸³ Rozs. SDEU ze dne 7. května 2020, BTB Holding Investments a Dufenco Participations Holding v. EK, C-148/19 P, dosud nezveřejněný, bod 46.

¹⁸⁴ Tamtéž, bod 47.

¹⁸⁵ Tamtéž, bod 52.

¹⁸⁶ Tamtéž, bod 60.

¹⁸⁷ Rozs. SPI ze dne 2. července 2015, Francie a Orange v. EK, spojené věci T-425/04 a T-444/04, zveřejněný v el. sb. rozh.

ježž vlastní, jakožto akcionář, a nikoli jakožto nositel veřejné moci.¹⁸⁸ Předpokládané jednání hypotetického soukromého investora spočívá v tom, že obezřetný investor, jehož cílem je maximalizace zisku, je **opatrný, pokud jde o úroveň přijatelného rizika za danou míru návratnosti**. Podle této zásady by se kapitál, který stát přímo či nepřímo dá společnosti k dispozici za okolností, jež odpovídají běžným podmínkám trhu, neměl považovat za státní podporu.¹⁸⁹ *Klíčovým faktorem při rozhodování, zda byla či nebyla poskytnuta státní podpora při prodeji akcií společnosti Jidelní a lůžkové vozy (dále jen “JLV”) Fondem národního majetku ČR, byla v daném případě existence hospodářské výhody ve prospěch nabyvatele akcií společnosti České dráhy vlastněné státem. Aby Komise mohla posoudit tuto otázku, musela rozhodnout, zda prodej akcií JLV proběhl za tržních podmínek, tj. zda splnil požadavky určené tržními zásadami či zásadou soukromého investora, přičemž cílem soukromého investora je dosáhnout dlouhodobé ziskovosti při zohlednění všech okolností a rozhodujících faktorů.*¹⁹⁰

Kapitálový příspěvek státu splňuje kritérium soukromého investora a nepředstavuje státní podporu, pokud, mimo jiné, byl učiněn ve stejném čase jako významný kapitálový příspěvek soukromého investora uskutečněný za srovnatelných okolností (*pari passu*).¹⁹¹ *EK konstatovala, že „investice českého Fondu počáteční veřejné nabídky budou učiněny pari passu s ostatními investory – ve stejném kole investování, ve stejném čase, za stejnou cenu, a při stejném riziku a podle příslušných pravidel zvolené obchodovací platformy. Veřejné nabídky zajišťují transparentní proces, kde bude fond působit jako institucionální investor se strategií dorovnání soukromých prostředků. Fond investuje za shodných podmínek jako ostatní účastníci trhu při veřejné nabídce. Je tedy možné mít za to, že transakce jsou uskutečněny za stejných podmínek pro veřejné a soukromé investory (pari passu)“*¹⁹².

Na základě srovnání s tržními podmínkami je dále možné uplatnit **kritérium soukromého věřitele**, s jehož pomocí má být přezkoumáno, zda by podnik, který je příjemcem podpory, zjevně nezískal srovnatelné úlevy od soukromého věřitele nacházejícího se v situaci, která se co možná nejvíce podobá situaci veřejnoprávního věřitele usilujícího o to, aby mu byly

¹⁸⁸ Rozs. SDEU ze dne 5. června 2012, EK v. *Électricité de France*, C-124/10 P, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 81.

¹⁸⁹ Rozh. EK ze dne 21. března 2012 SA.29864 (C 6/2010) (ex NN 1/2010) o st. podp. poskytnuté Českou republikou společností České aerolinie, a. s. (ČSA – Czech Airlines a.s. – možné aspekty státní podpory při poskytnutí úvěru společností Osinek, a.s.), bod 51.

¹⁹⁰ Rozh. EK ze dne 22. června 2006 o st. podp. č. N 302/2005 – ČR Prodej akcií společnosti Jidelní a lůžkové vozy, poskytující stravovací služby na železnici, Českým drahám, bod 19.

¹⁹¹ Rozs. SPI ze dne 12. prosince 2000, *Alitalia v EK*, T-296/97, Sb. rozh. s. 2000 II-03871, bod 81.

¹⁹² Rozh. EK ze dne 8. října 2020 o st. podp. SA.57590(2020/N) – *Czechia IPO Fund*, body 42 a 57.

zaplacený částky, které mu dluží dlužník ve finančních obtížích, a tudíž **zda by tento podnik mohl za obvyklých podmínek na trhu získat tutěž výhodu, jakou získal ze státních prostředků.**¹⁹³ *V případě úvěru poskytnutého Českým aeroliniím společností Osinek Komise posuzovala, zda je úvěr poskytnut za normálních obchodních podmínek a zda by takové úvěry byly v nabídce obchodních bank. Pokud jde o podmínky takových úvěrů, vzala Komise v potaz zejména účtovanou úrokovou míru a požadované zajištění úvěru. EK posuzovala, zda je poskytnuté zajištění dostatečné ke splacení celého úvěru v případě úpadku a ve vztahu k finančnímu postavení společnosti v okamžiku poskytnutí úvěru. Na základě výše uvedeného se Komise domnívala, že opatření neobsahuje prvky státní podpory ve prospěch ČSA, neboť **úvěr společnosti Osinek byl poskytnut za podmínek, které by vyžadoval investor v tržním hospodářství.** Zejména úroková míra, za kterou byl úvěr společnosti Osinek poskytnut, byl ve shodě s referenční sazbou určenou na základě sdělení o referenčních sazbách s ohledem na skutečnost, že ČSA odpovídaly v okamžiku poskytnutí úvěru ratingové kategorii B, což potvrdily i soukromé banky a že úvěr byl po celou dobu zajištěn výrazně více, než je 70 % jeho výše, což požaduje sdělení o referenčních sazbách.¹⁹⁴*

Uplatnění tržních podmínek je rozhodující i pro kritérium **soukromého prodávajícího** jednajícího v tržním hospodářství.¹⁹⁵ Ten se v zásadě rozhodne pro nejvyšší nákupní nabídku, pokud má tato nabídka sílu závazku a je věrohodná, a to nezávisle na důvodech, které potenciálního kupujícího vedly k podání uvedené nabídky. Z pohledu takového soukromého prodávajícího nejsou totiž důvody, které vedly určitého uchazeče k podání nabídky v určité výši, rozhodující. Pokud se členský stát dovolává kritéria soukromého prodávajícího, má v případě pochybností povinnost jednoznačně a na základě objektivních a ověřitelných skutečností prokázat, že prováděné opatření vydal v postavení akcionáře.¹⁹⁶ Pokud je podnik **odkoupen za nejvyšší cenu**, kterou by byl soukromý investor v obvyklých podmínkách hospodářské soutěže ochoten zaplatit za tuto společnost ve stavu, v němž se nachází, pak hodnota této společnosti odpovídala ve všech ohledech **tržní ceně** a nelze se domnívat, že

¹⁹³ Rozs. SDEU ze dne 24. ledna 2013, Frucona Košice a.s. v. EK, C-73/11 P, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 70 a 72.

¹⁹⁴ Rozh. EK ze dne 21. března 2012 SA.29864 (C 6/2010) (ex NN 1/2010) o st. podp. poskytnuté Českou republikou společností České aerolinie, a. s. (ČSA – Czech Airlines a.s. – možné aspekty státní podpory při poskytnutí úvěru společností Osinek, a.s.), body 52 a 76.

¹⁹⁵ Rozs. Tribunálu ze dne 28. února 2012, Land Burgenland a Rakousko v. EK, spojené věci T-268/08 a T-281/08, zveřejněný v el. sb. rozh.

¹⁹⁶ Rozs. SDEU ze dne 24. října 2013, Land Burgenland a další v. EK, spojené věci C-214/12 P, C-215/12 P a C-223/12 P, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 57.

nabyvatel byl zvýhodněn ve vztahu k ostatním hospodářským subjektům na trhu.¹⁹⁷ **EK upřesnila kritéria tržního prodeje tak, že „v oblasti státní podpory v rámci privatizace neexistuje v případě, že členský stát prodává účast v podniku, žádné zvýhodnění, je-li chování členského státu v souladu s jednáním soukromého prodávajícího v tržním hospodářství. Prodej neposkytuje kupci žádné zvýhodnění, pokud prodejní cena odpovídá ceně tržní. Pokud k prodeji akcií dochází na burze, obecně se předpokládá, že se tak děje za tržních podmínek a bez jakéhokoliv zvýhodnění. Probíhá-li opatření obchodním prodejem, tj. prodejem společnosti jako celku nebo jejích částí jiné společnosti, lze předpokládat, že nedošlo k žádnému zvýhodnění, pokud mimo jiné i) majetkový podíl je prodán v nediskriminačním, transparentním a otevřeném nabídkovém řízení přístupném všem; ii) majetkový podíl je prodán subjektu, který předložil nejvyšší nabídku, a iii) všichni účastníci řízení mají dostatek času a informací k řádnému ocenění aktiv jako základu své nabídky. Všem prodejm za podmínek, jež nelze pokládat za běžné obchodní podmínky, musí předcházet ocenění provedené nezávislymi poradci.“**¹⁹⁸ **Pokud orgán veřejné správy z jakýchkoliv důvodů nehodlá využít nabídkového řízení, mělo by být před zahájením jednání o prodeji vypracováno nezávislé hodnocení jedním či více nezávislymi odhadci, aby mohla být určena tržní hodnota na základě všeobecně přijatých tržních ukazatelů a oceňovacích norem. Takto stanovená tržní cena představuje minimální nákupní cenu, kterou lze dohodnout, aniž by byla poskytnuta státní podpora.**¹⁹⁹

Existenci zvýhodnění je v zásadě možné vyloučit použitím konkurenci umožňujícího, transparentního a nediskriminačního nabídkového řízení, které dovoluje předpokládat, že poskytnutí prostředků veřejného sektoru odpovídá tržní ceně protiplnění příjemce²⁰⁰. Pro nákup veřejnými nebo sektorovými zadavateli je takový postup v zásadě naplněn postupy dle unijních zadávacích směrnic, resp. zákona o zadávání veřejných zakázek, s výjimkou zadávacích řízení neumožňujících stanovit tržní cenu, například v jednacím řízení bez uveřejnění.²⁰¹ *Komise v konkrétním případě učinila závěr, že společnosti, které provádějí sanační práce, nemají prospěch ze selektivního zvýhodnění a nejsou příjemci státní podpory,*

¹⁹⁷ Rozs. SDEU ze dne 24. října 2013, Land Burgenland a další v EK, spojené věci C-214/12 P, C-215/12 P a C-223/12 P, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 117.

¹⁹⁸ Rozh. EK ze dne 13. července 2011 o st. podp. č. SA.25076 (2011/NN) – ČR Privatizace společnosti OKD a.s. společností Karbon Invest a.s., body 53 a 54.

¹⁹⁹ Rozh. EK ze dne 22. června 2006 o st. podp. č. N 302/2005 – ČR Prodej akcií společnosti Jidelní a lůžkové vozy, poskytující stravovací služby na železnici, Českým drahám, bod 20.

²⁰⁰ Rozh. EK ze dne 2. října 2010 o st. podp. N 264/2002 – United Kingdom London Underground Public Private Partnership, bod 79.

²⁰¹ Sdělení EK o pokynu státní podpora, bod 93.

*mimo jiné proto, že cena, jež jim má být zaplacená za provedení sanačních prací, má být stanovena v rámci řízení o zadání veřejné zakázky.*²⁰² Tento předpoklad se uplatní i v případě služeb obecného hospodářského zájmu, kde je zvýhodnění, respektive existence veřejné podpory, vyloučena za podmínku, že příjemce musí být skutečně pověřen plněním povinností veřejné služby a tyto povinnosti musí být jasně definovány; parametry, na jejichž základě je vyrovnání za poskytování SOHZ vypočteno, musejí být předem stanoveny objektivním a transparentním způsobem; vyrovnání nemůže přesahovat meze toho, co je nezbytné k pokrytí všech nebo části nákladů vynaložených k plnění povinností veřejné služby se zohledněním příjmů, které se k nim vztahují, jakož i zisku, který je přiměřený k plnění těchto povinností; není-li výběr podniku, který má být pověřen plněním povinností veřejné služby, v konkrétním případě učiněn v rámci řízení o zadání veřejné zakázky, musí být úroveň nutného vyrovnání určena na základě analýzy nákladů, které by průměrný podnik, správně řízený a přiměřeně vybavený dopravními prostředky k tomu, aby mohl uspokojit požadavky veřejné služby, vynaložil při plnění těchto povinností se zohledněním příjmů, které se k nim vztahují, jakož i zisku, který je přiměřený k plnění těchto povinností.²⁰³ **Ani provedení výběrového řízení však nemusí postačovat k vyloučení výhody** pro příjemce plnění od státu, pokud uzavření finanční smlouvy následuje s podstatným odstupem (v konkrétním případě 11 let) zahrnujícím velmi komplexní vyjednávání, prodloužení předmětu smlouvy (v konkrétním případě koncese), změny v projektu a navýšení plnění ze strany státu.²⁰⁴ Pokud výběru příjemce plnění od státu nepředcházelo dostatečně zveřejněné otevřené výběrové řízení, tím více je nezbytné, aby členský stát prokázal, že jeho nákup zboží a služeb představuje normální komerční transakci.²⁰⁵ **Zároveň však platí, že pokud se veřejnoprávní subjekt rozhodne zajistit své potřeby mimo zadání zakázek soukromým subjektům nemusí se ještě jednat o veřejnou podporu.** *V konkrétním případě stěžovatelé tvrdili, že nová síť nahradí stávající soukromé provozovatele v poskytování přístupu k internetu školám a veřejnoprávním institucím. Nicméně podle EK pouhá skutečnost, že se město rozhodne vybudovat svou vlastní síť pro veřejnoprávní sektor, aby tak zabezpečilo vlastní potřeby internetového připojení, namísto zajištění stejných*

²⁰² Rozh. EK ze dne 7. května 2014 o st. podp. SA.38258 (2014/N) – ČR Odstranění starých ekologických zátěží po těžbě ropy v prostoru jímacího území Moravská Nová Ves, bod 53.

²⁰³ Rozs. SDEU ze dne 24. července 2003, Altmark Trans a Regierungspräsidium Magdeburg, C-280/00, Sb. rozh. s. 2003 I-07747, body 89-93; v českém prostředí viz např. Rozh. EK ze dne 23. června 2020 Státní podpora SA.55208 (2020/C) (ex-2020/N) – Česko Vyrovnávací platba pro Českou poštu za povinnost poskytovat všeobecné služby za období 2018–2022 Státní podpora SA.55497 (2019/FC) – Česko st. podpora SA.55686 (2019/FC) – Česko Stížnosti týkající se údajné neslučitelné státní podpory ve prospěch České pošty.

²⁰⁴ Rozh. EK ze dne 2. prosince 2009 o st. podp. N 462/2009, A2 motorway section—New Tomysl, bod 27.

²⁰⁵ Rozs. SPI ze dne 5. srpna 2003, P & O European Ferries (Vizcaya) v EK, spojené věci T-116/01 and T-118/01, Sb. rozh. s. 2003 II-02957, bod 118.

*služeb pomoci zadávání zakázek soukromým provozovatelům, nevyvolává obavy podle čl. 107 odst. 1 SFEU. Takovéto rozhodnutí je autonomním organizačním rozhodnutím veřejnoprávního orgánu*²⁰⁶ **Konečně, Komise ve specifickém případě konstatovala, že samotná skutečnost, že členský stát kupuje zboží a služby za tržních podmínek, není dostatečná, aby taková transakce byla komerční transakcí uzavřenou za podmínek, které by akceptoval soukromý investor, neboli jinými slovy normální komerční transakcí, pokud stát toto zboží a služby skutečně nepotřeboval**²⁰⁷

Na existenci zvýhodnění nemá vliv změna okolností mimo dosah příslušného opatření. Například v případě, kdy stát uzavře s hospodářským subjektem smlouvu, která nevykazuje prvky státní podpory ve smyslu článku 107 SFEU, nemůže skutečnost, že následně se okolností mimo dosah této smlouvy změní tak, že se dotyčný subjekt ocitne ve výhodnějším postavení než ostatní subjekty, které obdobnou smlouvu neuzavřely, stačit k tomu, aby na smlouvu posuzovanou společně s následnou změnou okolností mimo dosah této smlouvy bylo možno nahlížet tak, že představují státní podporu.²⁰⁸ **Zvýhodnění vylučuje neexistence nadměrné kompenzace za poskytnuté plnění.** Dle Komise *„Banky obdržely náhradu za zprostředkování státních příspěvků fyzickým osobám. Tyto náhrady se kalkulovaly na základě obvyklých nákladů na srovnatelné bankovní služby. Jejich účelem bylo vykompenzovat zvýšení nákladů, k němuž obvykle nedochází, jestliže banky poskytují hypoteční úvěry na čistě komerčním základě. Tyto náklady se přímo dotýkaly správy příspěvků, zejména pak zpracovávání žádostí o příspěvky, uzavírání smluv o poskytování příspěvků, předávání informací orgánům veřejné moci a převody příspěvků. Tyto činnosti byly nutné při poskytování příspěvků fyzickým osobám. Za obvyklých okolností by je byly prováděly orgány veřejné moci, ale v daném případě bylo jejich provádění svěřeno bankám. Jelikož nedocházelo k překompenzování náhrad za tyto služby, nepředstavovaly tyto náhrady poskytnutí výhody hypotečním bankám.“*²⁰⁹ **Pouhá správa státních prostředků bez ekonomického zisku rovněž nepředstavuje zvýhodnění.** EK uvedla, že *„Příspěvek, který česká vláda poskytla některým pracovníkům, jimž byl ukončen pracovní poměr u Českých drah a Správy železniční dopravní cesty, měl charakter veřejné intervence, jejímž cílem bylo „zlepšit sociální zabezpečení propuštěných pracovníků s ohledem na nepříznivé vyhlídky na trhu práce“, a*

²⁰⁶ Rozh. EK ze dne 30. května 2007 o st. podp. č. NN 24/2007 – ČR Pražská městská bezdrátová síť, bod 30.

²⁰⁷ Rozs. SPI ze dne 5. srpna 2003, P & O European Ferries (Vizcaya) v EK, spojené věci T-116/01 and T-118/01, Sb. rozh. s. 2003 II-02957, bod 117.

²⁰⁸ Rozs. SDEU ze dne 4. června 2015, MOL v EK, C-15/14, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 89.

²⁰⁹ Rozh. EK ze dne 22. června 2005 o st. podp. NN 52/2005, ČR Podpory na splátky hypotečních úvěrů, bod 13.

nebylo lze jej považovat za zásah, kterým byl zvýhodněn daný podnik. Při udělení příspěvku vyplácely české orgány těmto pracovníkům vyšší částku, než na jakou by bývali měli nárok podle českého sociálního práva. Skutečnost, že výplatu tohoto příspěvku propuštěným železničářům neprováděl přímo stát, ale že byla prováděna přes vázané účty zřízené jménem Českých drah a Správy železniční dopravní cesty, neměla na toto vyhodnocení vliv, neboť České dráhy a Správa železniční dopravní cesty neměly z těchto plateb žádný ekonomický zisk. **České dráhy a Správa železniční dopravní cesty tedy pouze spravovaly státní zdroje, aniž by z toho měly jakoukoli výhodu a neměly z plateb ani žádnou nepřímou výhodu.** Opatření nesnižovalo dávky vyplývající z běžných zákonných povinností těchto podniků. České sociální právo totiž podnikům umožňuje propustit své zaměstnance bez jakéhokoli dodatečného příspěvku, který je předmětem daného opatření. Oznamované opatření tedy nesnižovalo náklady Českých drah a Správy železniční dopravní cesty na propouštění.²¹⁰ Otázkou existence zvýhodnění opatřením pro náhradu škody státem, jež podle Komise obecně zvýhodnění vylučuje²¹¹, se EK zabývala v souvislosti se smlouvou se společností Boeing. Uvedla, že „s ohledem na skutečnost, že český stát ve své pozici majoritního akcionáře společnosti AERO neidentifikoval žádný případný nárok, který by mohl být uplatněn vůči osobám a subjektům spojeným se společností Boeing, Komise došla k závěru, že **smlouva o odškodnění nepřináší společnosti Boeing hospodářskou výhodu a toto opatření proto nepředstavuje státní podporu ve smyslu článku 107 odst. 1 SFEU.**“²¹² **Zvýhodněním ve smyslu čl. 107 SFEU zpravidla není ani veřejný příslib podpory.** Pro přijetí závěru, že mohou způsobovat škodlivé hospodářské nebo právní důsledky nestačí, aby prohlášení orgánů veřejné správy mohla být pouze vnímána trhem jako odhalující pevný závazek těchto orgánů (viz pasáž o převodu státních prostředků). Takový závěr předpokládá, že budou dotčená prohlášení dostatečně jasná, přesná a závazná, aby obsahovala konkrétně takový závazek. Uznání existence podpory musí totiž spočívat na objektivních zjištěních, a nikoliv pouze na vnímání účastníků trhu, byť by umožnilo například zachování ratingu na úrovni investice, jakož i obnovení důvěry finanční trhů.²¹³

Mezi další metody ověření souladu opatření s tržními podmínkami patří např. **referenční srovnání se srovnatelnými transakcemi srovnatelných soukromých subjektů**

²¹⁰ Rozh. EK ze dne 19. ledna 2005 o st. podp. č. N 400/2004 – ČR Příspěvek k řešení sociálních důsledků transformace českých drah (České dráhy a Správa železniční dopravní cesty), body 24-29.

²¹¹ Sdělení EK o pojmu státní podpora, bod 71.

²¹² Rozh. EK ze dne 7. června 2005 o st. podp. č. N 432/2004 - ČR Opatření ve prospěch společnosti Boeing Česká s.r.o. a společnosti The Boeing Company, část 3, čtvrtý odst.

²¹³ Rozs. SPI ze dne 2. července 2015, Francie a Orange v. EK, spojené věci T-425/04 a T-444/04, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 235.

ve srovnatelné situaci či výpočet vnitřní míry návratnosti investic.²¹⁴ Přístup EK k různým postupům ocenění ilustruje například rozhodnutí o zahájení šetření státní podpory pro restrukturalizaci Třineckých železáren.²¹⁵

3.3 Selektivita

Test selektivity označuje odborná literatura za pravděpodobně nejobtížnější v rámci ověřování naplnění znaků veřejné podpory.²¹⁶ Jeho účelem je totiž vyloučit z působnosti pravidel pro kontrolu veřejné podpory obecná opatření hospodářské a sociální politiky, či jinými slovy vymezit působnost čl. 107 vůči čl. 113 a 115-117 SFEU, které umožňují Komisi zasáhnout proti uvedeným narušujícím opatřením obecného charakteru.²¹⁷ Hospodářská výhoda přiznaná členským státem tak má povahu veřejné podpory pouze tehdy, když je selektivní a může zvýhodnit „určité podniky nebo určitá odvětví výroby“.²¹⁸ Příklady selektivního zvýhodnění jednotlivých podniků v České republice podporami slučitelnými s vnitřním trhem EU jsou mimo jiné podpory pro společnosti České aerolinie²¹⁹, Česká pošta²²⁰, Hyundai²²¹ a další.²²² Opatření zvýhodňujícím odvětví, případně jeho část, a nikoli obecně všechna odvětví hospodářství, bylo realizováno například pořízením kolejových vozidel²²³, daňovým zvýhodněním výrobců směsného paliva – bionafty²²⁴, nebo kompenzací výrobních nákladů výrobců elektřiny z obnovitelných zdrojů²²⁵.

²¹⁴ Sdělení EK o pojmu státní podpora, body 98-100.

²¹⁵ Rozh. EK ze dne 8. září 2006 o st. podp. č. C 45/04 (ex NN 62/04) Restructuring aid to the Czech steel producer Trinecke Zelezarny.

²¹⁶ KOCIUBIŇSKI Jakub. Selectivity criterion in state aid control, Článek ve Wroclaw Review of Law, Administration & Economics. Prosinec 2012. DOI: 10.2478/wrlae-2013-0016, s. 2.

²¹⁷ Srv. RUSCHE Maxian, s. 1129.

²¹⁸ Rozs. SPI ze dne 4. března 2009, Associazione italiana del risparmio gestito a Fineco Asset Management SpA v EK, T-445/05, Sb. rozh. s. 2009 II-00289, bod 148.

²¹⁹ Rozh. EK ze dne 19. září 2012 o st. podp. č. SA.30908 (2011/C) (ex N 176/2010), kterou ČR udělila ve prospěch podniku České aerolinie, a.s. (ČSA – České aerolinie – restrukturalizační plán).

²²⁰ Rozh. EK ze dne 23. června 2020 Státní podpora SA. 55208 (2020/C) (ex-2020/N) – Česko Vyrovnávací platba pro Českou poštu za povinnost poskytovat všeobecné služby za období 2018–2022 Státní podpora SA.55497 (2019/FC) – Česko st. podpora SA.55686 (2019/FC) – Česko Stížnosti týkající se údajně neslučitelné státní podpory ve prospěch České pošty.

²²¹ Rozh. EK ze dne 10. května 2007 o st. podp. N 661/2006 – ČR Investiční pobídka pro společnost Hyundai Motor Manufacturing Czech s.r.o.

²²² Viz přehled rozhodnutí uvedený v závěru práce.

²²³ Rozh. EK ze dne 30. dubna 2008 o st. podp. č. N 495/2007 – ČR Program pořízení a obnovy kolejových vozidel, bod 38.

²²⁴ Rozh. EK ze dne 30. června 2004 N 206/2004 – ČR st. podpora za účelem podpory biopaliv, bod 18.

²²⁵ Rozh. EK ze dne 26. září 2019 SA.35179 (2015/NN) – Czech Republic – Promotion of electricity from secondary sources.

Jakmile je zjištěna existence výhody v širším smyslu, která přímo či nepřímo vyplývá z určitého opatření, přísluší Komisi ještě prokázat, že uvedená výhoda je určena specificky jednomu či více podnikům²²⁶ a to buď z **věcného** (na základě právních či faktických důvodů nebo volného uvážení správních orgánů) a/nebo **regionálního hlediska**.²²⁷ *V rámci programu podpory na renovaci bytových domů byly způsobilé pro podporu pouze renovace bytových domů s nejméně čtyřmi samostatnými byty; tuto podporu nebylo lze použít na renovaci jiných bytových domů či rodinných domů. Režim proto zvýhodnil určitou kategorii vlastníků, a tudíž pouze určité podniky. Podpora v rámci režimu mohla být navíc poskytnuta pouze na bytové domy nacházející se v jednom z regionů způsobilých pro podporu podle pokynů k regionální podpoře.*²²⁸ *Dále například v případě podpory dobíjecích stanic byla kritéria způsobilosti považována za selektivní, jelikož požadovala, aby žadatelé již provozovali 10 veřejně přístupných dobíjecích stanic v EU.*²²⁹ Pokud jde o regionální selektivitu, uplatní se dle SDEU kritérium zeměpisného umístění opatření na vymezené části území členského státu²³⁰. *Například v konkrétním případě mohly předmětnou veřejnou podporu využívat pouze určité podniky usazené na území města Zlína.*²³¹ Výjimku z uvedeného pravidla tvoří níže zmíněné případy autonomie poskytovatele na centrální vládě členského státu.

Okolnost, že **počet podniků**, které se mohou domáhat, že se na ně vztahuje dotčené opatření, je **velmi vysoký nebo okolnost, že tyto podniky náleží do různých odvětví**, nemůže být dostačující, aby zpochybnila jeho selektivní povahu, a tedy vyloučila kvalifikaci opatření jako státní podpory.²³² **Podpora může být selektivní, i když se týká jednoho celého hospodářského odvětví**,²³³ resp. pokud ji nemohou využít všechna hospodářská odvětví.²³⁴ Požadavek selektivity je pojímán odlišně v závislosti na tom, zda je dotčené opatření koncipováno jako **individuální podpora, či jako obecný režim podpor**. Při posouzení individuálního opatření totiž identifikace hospodářské výhody v zásadě umožňuje předpokládat

²²⁶ Rozs. SDEU ze dne 4. června 2015, MOL v EK, C-15/14, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 59

²²⁷ Sdělení EK o pojmu státní podpora, části 5.2 a 5.3.

²²⁸ Rozh. EK ze dne 20. listopadu 2013 o st. podp. SA. 36391 (2013/N) – ČR Úvěrová podpora renovace bytových domů, body 49 a 50.

²²⁹ Rozh. EK ze dne 11. srpna 2017 o st. podp. SA. 45182 (2016/N) – Režim státní podpory zavádění veřejně přístupných dobíjecích a plnicích stanic pro vozidla s pohonem na alternativní paliva v České republice, bod 31.

²³⁰ Rozs. SPI ze dne 22. ledna 2013, Salzgitter v EK, T-308/00, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 38.

²³¹ Rozh. EK ze dne 11. dubna 2014 o st. podp. SA.37292 (2013/N) – ČR Program podpory kultury statutárního města Zlína v letech 2014–2018.

²³² Rozs. SDEU ze dne 3. března 2005, Wolfgang Heiser proti Finanzamt Innsbruck, C-172/03, Sb. rozh. s. 2005 I-01627, bod 42.

²³³ Rozs. SDEU ze dne 19. března 2015, OTP Bank Nyrt. v. Magyar Állam a Magyar Államkincstár, C-672/13, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 49.

²³⁴ Sdělení EK o pojmu státní podpora, bod 118.

její selektivitu. Naproti tomu v rámci přezkumu **režimu podpor obecné povahy** je třeba určit, zda z dotčeného opatření – ačkoli poskytuje obecnou výhodu – nemá ve skutečnosti prospěch pouze určitý druh podniků či určitá odvětví činnosti.²³⁵ *V případě vyrovnávací platby pro Českou poštu Komise konstatovala, že, vzhledem k tomu, že se projednávaná věc týká individuálního opatření podpory, zjištění hospodářského zvýhodnění umožňuje předpokládat, že opatření je selektivní.*²³⁶ *Program podpory podnikatelů v krizi COVID-19 byl otevřen všem sektorům s výjimkou finančního a s výjimkami sektorů pokrytých pravidly pro oblast zemědělství a rybolovu. Opatření bylo shledáno selektivním, neboť z něj plynoucí výhoda byla poskytována pouze některým podnikům, zejména těm postiženým proticovidovými opatřeními českých orgánů, a zapojeným v maloobchodu poskytujícím služby v pronajatých prostorech.*²³⁷

Pro zjištění selektivity se uplatní **třístupňový test**, zjišťující zaprvé, zda opatření zvýhodňuje podniky, které jsou ve srovnatelné právní a skutkové situaci; zadruhé tato srovnatelnost musí být ověřena ve světle cíle sledovaného předmětným opatřením; konečně, zda je možné takto zjištěné a ověřené zvýhodnění ospravedlnit povahou nebo systematikou opatření, což by opatření činilo neselektivním.²³⁸ Jinými slovy, zkoumání selektivity vyžaduje určení **referenčního rámce**, do něhož dotčené opatření spadá.²³⁹ Musí být určeno, zda v rámci daného právního režimu může předmětné opatření zvýhodňovat „určité podniky nebo určitá odvětví výroby“ vůči ostatním, které se nacházejí s ohledem na cíl sledovaný tímto režimem ve srovnatelné skutkové a právní situaci, a se kterými je tímto zacházeno odlišně, **což lze v zásadě kvalifikovat jako diskriminaci.**²⁴⁰ *V případě podpory pro Českou poštu EK uvedla, že se v každém případě nezdá, že by ze stejného zvýhodnění měly prospěch i jiné podniky ve stejném nebo jiném odvětví ve srovnatelné skutkové a právní situaci. Opatření tudíž považovala za selektivní ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU*²⁴¹ Uvedené podmínky však nesplňuje opatření, které,

²³⁵ Rozs. SDEU ze dne 4. června 2015, MOL v EK, C-15/14, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 60.

²³⁶ Rozh. EK ze dne 23. června 2020 Státní podpora SA. 55208 (2020/C) (ex-2020/N) – Česko Vyrovnávací platba pro Českou poštu za povinnost poskytovat všeobecné služby za období 2018–2022 Státní podpora SA.55497 (2019/FC) – Česko st. podpora SA.55686 (2019/FC) – Česko Stížnosti týkající se údajné neslučitelné státní podpory ve prospěch České pošty, bod 49.

²³⁷ Rozh. EK ze dne 2. června 2020 o st. podp. SA.57464 (2020/N) – Czech Republic COVID-19: Program to support entrepreneurs affected by the spread of the COVID 19 (rent payments), body 31 a 37.

²³⁸ Rozs. SDEU ze dne 8. listopadu 2001, Adria-Wien Pipeline a Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke, C-143/99, Sb. rozh. s. 2001 I-08365, body 39–42.

²³⁹ Rozs. SDEU ze dne 28. června 2018, Dirk Andres v. EK, C-203/16, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 88.

²⁴⁰ Rozs. SDEU ze dne 7. listopadu 2019, UNESA, spojené věci C-105/18 až C-113/18, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 60.

²⁴¹ Rozh. EK ze dne 23. června 2020 Státní podpora SA. 55208 (2020/C) (ex-2020/N) – Česko Vyrovnávací platba pro Českou poštu za povinnost poskytovat všeobecné služby za období 2018–2022 Státní podpora SA.55497 (2019/FC) – Česko st. podpora SA.55686 (2019/FC) – Česko Stížnosti týkající se údajné neslučitelné státní podpory ve prospěch České pošty, bod 49.

byť zvýhodňuje beneficianta tohoto opatření, vyplývá z obecné povahy nebo struktury systému, do něhož patří.²⁴² Popsaný test byl dosud uplatněn především v případech daňových opatření. Ta, i když nejsou spojena s převodem státních prostředků, ale staví příjemce do **výhodnější situace oproti ostatním daňovým poplatníkům**, mohou poskytnout příjemcům selektivní zvýhodnění, a představují tak státní podporu ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU.²⁴³ Za účelem kvalifikace vnitrostátního daňového opatření jako „selektivního“ musí Komise v této souvislosti předně identifikovat obecný nebo „obvyklý“ daňový režim uplatňovaný v dotyčném členském státě a dále prokázat, že se předmětné daňové opatření od uvedeného obecného režimu odchyluje v rozsahu, v němž zavádí rozlišování neodůvodněné povahou ani systematickou tohoto režimu mezi hospodářskými subjekty, které se s ohledem na cíl tohoto obecného režimu nacházejí ve srovnatelné skutkové a právní situaci²⁴⁴ Přitom pouze na základě skutečnosti, že z opatření mohou mít prospěch jenom poplatníci, kteří splňují podmínky jeho využití, nelze konstatovat jeho selektivnost.²⁴⁵ *Zamýšlená podpora výrobců směsného paliva – bionafty nemohla být považována za obecné opatření v rámci systému spotřebních daní v České republice, neboť tím, že měla za následek částečné snížení nákladů, které by jinak zdaňované subjekty musely vynaložit, navrhované opatření zvýhodnilo určité subjekty a určité odvětví výroby.*²⁴⁶

Selektivní povaha opatření nemůže být zkoumána bez zohlednění **právních mezí vymezujících pravomoc orgánu veřejné moci**, který toto opatření přijal. Referenční rámec závisí na rozsahu pravomoci veřejného orgánu, který přijal dotčené opatření, a může být omezen na **právní režim, který jím byl přijat v mezích jeho vlastní pravomoci**, např. ceník přijatý správcem letiště při výkonu pravomoci omezené na toto letiště.²⁴⁷ **Referenční právní rámec nemusí být nezbytně dán územím dotyčného členského státu**, ale může jít o **území**, nad nímž vykonává podle ústavy nebo zákona **pravomoc regionální či místní orgán**. Tak je tomu v případě, kdy má tento orgán právně a fakticky takový status, který jej činí ve vztahu k ústřední vládě členského státu autonomním natolik, že právě tato entita, a nikoliv ústřední vláda, hraje základní úlohu při definování politického a hospodářského prostředí, ve kterém

²⁴² Rozs. SPI ze dne 4. března 2009, Associazione italiana del risparmio gestito a Fineco Asset Management SpA v EK, T-445/05, Sb. rozh. s. 2009 II-00289, bod 149.

²⁴³ Rozs. SDEU ze dne 18. července 2013, P Oy, C-6/12, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 18.

²⁴⁴ Rozs. SDEU ze dne 8. září 2011, Paint Graphos a další, C-78/08 až C-80/08, Sb. rozh. s. 2011 I-07611, bod 49.

²⁴⁵ Rozs. SDEU ze dne 29. března 2012, 3M Italia, C-417/10, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 42.

²⁴⁶ Rozh. EK ze dne 30. června 2004 N 206/2004 - ČR st. podpora za účelem podpory biopaliv, bod 18.

²⁴⁷ Rozs. SDEU ze dne 21. prosince 2016, EK v. Hansesstadt Lübeck, C-524/14 P, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 62.

podniky působí. V takovém případě nemusí být opatření vymezené regionálně automaticky selektivní.²⁴⁸

Názorný výklad **neexistence selektivity** poskytla EK v případě stížnosti na údajnou veřejnou podporu českým poskytovatelům reklamního prostoru. Komise připomněla, že „*Opatření s čistě obecnou platností, která nezvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, nespádají do oblasti působnosti čl. 107 odst. 1 SFEU.*“²⁴⁹, a dále uvedla, že „*Ze změny zákona o pozemních komunikacích vyplývá, že hlavním cílem zákazu umístění reklamních panelů podél dálnic a silnic I. třídy je zlepšení bezpečnosti silničního provozu a že se **zákaz vztahuje na všechny poskytovatele reklamy. Proto je předmětné opatření (změna zákona) zřejmě obecného regulačního charakteru a týká se bezpečnosti občanů.** V zákonu stanoveném změnou zákona o pozemních komunikacích je uvedena jedna výjimka. Podle § 31 odst. 2 a 3 zákona o pozemních komunikacích ve znění změny zákona o pozemních komunikacích lze v případě udělení povolení od příslušných orgánů umístit reklamní zařízení do silničního ochranného pásma, slouží-li k označení provozovny, která se nachází do 200 metrů od výše zmíněného zařízení. Nicméně stěžovatel nepředložil žádný důkaz, který by prokazoval, že se výše zmíněná výjimka vztahuje pouze na jeho konkurenty, a tedy vylučuje stěžovatele. Komise naopak výjimku chápe tak, že umožňuje neselektivním způsobem všem poskytovatelům venkovní reklamy zřízení reklamního zařízení v okruhu 200 metrů, jsou-li splněny podmínky pro uplatnění výjimky. Na základě informací předložených stěžovatelem považuje Komise zákaz umístění a provozování reklamních panelů podél dálnic a silnic I. třídy za opatření, které se vztahuje na všechny podniky provozující výše zmíněný předmět podnikání, a nejedná se tedy o selektivní opatření.*“²⁵⁰

Pokud jde o daňová zvýhodnění podporu ve smyslu čl. 107 SFEU nepředstavuje daňové zvýhodnění vyplývající z obecného opatření, které se bez rozdílu uplatní na všechny hospodářské subjekty²⁵¹, na rozdíl od výše zmíněného případu podpory výroby biopaliv.

²⁴⁸ Rozs. SDEU ze dne 7. listopadu 2019, UNESA, spojené věci C-105/18 až C-113/18, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 70.

²⁴⁹ Rozh. EK ze dne 29. ledna 2018 o st. podp. SA.48856 (2017/NN) – ČR Údajná podpora českým poskytovatelům reklamního prostoru, bod 14.

²⁵⁰ Tamtéž, body 15-18.

²⁵¹ Rozs. SDEU ze dne 18. července 2013, P Oy, C-6/12, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 18.

3.4 Narušení hospodářské soutěže

Pojem veřejné podpory je vymezen v závislosti na účincích opatření na konkurenční postavení jeho příjemce.²⁵² Znak veřejné podpory spočívající v narušení soutěže je úzce provázán s dopadem podpory na obchod mezi členskými státy, respektive oba znaky se vzájemně podmiňují. Obdobně pro oba znaky, není třeba prokázat skutečné narušení hospodářské soutěže či dopad na obchod, nýbrž pouze zkoumat, zda podpora **může** narušit hospodářskou soutěž či ovlivnit obchod mezi členskými státy. V souladu s tím i odborná literatura označuje toto kritérium za velmi snadno naplnitelné, což dokládá neexistencí rozhodnutí SDEU konstatujícího nenarušení soutěže ve kterémkoliv přezkoumávaném případě veřejné podpory.²⁵³ Kontrola poskytování veřejné podpory se tak odchyluje od standardů zkoumání narušení soutěže a dopadu na obchod mezi členskými státy používanými Komisí v oblasti zakázaných dohod soutěžitelů, jejich spojování, či zneužití dominantního postavení. V případech veřejné podpory **obvykle** není třeba přesně vymezovat relevantní trh pro analýzu dopadů podpory na něj, a není třeba prokazovat **znatelnost či nezanedbatelnost narušení soutěže**.²⁵⁴

Podle ustálené judikatury je tak jakákoliv veřejná finanční podpora, která posiluje postavení podniku v porovnání s ostatními konkurenčními nebo potenciálně konkurenčními podniky na trhu uvnitř Společenství, považována za faktor ovlivňující trh mezi členskými státy.²⁵⁵ *V konkrétním případě ČR režim podpory posílil konkurenční postavení provozovatelů podporovaných dobíjecích/plnicích stanic vzhledem k jejich konkurentům, včetně potenciálních konkurentů (tj. podniků, které by mohly mít zájem soutěžit nebo již soutěží na stejném trhu, ale nesplňují požadavky na způsobilost pro podporu). Kromě toho nebylo lze vyloučit, že přinejmenším někteří z příjemců podpory působí na trhu, kde funguje otevřená hospodářská soutěž a obchod v rámci Společenství. Oznamované opatření tedy může narušit hospodářskou soutěž a ovlivnit obchod mezi členskými státy ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU*²⁵⁶. Alespoň potenciální narušení soutěže identifikovala EK například v případě podpory pro Českou poštu, když konstatovala, že „v daném případě bude Česká pošta nabízet veřejným

²⁵² Rozs. SDEU ze dne 24. září 2019, Lucemburské velkovodství a Fiat Chrysler Finance Europe v. EK, spojené věci T-755/15 a T-759/15, bod 407.

²⁵³ Srv. RUSCHE Maxian, s. 1136.

²⁵⁴ Srv. HAUCAP a SCHWALBE : Economic principles.... str 26.

²⁵⁵ Rozs. SPI ze dne 15. června 2000, Alzetta a další v. EK, T-298/97, Sb. rozh. s. 2000 II-02319, bod 81.

²⁵⁶ Rozh. EK ze dne 11. srpna 2017 o st. podp. SA. 45182 (2016/N) – Režim státní podpory zavádění veřejně přístupných dobíjecích a plnicích stanic pro vozidla s pohonem na alternativní paliva v České republice, bod 33.

*subjektům a občanům službu el. komunikace v soutěži, alespoň potenciální, s ostatními poskytovateli.*²⁵⁷

Narušení hospodářské soutěže nicméně nemůže být čistě hypotetické či předpokládané. Je tedy nutno určit důvod, proč zamýšlené opatření narušuje nebo může narušit hospodářskou soutěž. Ve výše uvedeném případě EK ohledně narušení soutěže odůvodnila, že *„předmětná služba čelí skutečné nebo potenciální soutěži národních a Evropských poskytovatelů, a je proto schopná ovlivnit obchod mezi členskými státy. V tomto ohledu české orgány rovněž indikovaly, že podobné služby existují v jiných členských státech, a že v mnoha případech jsou tyto služby poskytovány rovněž národními poštovními operátory vzhledem k synergiím poskytování jak fyzických poštovních, tak služeb el. komunikace, a vzhledem k tomu, že na poštovních pobočkách může občan získat určitou technickou podporu (např. bezpečné obnovení hesla, konverzi elektronických dokumentů na papírové apod.).*²⁵⁸ V některých případech je nutná podrobnější analýza trhu dle pokynů Komise, které to vyžadují mj. s ohledem na prevenci vytvoření soutěžního problému závažnějšího než pozitivní efekt podpory. V konkrétním případě EK v souladu s pokyny Společenství ke státní podpoře na ochranu životního prostředí vymezila relevantní výrobní trh jako trh s ocelí. Uvedla, že, *„Pokud jde o relevantní zeměpisný trh, Komise by bývala mohla zvážit buď celosvětový trh s ocelí, neboť obchody s ocelí se uskutečňují na celosvětovém základě, nebo trh EU s ocelí, aby bylo možno posoudit účinky na obchod uvnitř Společenství. České orgány uvedly, že činnosti příjemce se zaměřují na český trh a jen omezeně na vývoz, zejména do členských států EU. Komise proto posuzovala narušení hospodářské soutěže na trhu s ocelí v České republice a v EU. Co se týče pravděpodobnosti, že příjemce v důsledku podpory zvýší nebo udrží prodeje, Komise konstatovala, že investice se uskuteční nezávisle na výrobním procesu či na jakékoli jiné podnikatelské činnosti příjemce. Provádění navrhovaného opatření nepovede u příjemce k nárůstu objemu výroby oceli. Projekt nepovede k úsporám nákladů, které by příjemci umožnily zvýšení prodeje. Naopak se očekává, že povede k dodatečným čistým provozním nákladům. Zákazníci ocelářských závodů zřejmě výrazně neupřednostňují výrobní proces šetrný k životnímu prostředí, protože se při nákupu spíše řídí cenou příslušných produktů. V neposlední řadě instalaci tkaninových filtrů za výlučným účelem zvýšení ochrany životního prostředí v*

²⁵⁷ Rozh. EK ze dne 2. února 2018 o st. podp. SA.47293 (2017/N) Czech Republic - State compensations granted to Czech Post for the provision of the Data Boxes Information System over the period 2018-2022, bod 41.

²⁵⁸ Tamtéž, bod 58.

daném regionu příjemce nebude vyvíjet žádné nové produkty.“ Proto EK zaujala stanovisko, že oznámená podpora povede k velmi omezenému narušení hospodářské soutěže.²⁵⁹

Soutěž obecně narušují podpory, které zbavují podniky nákladů, které by musely nést při své činnosti. Zvláště narušující jsou podpory, které mají za cíl **osvobození podniku od nákladů**, které by obvykle musel vynaložit v rámci běžného hospodaření nebo běžných činností.²⁶⁰ *Úleva spotřební daně měla v konkrétním případě za následek snížení nákladů zatěžujících určité odvětví výroby, v tomto případě výrobců směsného paliva – bionafty. Vzhledem k tomu, že směsné palivo – bionafta je zaměnitelné s motorovou naftou, toto zvýhodnění mohlo mít za následek narušení hospodářské soutěže na vnitřním trhu EU.*²⁶¹ Podpora může dále vést k narušení hospodářské soutěže například tím, že **posiluje nebo zachovává značnou tržní sílu příjemců**. I když podpora neposiluje tržní sílu přímo, může tak činit nepřímo tím, že stávající soutěžitele odradí od rozšiřování činnosti nebo je podnítí k odchodu z trhu nebo odradí nové soutěžitele od vstupu na trh.²⁶² *Proto postup pro výběr projektů, jež byly podpořeny přidělením emisních povolenek, omezení počtu projektů a jejich volba řešil potřebu zabránit posílení tehdy konstatovaného dominantního postavení příjemce ve výrobě a velkoobchodu s elektřinou.*²⁶³ **Možnost narušení soutěže je umocněna liberalizací, resp. otevřením trhu konkurenci.** V případě poskytnutí veřejné podpory podnikům působícím na trzích, které byly v rámci Evropské unie liberalizovány čili otevřeny hospodářské soutěži, respektive mezistátnímu obchodu, je dopad podpory na soutěž a také obchod mezi členskými státy pojmově a také vzhledem k dostačující potencialitě v zásadě presumován²⁶⁴, s výjimkou podpory *de minimis* popsanych níže. Význam postupné či dokončené liberalizace lze ilustrovat i na řadě případů podpory ČR, například následujících. *Komise uvedla, že „narušení hospodářské soutěže obecně existuje tehdy, poskytne-li stát finanční výhodu určitému podniku v liberalizovaném odvětví, v němž existuje nebo může existovat hospodářská soutěž.*²⁶⁵ *Například trh s elektřinou byl liberalizován a výrobci elektřiny*

²⁵⁹ Rozh. EK ze dne 18. září 2013, o st. podp. č. SA.35597 (2013/N) – ČR Snížení emisí modernizací odprášení Aglomerace jih ArcelorMittal Ostrava, a.s., body 71-75.

²⁶⁰ Rozs. SDEU ze dne 15. května 2019, Achema AB a další v. VKEKK, C-706/17, zveřejněný v el. sb. rozh., body 124-126.

²⁶¹ Rozh. EK ze dne 30. června 2004 N 206/2004 - ČR st. podpora za účelem podpory biopaliv, bod 18.

²⁶² Rozs. SPI ze dne 15. listopadu 2018, Tempus Energy a Tempus Energy Technology v EK, T-793/14, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 211.

²⁶³ Rozh. EK ze dne 19. prosince 2012 o st. podp. SA.33537 (2012/N) – ČR Přechnodné bezplatné přidělování povolenek na emise skleníkových plynů za účelem modernizace zařízení pro výrobu elektrické energie, bod 46.

²⁶⁴ Viz např. rozh. EK ze dne 16. července 2021 o st. podp. SA.62018 (2021/N) – Czechia Support for rail freight operators using electric traction, bod 32.

²⁶⁵ Rozh. EK ze dne 23. června 2020 Státní podpora SA. 55208 (2020/C) (ex-2020/N) – Česko Vyrovnávací platba pro Českou poštu za povinnost poskytovat všeobecné služby za období 2018–2022 Státní podpora SA.55497

jsou zapojeni do obchodu mezi členskými státy, takže výhoda poskytnutá výrobcům elektřiny ze sekundárních zdrojů pravděpodobně naruší hospodářskou soutěž a ovlivnit obchod mezi členskými státy. Elektřina ze sekundárních zdrojů je obecně prodávána na spotových trzích, kde konkuruje všem zdrojům elektřiny.²⁶⁶ Hospodářská výhoda, kterou letiště Ostrava obdrželo jako dotaci na financování projektu zlepšení infrastruktury, posílila jeho postavení vůči konkurentům na evropském trhu s letištními službami, zejména vůči sousedním letišťům v Brně, Katovicích a Krakově. Jelikož trh s letištními službami není na úrovni EU hospodářské soutěži uzavřen, zkoumané veřejné financování narušuje nebo může narušit hospodářskou soutěž a ovlivnit obchod mezi členskými státy.²⁶⁷

Komise není přísně vázána podmínkami hospodářské soutěže existujícími k datu, kdy je přijato její rozhodnutí. Posouzení podpory musí provést v dynamické perspektivě a vzít v úvahu **předvídatelný vývoj hospodářské soutěže** a účinky, které na ni bude mít daná podpora.²⁶⁸ Zhodnocení budoucích dopadů na hospodářskou soutěž provedla EK např. v případě podpory odstraňování ekologických zátěží. „Podle českých orgánů mělo oznámené opatření pouze omezený dopad na hospodářskou soutěž a obchod. Přímým příjemcem i vlastníkem jsou malé společnosti se zanedbatelným podílem na trhu. Jejich současné hospodářské činnosti jsou omezené. Jediná výhoda pro přímého příjemce podpory a vlastníka **spočívá v možnosti využít dekontaminovanou lokalitu v budoucnu pro hospodářskou činnost, která dosud nebyla definována.** Jak je uvedeno výše, opatření negeneruje přímému příjemci ani vlastníkovi žádný okamžitý zisk. **Budoucí zisk je sporný a nemá žádné konkrétní parametry.** Tento omezený negativní dopad na hospodářskou soutěž je vyvážen pozitivním dopadem podpory na místní životní prostředí a veřejné zdraví. Kromě toho, mohou mít dodatečný pozitivní účinek pro region případná budoucí parkoviště pro nákladní vozidla.“²⁶⁹

Veřejná podpora může narušit hospodářskou soutěž i na jiných trzích, než kde působí příjemci podpory. Dle Komise „Železniční sítě různých evropských zemí mohou ve značné míře soutěžit, pokud jde o několik mezinárodních tras, zejména u nákladní dopravy, která není citlivá na dobu trvání přepravy. Nadto veřejné financování železniční infrastruktury

(2019/FC) – Česko st. podpora SA.55686 (2019/FC) – Česko Stížnosti týkající se údajné neslučitelné státní podpory ve prospěch České pošty, bod 51.

²⁶⁶ Rozh. EK ze dne 26. září 2019 o st. podp. SA.35179 (2015/NN) – Czech Republic – Promotion of electricity from secondary sources, bod 49.

²⁶⁷ Rozh. EK ze dne 20. února 2014 o st. podp. č. SA.35847 (2012/N) – ČR Letiště Ostrava, bod 26.

²⁶⁸ Rozs. SPI ze dne 15. prosince 1999, Freistaat Sachsen a další v EK, spojené případy T-132/96 a T-143/96, Sb. rozh. s. 1999 II-03663, bod 211.

²⁶⁹ Rozh. EK ze dne 14. května 2020 o st. podp. SA.55522 (2019/N) – ČR GLOBAL NETWORKS s.r.o., „Odstranění staré ekologické zátěže v lokalitě bývalé rafinerie OSTRAMO v Ostravě – 2. etapa“, bod 65.

může mít významný dopad na intermodální hospodářskou soutěž, jelikož může způsobit přesun dopravy z jiných druhů dopravy na železniční dopravu. Veřejné financování železniční infrastruktury může rovněž vyvolat nerovnoměrný příjem od správy infrastruktury, a může tudíž způsobit narušení hospodářské soutěže na sousedních, plně liberalizovaných trzích, kde správci infrastruktury (nebo další společnosti jejich skupin) mohou působit (například trh nákladní dopravy).²⁷⁰

Konečně, ani zadání veřejné služby internímu poskytovateli (in-house) nevylučuje možnost narušení soutěže. EK ve svém Sdělení o pojmu státní podpora vymezila podmínky, kdy in-house zadání není narušením soutěže, typicky v případech samotné nemožnosti existence soutěže na trhu nebo o trh.²⁷¹

3.4.1 Okolnosti vylučující narušení soutěže

I nízké částky podpory se považují za narušující hospodářskou soutěž.²⁷² **Komise však ve svém nařízení *De minimis*²⁷³ stanovila limit, pod kterým jsou opatření považována za nenarušující hospodářskou soutěž a/nebo neovlivňující obchod mezi členskými státy. Tyto bagatelní podpory** jsou stanoveny v různé výši pro různá odvětví včetně dopravy, zemědělství, a služeb obecného hospodářského zájmu, například v obecné výši 200 tisíc Euro poskytnutých jednomu podniku během libovolných třech po sobě jdoucích jednoletých účetních období, respektive aktuálního a dvou předcházejících účetních období. *V posuzovaném režimu v oblasti kultury v roce 2007 byla celková odhadovaná ztráta příjmů z důvodu daňových úlev v rozmezí přibližně od 39 910,60 EUR (1 milion CZK) do 199 553,00 EUR (5 milionů CZK) ročně. České orgány odhadly, že počet příjemců na základě režimu se bude pohybovat mezi 51 a 100. Komise proto dospěla k závěru, že výše podpory pro příjemce bude nižší než povolená částka de minimis. České orgány proto nebyly v zásadě povinny tento režim oznámit.*²⁷⁴

Faktickou nemožnost narušení soutěže vzhledem k objektivním okolnostem EK konstatovala v případě podpory na rekonstrukci lanovky na Sněžku, kde dospěla k závěru, že **„Oznámené opatření nenarušuje ani nemůže narušit hospodářskou soutěž. Vzhledem k omezením uloženým správou národního parku je z hospodářských, právních a ekologických**

²⁷⁰ Rozh. EK ze dne 28. ledna 2009 o st. podp. č. N 469/08 – ČR Interoperabilita v železniční dopravě, bod 39.

²⁷¹ Sdělení o pojmu státní podpora, bod 188.

²⁷² Rozs. SPI ze dne 15. června 2000, Alzetta a další v. EK, T-298/97, Sb. rozh. s. 2000 II-02319, bod 86.

²⁷³ Nařízení EK (EU) č. 1407/2013 ze dne 18. prosince 2013 o použití článků 107 a 108 SFEU na podporu de minimis.

²⁷⁴ Rozh. EK ze dne 30. září 2009 o st. podp. NN 44/2007 (ex N 32/2006) – ČR Osvobození od daně z příjmů z ocenění a darů v oblasti kultury, bod 17.

*důvodů vyloučeno, že by na české nebo na polské straně Sněžky mohla být nově vybudována a provozována lanová dráha nebo jiný komerčně provozovaný dopravní prostředek na vrchol hory.*²⁷⁵ Obdobně české orgány v jiném případě uvedly, že „vzhledem k hloubce Labe na českém území je v České republice na straně jedné jen omezená přítomnost zahraničních plavidel, a na straně druhé česká plavidla nejsou schopna konkurovat plavidlům zahraničním, která mají větší kapacitu, neboť jsou provozována na hlubších úsecích řeky. Je tedy nepravděpodobné, že by byly významnou měrou negativně ovlivněny hospodářská soutěž a obchod. Z informací, jež má Komise k dispozici, tedy v úhrnu vyplývá, že pozitivní účinky podpory kompenzují případné narušení hospodářské soutěže.“²⁷⁶ **Význam vzdálenosti konkurenčních zařízení** EK zdůraznila v případě Centra zelených vědomostí. Uvedla, že *pokud jde o jiná podobná moderní muzea v Evropě s podobnými ekopavilony, zdají se být navzájem příliš vzdálená na to, aby bylo možné dojít k závěru, že podpora pro Centrum zelených vědomostí by mohla narušovat hospodářskou soutěž.*²⁷⁷ Zejména ve vztahu k opatřením podpory v oblasti kultury Komise konstatovala, že „s ohledem na poměrně **omezený rozpočet režimu a poměrně vysoký počet příjemců** není pravděpodobné, že opatření způsobí významné narušení hospodářské soutěže. Zejména v případě aktivit v českém jazyce by každé takové narušení bylo nejspíš velice omezené vzhledem k **omezené nahraditelnosti podobnými činnostmi v jiných jazycích.**“²⁷⁸

Neexistenci narušení soutěže v důsledku neexistence, resp. nemožnosti, liberalizace konstatovala EK například v případě státní podpory pro českou Správu železniční dopravní cesty, neboť správa sítě železniční infrastruktury představuje přirozený monopol omezený na území členského státu, který není povinen otevírat uvedenou činnost hospodářské soutěži, a prostředky přidělené ve prospěch SŽDC lze využívat pouze pro účely, jež přímo souvisí se správou a provozováním hlavní železniční sítě, a nelze je převádět na žádný další trh.²⁷⁹ Obdobně Komise v konkrétním případě poukázala na to, že „v **předmětné době neexistovaly evropské právní předpisy, které by vyzývaly členské státy k otevření trhu osobní železniční dopravy pro hospodářskou soutěž tak jako v případě nákladní železniční dopravy. S ohledem**

²⁷⁵ Rozh. EK ze dne 29. září 2010 Státní podpora N 702/2009 – ČR Podpora na rekonstrukci lanové dráhy na Sněžku, body 28 a 29.

²⁷⁶ Rozh. EK ze dne 17. května 2016 o st. podp. SA.43080 – ČR Režim státní podpory na modernizaci plavidel vnitrozemské vodní nákladní dopravy, bod 79.

²⁷⁷ Rozh. EK ze dne 22. prosince 2011 o st. podp. č. SA.33433 (2011/N) – ČR Centrum zelených vědomostí /skanzen, Město Bystřice nad Pernštejnem, bod 30.

²⁷⁸ Rozh. EK ze dne 4. září 2012 o st. podp. SA.33997 (2011/N) – ČR Program podpory kultury ve Zlínském kraji, bod 87.

²⁷⁹ Rozh. EK ze dne 2. května 2013 o st. podp. SA.35948 (2012/N) – ČR Prodloužení režimu podpory Interoperabilita v železniční dopravě.

na trh v České republice Komise zdůraznila, že z celkového objemu 6 517 milionů osobových kilometrů provozovaly ČD 6 482,7 (99,5 %). Počítáno na cestující obsloužily ČD 171 084 000 z celkového počtu 173 278 500 (98,7 %). Zatímco teoreticky nebylo lze vyloučit, že hospodářská soutěž v odvětví osobní železniční dopravy by se mohla odehrávat na mezinárodní úrovni, domnívala se Komise, že **otevření trhu je v dané době zanedbatelné a jen místní, a že tedy nyní neexistovala téměř žádná hospodářská soutěž.** ČD byly navíc jediným provozovatelem dálkové osobní dopravy.²⁸⁰

Riziko narušení soutěže lze rovněž omezit otevřeným výběrovým řízením. Postup pro bezplatné přidělování emisních povolenek se v České republice **zakládal na otevřené výzvě k předkládání projektů a na předem stanovených objektivních, transparentních a společných kritériích.** Projekty byly tudíž vybrány předepsaným způsobem, což snižuje narušení hospodářské soutěže, které by podpora mohla vyvolat.²⁸¹

3.5 Ovlivnění obchodu mezi členskými státy

Komise u tohoto znaku veřejné podpory vyvinula největší úsilí pro definici okolností, které vylučují jeho naplnění, navzdory objektivnímu charakteru pojmu veřejná podpora a níže uvedené judikatuře v podstatě vylučující existenci podpory bez dopadu na obchod²⁸², ovšem s výjimkou podpory *de minimis*. Tento níže ilustrovaný pokus o uplatnění konceptu „čistě lokálního dopadu“ podpory bez vlivu na mezistátní obchod má pochopitelné důvody – EK je vzhledem k celounijnímu monopolu na schvalování slučitelnosti veřejné podpory s vnitřním trhem a souběžnému zájmu členských států o právní jistotu i v méně významných případech zavazena množstvím oznámených podpor, které jí brání soustředit se na největší, respektive nejvýznamnější případy.

Bez ohledu na objektivní potřeby Komise, dle SDEU může obchod mezi členskými státy ovlivnit poskytnutí podpory **jakémukoli podniku vykonávajícímu činnosti na vnitřním trhu**²⁸³. Jak naznačeno výše, pojem „ovlivnění obchodu mezi členskými státy“ souvisí s pojmem narušení hospodářské soutěže a oba tyto pojmy jsou často neoddělitelně spjaty. SDEU

²⁸⁰ Rozh. EK ze dne 3. května 2005 o st. podp. č. N 323/2004 – ČR st. záruka pro potřeby financování nákupu železničních kolejových vozidel společností České dráhy, bod 38.

²⁸¹ Rozh. EK ze dne 19. prosince 2012 o st. podp. SA.33537 (2012/N) – ČR Přechodné bezplatné přidělování povolenek na emise skleníkových plynů za účelem modernizace zařízení pro výrobu elektrické energie, bod 46.

²⁸² Srv. RUSCHE Maxian, s. 1137-1138.

²⁸³ Rozs. SPI ze dne 30. dubna 1998, Vlaamse Gewest v EK, T-214/95, Sb. rozh. s.1998 II-00717, body 48 až 50.

v tomto směru zejména konstatoval, že pokud finanční podpora poskytnutá státem posiluje postavení jednoho podniku ve srovnání s ostatními konkurenčními podniky v obchodu uvnitř Společenství, je třeba mít za to, že tento obchod tato státní podpora ovlivňuje²⁸⁴ S odkazem na předcházející výrok SDEU Komise v případě podpory pro nezisková sportovní opatření konstatovala neexistenci dopadu na obchod, neboť „*turisté z jiných členských států se rozhodují pro cestu do ČR bez ohledu na existenci podporovaných zařízení. Neočekává se, že by daná podpora vedla ke zvýšenému přílivu zahraničních turistů, protože tento režim se zaměřuje na podporu domácích sportovkyň a sportovců. Projekty podporované v rámci tohoto opatření nebyly schopny změnit poptávku zahraničních návštěvníků po sportovních zařízeních.*”²⁸⁵

Obdobně jako v případě kritéria narušení soutěže je Komise povinna nikoliv prokázat existenci skutečného dopadu podpor na obchod mezi členskými státy a skutečné narušení hospodářské soutěže, ale pouze přezkoumat, zda mohou tyto podpory uvedený obchod ovlivnit a narušit hospodářskou soutěž.²⁸⁶ I když v některých případech jsou samotné okolnosti, za kterých je podpora poskytnuta, dostatečné pro prokázání, že podpora je schopná ovlivnit obchod mezi členskými státy a narušit nebo hrozit narušením hospodářské soutěže, Komise musí alespoň vymezit tyto okolnosti v odůvodnění svého rozhodnutí. SDEU napadl odůvodnění rozhodnutí Komise, ve kterém nebyla ani nejmenší zmínka o situaci na relevantním trhu, pozici příjemce na tomto trhu, či průběhu obchodu mezi členskými státy s dotčeným výrobkem.²⁸⁷ EK ve většině případů z důvodů procesní ekonomie omezuje analýzu naplnění znaků veřejné podpory včetně dopadu na obchod na nezbytné minimum, jak ilustrováno rovněž následujícím příkladem a dalšími příklady uvedenými níže. *V případě Dočasného rámce podpory ve formě úvěrů se zvýhodněnou úrokovou sazbou se Komise výstižně omezila na konstatování, že opatření ovlivňuje obchod mezi členskými státy, neboť není omezeno na příjemce aktivní v sektorech, kde existuje intra-unijní obchod.*²⁸⁸ *V případě podpory poskytnuté společnosti Eurovize, o.p.s., Komise konstatovala, že vzhledem k tomu, že s filmy a televizními pořady se obchoduje mezi členskými státy a audiovizuální pořady budou šířeny prostřednictvím kabelové*

²⁸⁴ Rozs. SPI ze dne 4. dubna 2001, Regione Friuli Venezia Giulia v. EK, T-288/97, Sb. rozh. s. 2001 II-01169, bod 41.

²⁸⁵ Rozh. EK ze dne 11. června 2014 o st. podp. SA.33575 (2013/NN) – ČR Podpora pro nezisková sportovní zařízení od ústředních vládních institucí, body 52 a 54.

²⁸⁶ Rozs. SDEU ze dne 8. září 2011, EK v. Nizozemsko, C-279/08 P, Sb. rozh. s. 2011 I-07671, bod 131.

²⁸⁷ Rozs. SDEU ze dne 13. března 1985, Nizozemsko a Leeuwarder Papierwarenfabriek v. EK, C-296/82, Sb. rozh. s. 1985 00809, bod 24.

²⁸⁸ Rozh. EK ze dne 6. května 2009 o st. podp. č. N 237/2009 – Czech Republic "Temporary aid scheme for granting aid in the form of loans with subsidised interest rate", bod 28.

televize nebo satelitů, existuje v důsledku opatření možnost narušení hospodářské soutěže a ovlivnění obchodu.²⁸⁹

Pokud to však okolnosti, například soulad s předchozí rozhodovací praxí, vyžadují, přistoupí EK i k **podrobné analýze**, zahrnující i detailní aspekty pojmu dopad na obchod, včetně přeshraničních investic a usazování osob: „Komise ve svých předchozích rozhodnutích dospěla k závěru, že **podpora veřejným nemocnicím může ovlivňovat obchod uvnitř EU, pokud se jedná o nemocnice s mezinárodní pověstí poskytující vysoce specializované lékařské služby, nebo pokud se jedná o nemocnice umístěné v příhraničních regionech s častou mobilitou pacientů mezi členskými státy. V tomto případě však Komise konstatuje, že ani jedna z pěti nemocnic není vysoce specializovanou nemocnicí s mezinárodní pověstí. Srovnáme-li celkový počet pacientů s bydlištěm mimo Českou republiku, kteří v uvedených pěti veřejných nemocnicích využili v roce 2013 plánované zdravotní služby (tedy 3 pacienti) s celkovým počtem pacientů, kteří byli do těchto nemocnic přijati (tedy 267 049 pacientů), představuje podíl pacientů z jiných členských států, kteří využívají služby daných nemocnic, 0,001 % z celkového počtu. Komise konstatuje, že neexistují doklady o relevantních přeshraničních investicích do nemocnic v daném kraji. Podle dostupných informací nejsou v daném kraji usazeni žádní zahraniční investoři poskytující podobné služby jako údajní příjemci. Komise se proto s ohledem na dostupné informace domnívá, že nelze rozumně předpokládat, že pokud by toto opatření mělo nějaký dopad na podmínky pro přeshraniční investice a usazování mezi členskými státy, byl by větší než okrajový.**“²⁹⁰

Pro konstatování dopadu na obchod mezi členskými státy je **lhostejné, zda poskytnutím podpory dojde ke zvýšení či snížení objemu přeshraniční výměny zboží či služeb. Zvýšení objemu obchodu** bylo možné předvídat v případě podpory pro náhradu ztrát a škod na významných veřejných výstavách, kdy EK uvedla, že „Na základě platného vládního režimu záruk ponесou česká státem financovaná muzea nižší náklady spojené s organizováním výstav, protože nebudou muset platit pojistné částky za účelem pojištění nejcennějších předmětů. Protože režim záruky umožní státem financovaným muzeím organizovat vzhledem ke snížení nákladů více výstav, může to mít vliv na příliv turistů do ČR. Z tohoto důvodu nelze dopad tohoto režimu na obchod uvnitř Společenství vyloučit.“²⁹¹ Naopak **pokles obchodu** byl

²⁸⁹ Rozh. EK ze dne 29. června 2007 o st. podp. N 40/2007 – ČR Podpora poskytnutá Eurovizi – audiovizuální tvorba, bod 13.

²⁹⁰ Rozh. EK ze dne 29. dubna 2015 o st. podp. SA.37432 (2015/NN) – ČR Financování veřejných nemocnic v Královéhradeckém kraji, body 19, 21-23.

²⁹¹ Rozh. EK ze dne 30. dubna 2008 o st. podp. č. NN 43/2007 (ex N 31/2006) – ČR Náhrada za ztráty a škody na předmětech poskytnutých pro významné veřejné výstavy, body 25-27.

předvídan v případě uzavření předmětného dolu, kdy dle Komise „*hodonínská elektrárna by patrně přešla na spalování meta-lignitu odebíraného z jiných dolů v České republice. Jelikož tyto doly lignit vyvážejí, taková změna by mohla vést ke snížení objemu vývozu do jiných členských států. Kromě toho nelze vyloučit, že v případě uzavření dolu v Mikulčicích by se hodonínská elektrárna i přes náklady na dopravu snažila získat dodávky ze zmíněného dolu na Slovensku. Následkem podpory tudíž může dojít k poklesu obchodu v rámci Společenství.*“²⁹²

Pro konstatování dopadu na obchod **není nutné, aby podnik přijímající podporu jako takový vyvážel vlastní výrobky.** Pokud některý členský stát podporuje určitý podnik, domácí produkce může následně zůstat na stejné úrovni či vzrůst, což způsobí, že podnik působící v jiném členském státě má méně příležitosti k vývozu vlastních výrobků na trh výše zmíněného členského státu.²⁹³ Posílení postavení podniku, **který se až dosud na obchodu uvnitř Společenství nepodílel**, jej může uvést do situace, která mu umožní proniknout na trh jiného členského státu.²⁹⁴ Komise uvedla, že „*opatření může ovlivnit obchod mezi členskými státy, protože existuje možnost, že skupina společností, ke které příjemce patří, je činná na mezinárodní úrovni a zabývá se nebo se bude zabývat činnostmi, jejichž součástí je obchod uvnitř Společenství. V důsledku toho oznámené opatření představuje státní podporu ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU.*“²⁹⁵

Zároveň není nijak vyloučeno, že podpora udělená podniku, který poskytuje **pouze místní nebo regionální služby** a neposkytuje služby mimo svůj domovský stát, by mohla mít vliv na obchod mezi členskými státy.²⁹⁶ Podmínka, podle níž musí být podpora způsobilá ovlivnit obchod mezi členskými státy, **nezávisí na místní či regionální povaze poskytovaných služeb nebo na významu dotčené oblasti činnosti.**²⁹⁷ Komise nevyloučila dopad podpory na obchod, byť velmi malý, v případě podpory pro Centrum zelených vědomostí zřízeného v kraji Vysočina, jenž má v oblasti cestovního ruchu nejhorší výsledky v České republice jak z hlediska počtu návštěvníků, tak přenocování, a zahrnujícího skanzen, ekopavilon a hippostezku, dále sloužícího i jako vzdělávací středisko pro školy a jako muzeum,

²⁹² Rozh. EK ze dne 20. července 2005 o st. podp. N 597/2004 – ČR Lignit Hodonín, s.r.o., bod 23.

²⁹³ Rozs. SDEU ze dne 19. prosince 2019, Arriva Italia Srl a další, C-385/18, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 43.

²⁹⁴ Rozs. SDEU ze dne 19. března 2015, OTP Bank Nyrt. v. Magyar Állam a Magyar Államkincstár, C-672/13, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 56.

²⁹⁵ Rozh. EK ze dne 22. září 2006 o st. podp. č. N 30/2006 - ČR Podpora ve prospěch společnosti BOHEMIA-SEN s.r.o., bod 25.

²⁹⁶ Rozs. SDEU ze dne 24. července 2003, Altmark Trans a Regierungspräsidium Magdeburg, C-280/00, Sb. rozh. s. 2003 I-07747, bod 77.

²⁹⁷ Rozs. SDEU ze dne 19. prosince 2019, Arriva Italia Srl a další, C-385/18, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 44.

*a prováděcího činnosti typu příležitostného prodeje produktů vyrobených v muzeu a pronájmu prostor externím provozovatelům.*²⁹⁸

To, že určité hospodářské odvětví bylo předmětem **liberalizace na úrovni Unie** a předmětné zboží se stalo předmětem přeshraničního obchodu, může charakterizovat skutečný nebo možný dopad podpor na hospodářskou soutěž, a znamenat, že poskytnutí podpory je způsobilé ovlivnit obchod.²⁹⁹ *V případě podpory na záchranu a restrukturalizaci Českých aerolinií Komise konstatovala, že pokud jde o kumulativní kritéria státní podpory, v daném případě jsou ovlivnění obchodu uvnitř Unie a narušení hospodářské soutěže v důsledku sporného opatření nepopíratelné, a české orgány je ani nerozporovaly. ČSA jsou v konkurenčním vztahu k jiným leteckým společnostem v Evropské unii, zejména poté, kdy dnem 1. ledna 1993 vstoupila v platnost třetí fáze liberalizace letecké dopravy. Zkoumaná opatření umožnila ČSA pokračovat v činnosti, a to jim umožnilo, na rozdíl od jiných konkurentů, vyhnout se následkům plynoucím z chabých finančních výsledků*³⁰⁰.

Dopad na obchod může být Komisí konstatován také v případě, kdy, byť relativně malý, příjemce je členem skupiny zapojené do obchodu mezi členskými státy. *V případě podpory pro nezisková sportovní zařízení, příjemcem nebylo pouze místní sportovní sdružení, jež provozuje místní sportoviště, nýbrž jeho příslušná skupina s pobočkami, jež provozují sportovní zařízení po celém členském státě a působí na vícero trzích (např. sportovních zařízení a kurzů, hotelových a restauračních služeb), kde probíhá obchod mezi členskými státy.*³⁰¹ Podpora s presumovanou absencí dopadu na obchod mezi členskými státy rovněž nesmí být využita na pokrytí nákladů jiné činnosti příjemce, ohledně které probíhá obchod mezi členskými státy. V takové situaci je nezbytné **vyložit křížové financování** činností vedením odděleného účetnictví pro každou činnost. *Vzhledem k tomu, že společnost IMIT s.r.o. měla kromě provozování Městského domu Přerov řadu dalších aktivit, včetně hlavního předmětu podnikání, v kterém dochází k obchodu mezi členskými státy, Komise musela vyložit, že by dotace poskytnutá společnosti IMIT s.r.o. mohla být použita v jiném oboru jejího podnikání. Společnost se zavázala nést odpovědnost za všechny náklady a výnosy týkající se dotovaných*

²⁹⁸ Rozh. EK ze dne 22. prosince 2011 o st. podp. č. SA.33433 (2011/N) – ČR Centrum zelených vědomostí / skanzen, Město Bystřice nad Pernštejnem, body 2, 24, 28 a 33.

²⁹⁹ Rozs. SDEU ze dne 18. května 2017, Fondul Proprietatea, C-150/16, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 34.

³⁰⁰ Rozh. EK ze dne 21. března 2012 SA.29864 (C 6/2010) (ex NN 1/2010) o st. podp. poskytnuté Českou republikou společností České aerolinie, a. s. (ČSA – Czech Airlines a.s. – možné aspekty státní podpory při poskytnutí úvěru společností Osinek, a.s.), bod 75.

³⁰¹ Rozh. EK ze dne 11. června 2014 o st. podp. SA.33575 (2013/NN) – ČR Podpora pro nezisková sportovní zařízení od ústředních vládních institucí, body 43 a 44.

kulturních aktivit, a vést tyto náklady a výnosy odděleně ve svém účetnictví od nákladů a výnosů z jiných činností. Komise proto zaujala názor, že oznámené opatření by nemělo ovlivňovat obchod mezi členskými státy, a proto by nemělo představovat státní podporu ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU.³⁰²

Význam pro konstatování dopadu na obchod má rovněž jazyk použitý v podporovaném projektu. *Některé činnosti podporované z režimu pro kulturu ve Zlínském kraji mohly dle Komise mít poměrně malou schopnost ovlivnit obchod uvnitř Unie kvůli **jazykovým překážkám**, například divadelní, vydavatelská a literární činnost. Nicméně jiné činnosti, například hudba a tanec, nebo obnova památek, nemají takové jazykové překážky a nesou větší riziko ovlivnění obchodu uvnitř Unie.³⁰³ V případě výtvarného umění, fotografie a nonverbálního umění **jazyková překážka neexistuje**, a tak je reálnější, že tyto činnosti budou provozovány v zahraničí nebo že budou daná představení přitahovat turisty, což je potenciálně spojeno s větším rizikem ovlivnění obchodu uvnitř Unie.³⁰⁴*

3.5.1 Okolnosti vylučující dopad veřejné podpory na obchod mezi členskými státy

Neexistuje práh nebo procentní podíl, při jejichž nedosažení lze říci, že obchod mezi členskými státy není ovlivněn. Poměrně malá výše podpory nebo poměrně malá velikost podniku, který je příjemcem, totiž nevylučuje a priori možnost, že je obchod mezi členskými státy ovlivněn, zvláště pokud v odvětví, v němž působí podniky, které jsou jejich příjemci, panuje silná konkurence.³⁰⁵ **Obecná výše podpory, u které EK nepředpokládá dopad na obchod mezi členskými státy (a hospodářskou soutěž), je však vymezena v jejím Nařízení *De minimis***, jak popsáno výše v kapitola o kritériu narušení hospodářské soutěže. V obecné rovině Komise v jednom z rozhodnutí pro ČR konstatovala, že **omezený rozsah hospodářské činnosti doložený velmi nízkým obratem znamená menší pravděpodobnost ovlivnění obchodu.**³⁰⁶ V souladu s tím a navzdory výše deklarovanému možnému dopadu i malých lokálních podpor na obchod mezi členskými státy EU Komise v několika případech dospěla k

³⁰² Rozh. EK ze dne 20. prosince 2006 o st. podp. č. N 497/2006 – ČR Městský dům Přerov, body 13-16.

³⁰³ Rozh. EK ze dne 4. září 2012 o st. podp. SA.33997 (2011/N) – ČR Program podpory kultury ve Zlínském kraji, bod 91.

³⁰⁴ Rozh. EK ze dne 15. června 2011 o st. podp. SA.32599 (2011/NN) – Grantový systém hl. m. Prahy v oblasti kultury a umění na léta 2010–2015, bod 57.

³⁰⁵ Rozs. SDEU ze dne 21. července 2005, Xunta de Galicia, C-71/04, Sb. rozh. s. 2005 I-07419, bod 41; viz příklad ČR Městský dům Přerov uvedený v části 3. práce.

³⁰⁶ Rozh. EK ze dne 23. června 2020 o st. podp. SA. 55208 (2020/C) (ex-2020/N) – Česko Vyrovňovací platba pro Českou poštu za povinnost poskytovat všeobecné služby za období 2018–2022 Státní podpora SA.55497 (2019/FC) – Česko st. podpora SA.55686 (2019/FC) – Česko Stížnosti týkající se údajné neslučitelné státní podpory ve prospěch České pošty, bod 40.

závěru, že určité činnosti mají **čistě místní dopad, a obchod mezi členskými státy tudíž neovlivňují**. Zejména je v tomto smyslu vhodné ověřit, zda příjemce poskytuje zboží nebo služby v omezené oblasti v členském státě a je nepravděpodobné, že by přilákal zákazníky z jiných členských států, a zda lze předpokládat, že opatření bude mít na podmínky přeshraničních investic nebo usazování větší, než okrajový vliv³⁰⁷ Uvedené a další **rysy veřejné podpory vylučující či zmenšující její dopad na obchod mezi členskými státy** EK prezentovala například v následujících případech: *Komise se domnívala, že vzdělávací činnost prováděná Vysokou školou logistiky v Přerově má místní/regionální rozměr: počet studentů je omezený, kurzy jsou nabízeny zejména v českém jazyce, VŠLG se nenachází v blízkosti hranic a má regionální dosah. Navíc vzhledem k umístění školy, její malé velikosti a poměrně malé veřejné podpoře nelze očekávat, že VŠLG bude přitahovat studenty z jiných členských států více než jiné vysoké školy v ostatních členských státech. Komise dospěla k závěru, že státní podpora nemá vliv na obchod³⁰⁸. Projekty, které se zaměřují na doprovodnou infrastrukturu, resp. „obvyklé zázemí“ (parkoviště, toalety atp.), podle Komise neměly dopad na turistickou přitažlivost lokality/zařízení pro návštěvníky, tj. na cestovní ruch obecně.³⁰⁹ Podpora určená podnikům, které jsou činné v zanedbaných městských zónách výlučně na místní úrovni, by za běžných okolností nebyla považována za ovlivňování obchodu mezi členskými státy.³¹⁰ Komise v konkrétním případě uvedla, že projekty infrastruktury pro cestovní ruch, které by mohly být podpořeny v rámci opatření, nemají význam pro EU. Co se týče příjemců, často jde o místní orgány nebo jimi zřízené společnosti, malé a střední podniky, neziskové nevládní subjekty nebo orgány samosprávy. Požadovaná výše dotací je nevýznamná a pohybuje se v rozmezí přibližně 0,1 až 3,3 milionu EUR na projekt. Nebezpečí přesahů na jiné trhy taktéž není významné s ohledem na vyloučení určitých čistě obchodních činností (ubytování, stravování, wellness), výši dotace a typ potenciálních příjemců. Lze předpokládat, že možní návštěvníci z jiných členských států by se rozhodli cestovat do ČR bez ohledu na existenci památek/zařízení, které by případně byly podpořeny. Opatření nemá vliv na obchod uvnitř EU.³¹¹*

³⁰⁷ Rozh. EK ze dne 29. dubna 2015 o st. podp. SA.37432 (2015/NN) – ČR Financování veřejných nemocnic v Královéhradeckém kraji, bod 15, poskytující výčet příkladů rozh. EK konstatujících absenci dopadu na obchod.

³⁰⁸ Rozh. EK ze dne 8. listopadu 2006 o st. podp. NN 54/2006 – ČR Vysoká škola logistiky v Přerově, body 19 a 20.

³⁰⁹ Rozh. EK ze dne 2. července 2013 o st. podp. SA.35909 (2012/N) – ČR Infrastruktura pro cestovní ruch (region NUTS II Jihovýchod), bod 46.

³¹⁰ Rozh. EK ze dne 10. prosince 2008 o st. podp. č. N 342/2008 – ČR Bydlení a sociální program pro problematické oblasti, bod 81.

³¹¹ Rozh. EK ze dne 2. července 2013 o st. podp. SA.35909 (2012/N) – ČR Infrastruktura pro cestovní ruch (region NUTS II Jihovýchod), body 47-51.

4 Automatické výjimky ze zákazu veřejné podpory, čl. 107 odst. 2

Obecný zákaz veřejné podpory není ani absolutní ani bezpodmínečný.³¹² To umožňuje, resp. ukládá povinnost, členským státům předkládat Komisi ke schválení individuální opatření i programy podpory zaměřené na cíle národní ekonomiky na základě výjimek z obecného zákazu veřejné podpory, tedy čl. 107 odst. 2 a odst. 3.³¹³ Článek 107 odst. 2 SFEU stanoví kategorie podpor, které jsou při splnění podmínek přezkoumávaném Komisí³¹⁴ slučitelné s vnitřním trhem, **aniž by Komise měla v tomto směru možnost uvážení** (srovnej „S vnitřním trhem jsou slučitelné:“), na rozdíl od odst. 3. Z tohoto důvodu při hodnocení slučitelnosti veřejné podpory s uvedenými výjimkami Komise nejprve přezkoumává slučitelnost s odst. 2³¹⁵. Článek 107 odst. 2 SFEU se odchyľuje od obecné zásady zákazu státních podpor, a je tudíž nutno jej **vykládat restriktivně**.

4.1 Článek 107 odst.2, písm. a)

Dle **písm. a)** je opatření státní podpory slučitelné s vnitřním trhem, pokud jsou splněny všechny tři následující podmínky: podpora musí být sociální povahy, musí být poskytována individuálním spotřebitelům, a musí být poskytována bez diskriminace, pokud jde o původ výrobku. Není vyloučeno, aby byla podpora poskytnuta prostředníkovi, který se postará o její dopad na individuální spotřebitele.³¹⁶ Poskytování podpory bez diskriminace vztahující se k původu dotčených výrobků znamená, že spotřebitelé mají užitek z předmětné podpory ať už je výrobek nebo služba schopná naplnit sociální cíl, kterého se dovolává daný členský stát, dodávána jakýmkoliv subjektem.³¹⁷ EK schválila např. maďarské schéma podpory zaměřené na prevenci odebrání nemovitostí potřebným klientům bez náhradního bydlení, jejichž schopnost splácet hypotéku byla ohrožena ekonomickou krizí zhoršenou oslabením maďarské měny. O

³¹² Rozs. SDEU ze dne 8. listopadu 2001, *Adria-Wien Pipeline a Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke*, C-143/99, Sb. rozh. s. 2001 I-08365, bod 30.

³¹³ RUSCHE Maxian, s. 1116-1118, uvádí, že možnost povolování výjimek z obecného zákazu veřejné podpory je projevem unijního ordoliberalního přístupu k soutěžnímu právu umožňujícího st. zásahy nezbytné pro nápravu selhání trhu.

³¹⁴ S ohledem na tuto skutečnost nejsou uvedené výjimky zcela automatické.

³¹⁵ *State Aid Manual of Procedures Internal DG Competition working documents on procedures for the application of Articles 107 and 108 TFEU*; Luxembourg, Publications Office of the European Union, 2013; ISBN 978-92-79-30849-9; doi 10.2763/51842, bod 58.

³¹⁶ Rozh. EK ze dne 26. ledna 2011 o st. podp. C 50/07 (ex N 894/06) (2011/319/EU) Francie – zdravotní pojištění.

³¹⁷ Rozs. SPI ze dne 5. srpna 2003, *P & O European Ferries (Vizcaya) v EK*, spojené věci T-116/01 and T-118/01, Sb. rozh. s. 2003 II-02957, bod 163.

podporu se mohli ucházet všichni poskytovatelé hypoték se sídlem v EHP.³¹⁸ **Při neexistenci rozhodnutí Komise schvalujícího podporu ČR na základě tohoto článku**³¹⁹ lze alespoň uvést příklad, kdy se EK zaobírala úvahami ohledně jeho využitelnosti. *Cílem režimu podpory Bydlení a sociální program pro problematické oblasti bylo poskytnout finanční podporu na pokrytí části investičních nákladů na regeneraci stávajících bytových domů ve vybraných nejproblémovějších lokalitách měst s více než 20 000 obyvateli, které se nacházejí pouze v regionech, jichž se týkají cíle konvergence v České republice. Komise zdůraznila, že i pokud jsou splněny všechny podmínky čl. 107 odst. 1 SFEU, je v případě, kdy „je podpora poskytovaná přímo spotřebitelům a za podmínky, že se poskytuje bez diskriminace na základě původu výrobků“, taková podpora slučitelná se společným trhem podle čl. 107 odst. 2 písm. a) SFEU. Nebylo však možné určit počet příjemců a následně část rozpočtu režimu, která by měla výše popsané znaky, jako neexistující podporu či podporu slučitelnou s čl. 107 odst. 2 písm. a) SFEU, a Komise nakonec program schválila dle čl. 107 odst. 3 písm. c).*³²⁰

4.2 Článek 107 odst.2, písm. b)

Na základě ustanovení **písm. b)** mohou být zhojena pouze hospodářská znevýhodnění přímo způsobená přírodními pohromami nebo jinými mimořádnými událostmi. Musí tedy existovat přímá souvislost mezi škodou způsobenou mimořádnou událostí a státní podporou a je nezbytné co nejpřesnější hodnocení vzniklých škod.³²¹ Skutečnost vedoucí ke vzniku škody musí být určující příčinou škody, kterou má dotčená podpora napravit a být přímo původem této podpory. Přímý vztah existuje pouze tehdy, je-li škoda přímým důsledkem dané události, aniž by závisela na působení jiných příčin.³²² Za přírodní pohromy EK považuje například zemětřesení, laviny, sesuvy půdy, **povodně** a jiné přírodní pohromy za předpokladu, že lze získat jejich dostatečně přesný popis. Mimořádné události, které Komise uznala, zahrnovaly **válku**, vnitrostátní nepokoje nebo stávky a s určitými výhradami a v závislosti na jejich rozsahu velké jaderné nebo průmyslové havárie a požáry. EK uvedla detaily kritérií posouzení ve svých pokynech.³²³ Komise nemůže schválit podpory, které mohou být vyšší než škody přímo

³¹⁸ Rozh. EK ze dne 13. července 2009 o st. podp. N 358/2009 – Maďarský program podpory pro úvěry na bydlení.

³¹⁹ Údaje o počtu případů vycházejí z veřejné databáze případů veřejné podpory DG COMP, dostupné na https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=3.

³²⁰ Rozh. EK ze dne 10. prosince 2008 o st. podp. č. N 342/2008 – ČR Bydlení a sociální program pro problematické oblasti, body 3, 58, 60 a 70.

³²¹ Rozs. SDEU ze dne 1. února 2018, Larko Geniki Metalleftiki kai Metallourgiki AE v. EK, T-423/14, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 156.

³²² Rozs. Tribunálu ze dne 9. června 2021, Ryanair v. EK, T-665/20, dosud nezveřejněno, bod 45.

³²³ Pokyny Společenství ke státní podp. v odvětvích zemědělství a lesnictví na období 2007–2013 (2006/C 319/01).

způsobené dotčenou událostí.³²⁴ Členské státy nejsou povinny nahradit veškeré škody způsobené mimořádnou událostí uvedenou v čl. 107 odst. 2 písm. b) SFEU, a poskytnout podpory všem osobám a subjektům, kterým byla tato škoda způsobena. Článek 107 odst. 2 písm. b) SFEU je možné použít současně s čl. 107 odst. 3 písm. b) SFEU, jsou-li splněny podmínky každého z těchto ustanovení, zejména pokud skutečnosti a okolnosti, které vedou k vážné poruše v hospodářství, vyplývají z mimořádné události.³²⁵ **EK na základě tohoto čl. pro ČR schválila celkem tři případy veřejné podpory**³²⁶, z nichž dva jsou zmíněny v následujícím textu. V jednom z nich Komise uvedla, že *„Na základě informací poskytnutých českými orgány v souvislosti s povodní v roce 2006, zejména s hladinou vody naměřenou během povodně, objemem povodňových vln a trvání povodně, jakož i s ohledem na skutečnost, že české orgány označily povodeň za národní katastrofu, dospěla Komise k závěru, že povodeň, k níž došlo v České republice v roce 2006, lze považovat za přírodní pohromu ve smyslu čl. 107 odst. 2 písm. b) SFEU. Opatření by proto mělo být posuzováno s ohledem na ustanovení tohoto článku. Podle judikatury Soudního dvora musí k tomu, aby byla podpora slučitelná s čl. 107 odst. 2 písm. b), existovat přímá vazba mezi škodou vzniklou v důsledku přírodní pohromy a státní podporou a musí být provedeno co nejpřesnější posouzení ztrát, které utrpěli dotčení producenti. V daném případě Komise bere na vědomí, že české orgány požadují od každého žadatele v rámci režimu za účelem způsobilosti k jakékoli podpoře doklad o škodě způsobené povodní v roce 2006, která je označena za přírodní pohromu. Komise navíc bere na vědomí, že postup pro podávání žádostí v rámci režimu stanovuje požadavek poskytnutí dokumentace potřebné pro popis škod a hodnocení nákladů na odškodnění. Komise kromě toho konstatuje, že podpora je omezena na částku nezbytnou k pokrytí škod, přičemž postup poskytování podpor zajišťuje vyloučení nadměrného odškodnění, zejména není plánována žádná státní podpora pro škody v části hrazené pojišťovnou. Proto se má za to, že české orgány dostatečným způsobem prokázaly vazbu mezi opatřeními podpory a přírodní pohromou a že tato podpora je omezena na částku nezbytnou k pokrytí pouze těch škod, které vznikly v důsledku dané povodně.“*³²⁷ V případě COVID – Program pro Sport označila Komise za **mimořádnou událost** i nákazu COVID-19. Pandemie se takto kvalifikovala, neboť nebyla předvídatelná, a jasně se odlišuje od běžných událostí svojí povahou a svými účinky na dotčené podniky a hospodářství obecně,

³²⁴ Tamtéž, bod 44.

³²⁵ Rozs. Tribunálu ze dne 14. dubna 2021, Ryanair v EK, T-379/20, dosud nezveřejněno, bod 34.

³²⁶ Údaje o počtu případů vycházejí z veřejné databáze případů veřejné podpory DG COMP dostupné na https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=3.

³²⁷ Rozh. EK ze dne 21. února 2007 o st. podp. N 738/2006 – ČR Pomoc státu při odstraňování škod vzniklých povodní v roce 2006 na majetku subjektů provozujících veřejné přístavy a vnitrozemskou vodní dopravu, body 24-30.

a tudíž spadá mimo normální fungování trhu. Stanovení kompenzace proběhlo v souladu se zásadami popsanými v případě přírodních pohrom.³²⁸

4.3 Článek 107 odst.2, pod-odst. c)

Jediná výjimka ze zákazu veřejné podpory dle čl. 107 SFEU, kterou ČR dosud nevyužila a nevyužije, je určená pro vyrovnání hospodářských znevýhodnění způsobených rozdělením Německa. Toto ustanovení je příkladem zásady, že výjimky ze zákazu veřejné podpory dle čl. 107 musí být vykládány restriktivně, a rovněž zásady, že při výkladu práva EU je nezbytné zvažovat nejen jeho textaci, ale rovněž kontext, ve kterém bylo přijato, a cíle pravidel, jejichž je součástí. Pro podpory dle **písm. c)** se pojem „rozdělení Německa“ vztahuje k vytvoření dělící linie mezi dvěma zónami v roce 1948. Proto pojem „ekonomická znevýhodnění způsobená tímto rozdělením“ znamená toliko hospodářská znevýhodnění způsobená izolací, kterou mělo za následek vytvoření nebo udržování této hranice, jako například obklíčení některých oblastí, přerušování komunikačních linek nebo ztrátu přirozených trhů některých podniků, které z těchto důvodů potřebují podporu buď za účelem adaptace na nové podmínky nebo pro přežití takového znevýhodnění. Účelem článku tedy není plná kompenzace ekonomického opoždění nových spolkových zemí po znovusjednocení Německa do doby, než dosáhnou rozvoje srovnatelného s původními spolkovými zeměmi, neboť toto opoždění není způsobeno rozdělením Německa, nýbrž rozdílností v politicko-ekonomických systémech.³²⁹ Podle odborné literatury ČR spolu s Polskem během mezivládní konference 2003-2004 navrhovala buď zrušení tohoto ustanovení, nebo jeho rozšíření i na členské státy EU ze střední a východní Evropy. Od prosince 2014 má Rada možnost ustanovení zrušit na návrh EK kvalifikovanou většinou.³³⁰

³²⁸ Rozh. EK ze dne 22. července 2020 o st. podp. SA.57614 (2020/N) Compensation scheme for sport organisations, facilities and cancellation of sport events related to COVID-19 (the “COVID – Sport Programme”) – Czechia, bod 48.

³²⁹ Rozs. SPI ze dne 15. prosince 1999, Freistaat Sachsen a další v EK, spojené věci T-132/96 a T-143/96, Sb. rozh. s. 1999 II-03663, body 132-137.

³³⁰ Srv. Horvath Z., Ódor B., *The Union After Lisbon: The Treaty Reform Of The Eu*; HVG-ORAC Pub. House; 2010, s.212.

5 Diskreční výjimky ze zákazu veřejné podpory, čl. 107 odst. 3

Článek 107 odst. 3 SFEU stanoví kategorie podpor, které při splnění podmínek přezkoumávaném Komisí mohou být podle uvážení Komise prohlášeny za slučitelné s vnitřním trhem (srovnej „Za slučitelné s vnitřním trhem mohou být považovány:“).³³¹ Podpora je v souladu s čl. 107 odst. 3 SFEU jen tehdy, pokud přispívá k uskutečňování některého z cílů uvedených v článku, kterých by příjemce podpory nemohl za obvyklých tržních podmínek dosáhnout vlastními prostředky.³³² Komise má při zkoumání dopadu podpory povinnost vážít prospěšné účinky podpory proti jejím nepříznivým účinkům na podmínky obchodu a udržování nenarušené hospodářské soutěže.³³³ Jako výjimka z obecného principu neslučitelnosti státní podpory s vnitřním trhem musí být čl. 107 odst. 3 SFEU vykládán restriktivně, Komise tedy musí ověřit, že podpora je nezbytná a přiměřená sledovanému cíli.³³⁴ V uvedeném ohledu Komise disponuje širokou volností uvážení, jejíž výkon zahrnuje komplexní hodnocení hospodářského a sociálního charakteru³³⁵, které musí být učiněno v kontextu EU.³³⁶ Z aplikace odst. 3 je v zásadě vyloučena provozní podpora.³³⁷

5.1 Test vyváženosti veřejné podpory

V rámci své široké volnosti uvážení ohledně **kritérií slučitelnosti podpory dle čl. 107 odst. 3**, a v souladu s více ekonomickým přístupem k posuzování veřejné podpory, EK definovala test vyváženosti prospěšných a nepříznivých účinků veřejné podpory³³⁸, který je klíčovou součástí posuzování slučitelnosti podpory dle uvedeného článku, aplikovanou s dílčími obměnami na jednotlivé v něm obsažené výjimky. Podrobnosti aplikace testu vyváženosti v jednotlivých sektorech ekonomiky EK vysvětluje ve svých sděleních – viz část 6. této práce. Například aktuální sdělení EK pro regionální veřejnou podporu stanovuje, že *„Komise bude považovat opatření regionální podpory za slučitelné s čl. 107 odst. 3 Smlouvy pouze tehdy, pokud podpora přispívá k regionálnímu rozvoji a soudržnosti. Cílem musí být bud*

³³¹ Rozs. SDEU ze dne 8. března 1988, Exécutif régional wallon v EK, spojené věci C-62/87 a C-72/87, Sb. rozh. s. 1988 01573, bod 21.

³³² Rozs. Tribunálu ze dne 12. září 2017, Bayerische Motoren Werke v. EK, T-671/14, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 109.

³³³ Rozs. Tribunálu ze dne 19. září 2018, HH Ferries a další v. EK, T-68/15, dosud nezveřejněný, bod 210

³³⁴ Tamtéž, bod 211.

³³⁵ Rozs. SDEU ze dne 29. července 2019, Bayerische Motoren Werke v. EK, C-654/17 P, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 80.

³³⁶ Rozs. SDEU ze dne 14. února 1990, Francie v. EK, C-301/87, Sb. rozh. s. 1990 I-00307, bod 49.

³³⁷ Viz komentář k čl. 107 odst. 3 písm. c).

³³⁸ Akční plán pro státní podpory - Cílenější státní podpory a jejich nižší počet: plán pro reformu státní podpory v letech 2005–2009, body 19 – 20.

*podpora hospodářského rozvoje oblastí podle písmene a), nebo podpora rozvoje oblastí podle písmene c) (oddíl 5.1) a kromě toho musí splňovat všechna následující kritéria“:*³³⁹

Motivační účinek: podpora musí změnit chování daných podniků tak, aby vykonávaly další činnost, kterou by bez poskytnutí podpory nevykonávaly, nebo by ji vykonávaly v omezeném rozsahu nebo odlišným způsobem nebo v jiném místě. V konkrétním případě Komise uvedla: *„Režim veřejné podpory zavádění veřejně přístupných dobíjecích a plnicích stanic pro vozidla s pohonem na alternativní paliva motivuje provozovatele k investování do různých podprogramů rozvoje dobíjecí infrastruktury, zatímco bez podpory by dané riziko nepodstoupili ve vhodném rozsahu a v časové lhůtě stanovené v Národním akčním plánu čisté mobility. Komise dále konstatuje, že české orgány prokázaly účinné splnění formálního kritéria motivačního účinku, jelikož nebude poskytnuta podpora žádným činnostem, které proběhnou před udělením grantu.“*³⁴⁰

Nutnost státního zásahu: opatření státní podpory musí být zaměřeno na situace, v nichž může podpora přinést podstatné zlepšení, které trh sám o sobě přinést nemůže, např. prostřednictvím nápravy selhání trhu nebo reakce na ohrožení spravedlnosti a soudržnosti. EK konstatovala, že *„Provozovatelé regionálních letišť nejsou schopni poskytnout dostatečné prostředky na financování potřebného rozvoje ze svých vlastních zdrojů. Z tohoto důvodu je nezbytná podpora z veřejných zdrojů. Možnosti pro mobilizaci tak velkých finančních prostředků jsou omezeny a potřeba investovat tyto velké prostředky by se mohla stát vážnou překážkou pro rozvoj dopravní sítě v České republice.“*³⁴¹

Selhání trhu: Jak uvedla Komise, mít za to, že existuje selhání trhu, lze pouze v případě, kdy by při neexistenci podpory nebyly tržní síly samy o sobě schopny dosáhnout účinného výsledku. V takovém případě může zásah státu napravit selhání trhu a umožnit dosažení cíle společného zájmu.³⁴² *Opatření reagovalo na selhání trhu, protože příjemce neměl žádný ekonomický zájem na snížení emisí pocházejících z jeho*

³³⁹ Sdělení EK: Pokyny k regionální státní podp. (2021/C 153/01), bod 39.

³⁴⁰ Rozh. EK ze dne 11. srpna 2017 o st. podp. SA. 45182 (2016/N) – Režim státní podpory zavádění veřejně přístupných dobíjecích a plnicích stanic pro vozidla s pohonem na alternativní paliva v České republice, body 62–65.

³⁴¹ Rozh. EK ze dne 13. ledna 2009 o st. podp. N 307/2008 – ČR Pořízení strojů a zařízení pro letiště Ostrava, bod 20

³⁴² Rozh. EK ze dne 23. ledna 2020 o st. podp. SA.55742 (2019/N) – ČR Podpora na výměnu kmitočtově závislých vysílacích zařízení v souvislosti s přesunem z pásma 700 MHz, bod 70.

*činnosti v takové míře, protože tato změna znamená vysoké investiční náklady a zvýšené provozní náklady, aniž by příjemci přinášela konkrétní výhody.*³⁴³

Vhodnost podpory: navrhované opatření podpory musí být nástrojem politiky vhodným ke splnění jejího cíle. EK obvykle považuje opatření za vhodný nástroj, pokud členský stát může prokázat, že alternativní možnosti politiky by nebyly stejně vhodné k dosažení cíle společného zájmu, a pokud je členský stát schopen prokázat, že alternativní, méně rušivé nástroje podpory nemohou zajistit stejně účinné výsledky.³⁴⁴ Například „*Pro dosažení cílů stanovených podle směrnice 2014/94/EU nelze přijmout opatření legislativní povahy, jelikož není možné uzákonit povinnost vybudovat dobíjecí nebo plnicí stanice; rovněž není možné uzákonit povinnost používání vozidel poháněných alternativními palivy. Podpora zavedení veřejně přístupné infrastruktury pro dobíjení – v porovnání s jinými typy nástrojů (např. podpora konečných spotřebitelů, podpora při nákupu vozidel nebo nefiskální opatření, např. osvobození od poplatků za parkování) – je jedním z neúčinnějších způsobů, jak podpořit růst poptávky po elektrických vozidlech. Komise se proto domnívala, že zvolený typ podpory, tj. přímé granty, a nikoli půjčky či nástroje podpory, zohledňují selhání trhu, které má režim podpory za cíl řešit.*“³⁴⁵

Přiměřenost podpory: výše podpory musí být omezena na minimum, které je nutné ke stimulaci dalších investic nebo činností v dotčené oblasti. *České orgány v konkrétním případě prokázaly, že intenzita podpory byla stanovena v míře nezbytné pro plnění cílů režimu. Podpora bude poskytnuta na základě otevřeného a transparentního veřejného nabídkového řízení. Během výběrového postupu budou každému projektu přiděleny body vážené na základě konkrétních hodnotících kritérií, tj. požadované výše a intenzity podpory, připravenosti projektu a relevance projektu. Na základě těchto kritérií získají výhodu žadatelé, kteří budou požadovat nižší intenzitu podpory, jelikož nákladové kritérium projektu je hodnoceno větším počtem bodů než zbývající dvě kritéria. To zajišťuje, aby výše podpory nepřekročila nezbytné minimum.*³⁴⁶

³⁴³ Rozh. EK ze dne 18. září 2013 o st. podp. č. SA.35597 (2013/N) – ČR Snížení emisí modernizací odprášení Aglomerace jih ArcelorMittal Ostrava, a.s., bod 46.

³⁴⁴ Rozh. EK ze dne 11. srpna 2017 o st. podp. SA. 45182 (2016/N) – Režim státní podpory zavádění veřejně přístupných dobíjecích a plnicích stanic pro vozidla s pohonem na alternativní paliva v České republice, bod 54.

³⁴⁵ *Tamtéž*, body 55-60.

³⁴⁶ Rozh. EK ze dne 11. srpna 2017 o st. podp. SA. 45182 (2016/N) – Režim státní podpory zavádění veřejně přístupných dobíjecích a plnicích stanic pro vozidla s pohonem na alternativní paliva v České republice, body 67 a 72.

Omezenost negativních dopadů podpory na hospodářskou soutěž a obchod mezi členskými státy: nad negativními účinky podpory na hospodářskou soutěž a obchod musí převažovat účinky pozitivní. Jak uvedla Komise v případě podpory na odstranění starých ekologických zátěží „*podle českých orgánů mělo oznámené opatření pouze omezený dopad na hospodářskou soutěž a obchod. Přímým příjemcem i vlastníkem jsou malé společnosti se zanedbatelným podílem na trhu. Jejich současné hospodářské činnosti jsou omezené. Jediná výhoda pro přímého příjemce podpory a vlastníka spočívá v možnosti využít dekontaminovanou lokalitu v budoucnu pro hospodářskou činnost, která dosud nebyla definována. Opatření negeneruje přímému příjemci ani vlastníkovi žádný okamžitý zisk. Budoucí zisk je sporný a nemá žádné konkrétní parametry. Tento omezený negativní dopad na hospodářskou soutěž je vyvážen pozitivním dopadem podpory na místní životní prostředí a veřejné zdraví. Kromě toho mohou mít dodatečný pozitivní účinek pro region případná budoucí parkoviště pro nákladní vozidla.*“³⁴⁷

Transparentnost podpory: členské státy, Komise, hospodářské subjekty a veřejnost musí mít snadný přístup ke všem příslušným aktům a informacím o poskytnuté podpoře. *V případě veřejné podpory zavádění veřejně přístupných dobíjecích a plnicích stanic pro vozidla s pohonem na alternativní paliva se České orgány se zavázaly předkládat Evropské komisi výroční zprávy podle článku 26 nařízení Rady (EU) 2015/15895. ČR se rovněž zavázala zveřejnit režim prostřednictvím Ministerstva dopravy na veřejně přístupné internetové stránce Operačního programu doprava (www.opd.cz).*³⁴⁸

5.2 Článek 107 odst. 3, písm. a)

Podpory regionálního rozvoje a územní soudržnosti EU lze v rámci čl. 107 odst. 3 SFEU poskytnout buď pod výjimkou pod-odst. a) nebo c) tohoto odstavce. V souladu s výrazy „mimořádně“ a „vysokou“ dle **písm. a)** se tato výjimka týká pouze oblastí, kde je hospodářská situace extrémně nepříznivá ve srovnání s Unií jako celkem.³⁴⁹ Tato podmínka je považována za splněnou u regionů NUTS2 s HDP na obyvatele rovným nebo nižším než 75 % unijního průměru. Členské státy předkládají Komisi ke schválení „regionální mapu“ indikující

³⁴⁷ Rozh. EK ze dne 14. května 2020 o st. podp. SA.55522 (2019/N) – ČR GLOBAL NETWORKS s.r.o., „Odstranění staré ekologické zátěže v lokalitě bývalé rafinerie OSTRAMO v Ostravě – 2. etapa“, bod 65.

³⁴⁸ Rozh. EK ze dne 11. srpna 2017 o st. podp. SA. 45182 (2016/N) – Režim státní podpory zavádění veřejně přístupných dobíjecích a plnicích stanic pro vozidla s pohonem na alternativní paliva v České republice, body 25 a 26.

³⁴⁹ Rozs. SDEU ze dne 14. října 1987, Spolková republika Německo v EK, C-248/84, Sb. rozh. s.1987 04013, bod 19.

způsobilost regionů pro podporu. Podpora musí být nezbytná k rozvoji znevýhodněných regionů. *V České republice, kde je regionální podpora stále hojně užívaným titulem veřejné podpory, spadají v roce 2022 pod výjimku dle písm. a) regiony NUTS II Severozápad, Severovýchod, Střední Morava a Moravskoslezsko.*³⁵⁰ To však neznamená, že jakákoliv podpora, která může být poskytnuta v uvedeném regionu, je automaticky považována za podporu nezbytnou k jeho rozvoji.³⁵¹ Článek 107 odst. 3 písm. a) a c) SFEU jsou založeny na cíli solidarity v rámci Unie, kterou Komise musí při posuzování podpory vyvažovat s cílem svobodné soutěže při zachování zásady proporcionality. Proto je Komise povinna vyhodnotit dopad plánované regionální podpory na sektory hospodářství, i když jde o regiony pravděpodobně spadající pod písm. a), aby se vyhnula vytvoření sektorového problému závažnějšího než původní regionální problém; uplatní se tedy i kritérium životaschopnosti. Komise v rámci čl. 107 odst. 3 písm. a) SFEU musí brát v úvahu zájem Unie a není omezena na ověření regionální specifity opatření bez vyhodnocení jejich dopadu na trhy v rámci EU.³⁵² Zejména pro nejméně znevýhodněné a nejuvzdálenější regiony může být slučitelná provozní podpora.^{353 354} **EK na základě tohoto čl. vydala pro ČR celkem 8 rozhodnutí.**³⁵⁵ V jednom z nich Komise uvedla, že „*České orgány poskytly dceřině společnosti Hyundai Motor Company HMMC regionální investiční podporu v nominální výši 5 528 089 346 CZK na výstavbu továrny na výrobu automobilů v České republice. Cílem daného projektu je podpora regionálního rozvoje. Investice uskutečnila v obci Nošovice u Frýdku-Místku, která se nachází v Moravskoslezském kraji, což v době poskytnutí podpory byla podporovaná oblast podle čl. 107 odst. 3 písm. a) SFEU s maximální mírou podpory 50 % čistého grantového ekvivalentu, v souladu s tehdy platnou regionální mapou podpory stanovenou pro Českou republiku. Očekávalo se vytvoření přibližně 4 400 přímých pracovních míst. Investice společnosti HMMC se týkaly realizace, výstavby a provozu továrny na výrobu automobilových vozidel s komplexní montážní linkou, jejíž úvodní výrobní kapacita bude 200 000 vozidel ročně a která může být v těchto prostorách rozšířena na výrobní kapacitu až 300 000 vozidel ročně. Ačkoli obecně Komise není regionálním podporám ad hoc příliš nakloněna, v daném případě považovala*

³⁵⁰ Dostupné na <https://www.uohs.cz/cs/informacni-centrum/tiskove-zpravy/verejna-podpora/3212-s-pocatkem-roku-2022-vstoupila-v-platnost-nova-mapa-regionalni-podpory.html>.

³⁵¹ Rozs. SDEU ze dne 13. června 2013, HGA a další v. EK, spojené věci C-630/11 P až C-633/11 P, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 112.

³⁵² Rozs. SPI ze dne 15. září 1998, BFM v. EK, spojené věci T-126/96 a T-127/96, Sb. rozh. s. 1998 II-03437, bod 101.

³⁵³ Sdělení EK Pokyny k regionální státní podp. (2021/C 153/01), bod 15.

³⁵⁴ Viz níže část k čl. 107 odst.3, pod-odst. c).

³⁵⁵ Údaje o počtu případů vycházejí z veřejné databáze případů veřejné podpory DG COMP dostupné na https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=3.

*informace poskytnuté v oznámení za uspokojivé v tom smyslu, že daný projekt bude mít **zásadní pozitivní dopad na jeden z nejhudších regionů v EU, k jehož rozvoji projekt významnou měrou přispěje. Tento příznivý dopad souhrnného investičního projektu na rozvoj regionu, zejména vytvoření zhruba 4 400 přímých a blíže neurčený počet nepřímých pracovních míst, jednoznačně převažuje nad důsledky možného narušení hospodářské soutěže vlivem podpory.***³⁵⁶

5.3 Článek 107 odst. 3, písm. b)

Toto ustanovení je druhým ustanovením SFEU umožňujícím výjimku z obecného zákazu veřejné podpory, které dosud Česká republika nevyužila³⁵⁷, avšak, na rozdíl od podpor na odstranění důsledků rozdělení Německa podle čl. 107 odst. 2, pod-odst. c), v budoucnu možná využije. **Významné projekty společného evropského zájmu** ve smyslu **písm. b)** musí tvořit část nadnárodního evropského programu podporovaného společně několika členskými státy nebo pocházet ze společné akce několika členských států zaměřené na boj s obecně akceptovanými hrozbami jako je např. znečištění životního prostředí.³⁵⁸ Dle příslušného aktualizovaného Sdělení Komise³⁵⁹ musí pro naplnění společného evropského zájmu projekt představovat konkrétní, jasný a identifikovatelný přínos pro dosažení cílů nebo strategií Unie a musí mít významný dopad na udržitelný růst, například tím, že má velký význam např. pro Zelenou dohodu pro Evropu, Digitální strategii, a Novou průmyslovou strategii pro Evropu. EK kromě nezbytnosti a přiměřenosti podpory posoudí rovněž, zda očekávané pozitivní účinky podpory pro dosažení cíle společného zájmu převažují nad možnými negativními účinky na obchod a soutěž včetně uzavření trhu a dominantního postavení, opatření je vhodným nástrojem pro řešení cíle projektu, a zda je podpora transparentní. Písm. b) bylo použito například pro schválení podpory pro financování konsorcia pro dopravní infrastrukturu přes úžinu Øresund.³⁶⁰ Čl. 107/3 b) dále umožnil schválení významných mnohonárodních projektů společného evropského zájmu, například na výrobu mikroelektroniky - jedné z klíčových

³⁵⁶ Rozh. EK ze dne 10. května 2007 o st. podp. N 661/2006 – ČR Investiční pobídka pro společnost Hyundai Motor Manufacturing Czech s.r.o., body 5,7,9 a 40.

³⁵⁷ Údaje o počtu případů vycházejí z veřejné databáze případů veřejné podpory DG COMP dostupné na https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=3.

³⁵⁸ Rozs. SDEU ze dne 8. března 1988, Exécutif régional wallon v EK, spojené věci C-62/87 a C-72/87, Sb. rozh. s. 1988 01573, bod 22.

³⁵⁹ Sdělení EK „Kritéria pro analýzu slučitelnosti státní podpory, která má podpořit realizaci významných projektů společného evropského zájmu, s vnitřním trhem“ (C(2021) 8481).

³⁶⁰ Rozh. EK ze dne 15. října 2014 o st. podp. SA.36558 - Aid granted to Øresundsbro Konsortiet.

technologií pro průmyslový rozvoj³⁶¹ a podporu výzkumu a inovací v hodnotovém řetězci baterií³⁶².

Vážná porucha v hospodářství členského státu dle ustanovení písm. b) musí ovlivňovat celé hospodářství, a nikoliv pouze hospodářství jednoho jeho regionu nebo částí jeho území.³⁶³ Článek 107 odst. 3 písm. b) SFEU nevyžaduje, aby Komise poměřila prospěšné účinky podpory s jejími negativními účinky na podmínky obchodu a na zachování nenarušené hospodářské soutěže, ale pouze aby ověřila, zda je dotčené opatření podpory nezbytné, vhodné a přiměřené k nápravě vážné poruchy v hospodářství dotyčného členského státu.³⁶⁴ Článek 107 odst. 3 písm. b) SFEU je možné použít současně s čl. 107 odst. 2 písm. b) SFEU, jsou-li splněny podmínky každého z těchto ustanovení, zejména pokud skutečnosti a okolnosti, které vedou k vážné poruše v hospodářství, vyplývají z mimořádné události.³⁶⁵ **EK na základě čl. 107 odst. 3 písm. b) pro ČR vydala celkem 26 rozhodnutí³⁶⁶** a přijala Dočasný rámec pro opatření státní podpory na podporu hospodářství při šíření koronavirové nákazy COVID-19³⁶⁷, na základě kterého bylo schváleno mj. následující opatření podpory ČR pro podnikatele zasažené šířením COVID 19 *„Přijetím uvedeného Dočasného rámce Komise uznala, že pandemie COVID-19 ovlivňuje všechny členské státy, a že opatření pro zamezení šíření přijatá členskými státy mají dopad na podniky. Opatření je zaměřeno na poskytnutí podpory pro platby pronájmů nebo nájmu pro podniky, které byly omezeny nebo jim bylo zakázáno provádět jejich podnikatelské aktivity kvůli výjimečným opatřením přijatým Českou vládou, což vedlo ke snížení jejich zisku v době, kdy normální fungování úvěrových trhů je vážně narušeno pandemií COVID-19, která ovlivňuje širší ekonomiku a vede k závažným narušením reálného hospodářství členských států. Komise má proto za to, že opatření je nezbytné, vhodné, a přiměřené pro nápravu vážné poruchy v hospodářství ČR podle článku 107(3)(b) SFEU, neboť splňuje všechny relevantní podmínky Dočasného rámce.“*³⁶⁸

³⁶¹ Rozh. EK ze dne 13. prosince 2018 o st. podp. SA.46578 (2018/N) – Germany State Aid SA.46705 (2018/N) – France State Aid SA.46595 (2018/N) – Italy State Aid SA.46590 (2018/N) - United Kingdom Important Project of Common European Interest (IPCEI) Microelectronics.

³⁶² Rozh. EK ze dne 26. ledna 2021 o st. podp. SA.55855 (2020/N) Autumn IPCEI Batteries – Austria.

³⁶³ Rozs. SPI ze dne 15. prosince 1999, Freistaat Sachsen a další v EK, spojené věci T-132/96 a T-143/96, Sb. rozh. s. 1999 II-03663, bod 167.

³⁶⁴ Rozs. Tribunálu ze dne 14. dubna 2021, Ryanair v. EK, T-388/20, dosud nezveřejněno, bod 66

³⁶⁵ Rozs. Tribunálu ze dne 14. dubna 2021, Ryanair v. EK, T-379/20, dosud nezveřejněno, bod 34.

³⁶⁶ Údaje o počtu případů vycházejí z veřejné databáze případů veřejné podpory DG COMP dostupné na https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=3.

³⁶⁷ Sdělení EK - Dočasný rámec pro opatření státní podpory na podporu hospodářství při stávajícím šíření koronavirové nákazy COVID-19 (2020/C 91 I/01).

³⁶⁸ Rozh. EK ze dne 2. června 2020 o st. podp. SA.57464 (2020/N) – Czech Republic COVID-19: Program to support entrepreneurs affected by the spread of the COVID 19 (rent payments), body 41, 43, a 47.

5.4 Článek 107 odst. 3, písm. c)

Písm. c) je díky široce definované působnosti i v České republice nejčastěji aplikovanou výjimkou – **EK na jejím základě pro ČR vydala stovku rozhodnutí**³⁶⁹, resp. „sběrným“ ustanovením umožňujícím začasté slučitelnost podpory v případě, kdy úžeji vymezené výjimky nejsou naplněny. Slučitelnost podpory dle tohoto ustanovení vyžaduje splnění dvou podmínek, zaprvé, usnadnění rozvoje určitých hospodářských činností nebo hospodářských oblastí, a zadruhé, absenci změny podmínek obchodu v takové míře, jež by byla v rozporu se společným zájmem. Druhá podmínka vyžaduje, aby byly poměřeny příznivé účinky zamýšlené podpory na rozvoj činností, které má podporovat, a nepříznivé účinky, které může tato podpora mít na vnitřní trh, přičemž není vyžadováno zohlednění jiných případných nepříznivých účinků. SDEU konstatoval, že článek 107 odst. 3 písm. c) SFEU nepodmiňuje slučitelnost podpory tím, že sleduje cíl společného zájmu, a selhání trhu není podmínkou pro prohlášení podpory za slučitelnou dle tohoto čl.³⁷⁰ Tím korigoval dosavadní test vyváženosti veřejné podpory aplikovaný Komisí v rámci uvedeného ustanovení.³⁷¹ Uvedené rozhodnutí SDEU je reflektováno následnými relevantními sděleními i rozhodovací praxí Komise,³⁷² zaměřenými místo cíle společného zájmu na kritérium rozvoje určitých hospodářských činností nebo hospodářských oblastí, při zachování ostatních výše uvedených kritérií. Z čl. 107 odst. 3 písm. c) SFEU vyplývá, že aby mohly být podpory prohlášeny za slučitelné s vnitřním trhem na základě tohoto ustanovení, **musí být způsobilé usnadnit rozvoj určitých hospodářských činností nebo hospodářských oblastí.**³⁷³ *Příjemci konkrétního oznámeného programu podpory byly společnosti působící v jednom ze sektorů uvedených v příloze Sdělení Komise - Pokyny k některým opatřením státní podpory v souvislosti se systémem obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů po roce 2012. Komise proto mohla uzavřít, že oznámený program podpory je zaměřen na usnadnění rozvoje hospodářských činností v určitých sektorech prevencí významného rizika úniku oxidu uhliku kvůli přenesení nákladů na emisní povolenky na ceny elektřiny podpořené příjemcem.*³⁷⁴ Pokud jde o ověření, zda je daná podpora způsobilá usnadnit rozvoj hospodářské činnosti, toto ustanovení neukládá povinnost

³⁶⁹ Údaje o počtu případů vycházejí z veřejné databáze případů veřejné podpory DG COMP dostupné na https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=3.

³⁷⁰ Rozs. SDEU ze dne 22. září 2020, Rakousko v. EK, C-594/18 P, dosud nezveřejněný, body 19-20.

³⁷¹ V podrobnostech viz výše část věnovaná balančnímu testu v rámci čl. 107, odst. 3, písm. a).

³⁷² Např. Sdělení EK o st. podp. pro klima, ochranu životního prostředí a energetiku 2022 C(2021) 9817; Rozh. EK ze dne 10. listopadu 2020 o st. podp. SA.58608 – Czech Republic Compensation for indirect ETS costs in the Czech Republic.

³⁷³ Rozs. SDEU ze dne 22. září 2020, Rakousko v. EK, C-594/18 P, dosud nezveřejněný, bod 60.

³⁷⁴ Rozh. EK ze dne 10. listopadu 2020 o st. podp. SA.58608 – Czech Republic Compensation for indirect ETS costs in the Czech Republic, bod 29.

určit výrobní trh, jehož je tato činnost součástí, neboť určení tohoto trhu je relevantní pouze pro posouzení, zda zamýšlená podpora nemění podmínky obchodu v takové míře, jež by byla v rozporu se společným zájmem, což je druhou podmínkou, na kterou toto ustanovení váže slučitelnost podpory.³⁷⁵ *V souladu s bodem 68 písm. a) Pokynů k vnitrostátní regionální podpoře na období 2007–2013 musela Komise v konkrétním případě analyzovat tržní podíl příjemce podpory před provedením investice a po něm a zkontrolovat, zda tržní podíl není větší než 25 %. Tržní podíl příjemce se posuzuje na úrovni skupiny na trhu daného výrobku a na relevantním zeměpisném trhu. Protože byl nový investiční projekt NTCZ zahájen v lednu 2015 a dosažení plné výrobní kapacity se očekává v roce 2022, Komise zkoumala tržní podíl společnosti NEXEN na úrovni skupiny na relevantních trzích v letech 2014 až 2023. Aby mohla Komise stanovit tržní podíl skupiny NEXEN porovnávala prodej příslušných výrobků skupiny NEXEN z hlediska hodnoty a objemu na úrovni EHP s celkovým prodejem na trhu.*³⁷⁶

Možnosti regionální podpory dle písm. c) jsou širší v tom smyslu, že rozvoj určitých hospodářských oblastí nevyžaduje existenci hospodářských podmínek dle čl. 107 odst. 3 písm. a) SFEU, za předpokladu, že podpora nemění podmínky obchodu v takové míře, jež by byla v rozporu se společným zájmem. To Komisi umožňuje schválit podporu na hospodářský rozvoj oblastí členského státu znevýhodněných ve srovnání s národním průměrem.³⁷⁷ *Komise na základě písm. c) a úvah o způsobilosti regionů ČR pro regionální podporu schválila režim podpory Bydlení a sociální program pro problematické oblasti, uvedený výše u výjimky čl. 107 odst. 2 písm. a).*³⁷⁸ Podmínky použití výjimky nemohou v zásadě splnit provozní podpory, neboť se omezují na zachování existujícího stavu či na snížení běžných a obvyklých provozních nákladů, které by musel podnik v každém případě vynaložit v rámci své běžné činnosti, nemohou tedy být považovány za podpory, které mají usnadnit rozvoj hospodářské činnosti, a jsou způsobilé změnit podmínky obchodu v takové míře, jež je v rozporu se společným zájmem.³⁷⁹

³⁷⁵ Rozs. SDEU ze dne 22. září 2020, Rakousko v. EK, C-594/18 P, dosud nezveřejněný, bod 60.

³⁷⁶ Rozh. EK ze dne 23. července 2015 o st. podp. SA. 39720 (2014/N) – ČR – LIP – Investiční pobídky pro společnost Nexen Tire Corporation Czech s.r.o, body 71-73.

³⁷⁷ Rozs. SDEU ze dne 14. října 1987, Spolková republika Německo v. EK, C-248/84, Sb. rozh. s.1987 04013, bod 19.

³⁷⁸ Rozh. EK ze dne 10. prosince 2008 o st. podp. č. N 342/2008 – ČR Bydlení a sociální program pro problematické oblasti.

³⁷⁹ Rozs. SDEU ze dne 22. září 2020, Rakousko v. EK, C-594/18 P, dosud nezveřejněný, bod 119.

5.5 Článek 107 odst. 3, písm. d)

Kulturní rozmanitost je cílem společného zájmu dle čl. 167 SFEU: „*Unie přispívá k rozkvětu kultur členských států, a přitom respektuje jejich národní a regionální různorodost a zároveň zdůrazňuje společné kulturní dědictví.*“ Výjimka stanovená v čl. 107 odst. 3 písm. d) SFEU musí být vykládána restriktivně a měla by být použita jen v případě opatření zaměřených na specifické projekty týkající se národního pojetí kultury, které musí být aplikováno na obsah a povahu daných kulturních projektů. EK zkoumá, zda je podpora vhodně navržena pro dosažení svého cíle, je nezbytná, přiměřená, a narušení soutěže a dopad na obchod jsou omezené.³⁸⁰ **Komise na základě tohoto ustanovení vydala pro ČR deset rozhodnutí,**³⁸¹ např. schválila *Grantový systém hl. m. Prahy v oblasti kultury a umění na léta 2010–2015, jehož účelem byla podpora široké škály kulturních činností reflektované souborem kritérií používaných při výběru jednotlivých projektů. Značná část rozpočtu byla určena na podporu činností provozovaných v českém jazyce. Podporované činnosti byly neziskové a řada z nich by se bez vnější podpory neuskutečnila, což činilo opatření nezbytným a podněcujícím soukromé investice.*³⁸² Komise uvedla detaily k výjimce ve Sdělení o pojmu státní podpora.

5.6 Článek 107 odst. 3, písm. e)

Článek 107 odst. 3 písm. e) SFEU zmocňuje Radu k tomu, aby na návrh Komise určila, které kategorie podpor mohou být považovány za slučitelné s vnitřním trhem, čímž nesvěřuje Komisi jakoukoliv pravomoc k výkladu čl. 107 odst. 1 SFEU. Rada tudíž například nemá pravomoc zmocnit Komisi k tomu, aby stanovila, že určité podpory neovlivňují obchod mezi členskými státy, s tím důsledkem, že by se na tyto podpory nevztahovalo řízení o oznámení záměru poskytnutí podpory podle čl. 108 odst. 3 SFEU.³⁸³ EK musí stále posuzovat, zda jsou individuální podpory v rámci tohoto článku slučitelné s vnitřním trhem.³⁸⁴ Rada tuto zřídka využívanou pravomoc uplatnila např. v loďařství a uhelném sektoru, ve druhém jmenovaném pro přijetí příslušného rozhodnutí Rady³⁸⁵. **V dosud jediném případě rozhodnutí EK pro ČR**

³⁸⁰ Rozh. EK ze dne 16. dubna 2021 o st. podp. SA.60697 - Program státní podpory na podporu kultury národnostních menšin na Slovensku, bod 32.

³⁸¹ Údaje o počtu případů vycházejí z veřejné databáze případů veřejné podpory DG COMP dostupné na https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=3.

³⁸² Rozh. EK ze dne 15. června 2011 o st. podp. SA.32599 (2011/NN) – Grantový systém hl. m. Prahy v oblasti kultury a umění na léta 2010–2015, bod 62 a následující.

³⁸³ Rozs. SDEU ze dne 21. července 2005, Xunta de Galicia, C-71/04, Sb. rozh. s. 2005 I-07419, bod 38.

³⁸⁴ Rozs. SDEU ze dne 15. října 1996, IJssel-Vliet Combinatie, C-311/94, Sb. rozh. s. 1996 I-05023, bod 27.

³⁸⁵ Rozh. Rady o st. podp. k usnadnění uzavírání nekonkurenceschopných uhelných dolů, 2010/787/EU.

na základě uvedeného Rozhodnutí Rady³⁸⁶, resp. písm. e), tedy v případě podpory na uzavření dolu Paskov měla Komise za to, že „**oznámená podpora spadá do oblasti působnosti výše zmíněného rozhodnutí Rady, neboť společnost OKD, a. s. působí v oblasti těžby uhlí a plánovaná podpora zahrnuje v souladu s čl. 2 odst. 2 rozhodnutí Rady pouze náklady spojené s uhlím určeným k výrobě elektřiny, ke kombinované výrobě tepla a elektřiny, k výrobě koksu a paliva pro vysoké pece v ocelářském průmyslu, k jehož využití dochází v Unii. Uhlí těžené v těžební jednotce Paskov navíc spadá do definice uvedené v čl. 1 písm. a) rozhodnutí Rady. Na základě informací poskytnutých o ekonomické situaci příjemce, zejména s ohledem na klesající objem vytěžitelného uhlí a nízké mezinárodní ceny a na ztráty a dluhy vzniklé od roku 2009 i na negativní vyhlídky do budoucnosti, Komise dospěla k závěru, že těžební jednotka Paskov splňuje podmínky pro prohlášení za nekonkurenceschopnou těžební jednotku. Kategorie nákladů, které mají být pokryty, odpovídají způsobilým kategoriím stanoveným v příloze rozhodnutí Rady.**“³⁸⁷

³⁸⁶ Údaje o počtu případů vycházejí z veřejné databáze případů veřejné podpory DG COMP dostupné na https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=3.

³⁸⁷ Rozh. EK ze dne 12. února 2015 o st. podp. SA.39570 (2014/N) – ČR Podpora OKD, a.s. na uzavření Dolu Paskov, body 28 a 33.

6 Kritéria a nástroje aplikace výjimek dle odst. 2 a 3

Posouzení slučitelnosti podpory s vnitřním trhem spadá do **výlučné pravomoci Komise**³⁸⁸. Její rozhodnutí jsou v zásadě přímo účinná vůči jakémukoliv v nich uvedenému adresátu³⁸⁹, v případech veřejné podpory tedy členskými státy, a podléhají přezkumu unijních soudů. Opatření podpory může být slučitelné podle jedné nebo více výjimek, zejména čl. 107 odst. 3, jako např. v případě podpory pro společnost Eurovize, kdy EK (spíše výjimečně) uvedla, že „*má za to, že opatření je slučitelné se společným trhem podle čl. 107 odst. 3 písm. c) a podle čl. 107 odst. 3 písm. d) SFEU*“³⁹⁰. Výjimečně **může veřejnou podporu prohlásit za slučitelnou Rada ministrů EU** na návrh členského státu dle čl. 108 odst. 2. V případě žádosti členského státu o rozhodnutí Rady o tom, že podpora, kterou tento stát poskytuje nebo hodlá poskytnout, má být považována za slučitelnou s vnitřním trhem odchýlně od čl. 107 SFEU nebo nařízení podle čl. 109 SFEU, má Rada širokou pravomoc uvážení ohledně existence „mimořádných okolností“.³⁹¹ Pokud však dotyčný členský stát nepodal Radě uvedenou žádost předtím, než Komise prohlásí dotčenou podporu za neslučitelnou se společným trhem, Rada již není nadále oprávněna vykonávat tuto výjimečnou pravomoc.³⁹² Rada rozhoduje jednomyslně. Tento článek dosud ČR neaplikovala.

Svá kritéria aplikace výjimek dle čl. 107 odst. 2 a 3 Komise v rámci výkonu shora uvedené výlučné pravomoci shrnula rovněž v četných horizontálních, sektorových, a specifických **pokynech**.³⁹³ Komise se přijetím pokynů a informováním prostřednictvím jejich zveřejnění, že je bude používat na případy, na něž se vztahují, sama omezuje při výkonu uvedené pravomoci a nemůže se v zásadě od těchto pravidel odchýlit, jinak jí hrozí sankce z důvodu porušení obecných právních zásad, jako je zásada rovného zacházení nebo ochrana legitimního očekávání.³⁹⁴ Ani prostřednictvím přijetí pokynů se Komise nemůže vzdát výkonu výše uvedené posuzovací pravomoci³⁹⁵ přičemž podpory zamýšlené dle uvedených pokynů musí být Komisi oznámeny k posouzení. Pokyny nemohou být chápány pouze s ohledem na

³⁸⁸ Srv. SZAPIRO Manuel. The European Commission : A Practical Guide. John Harper Publishing. 2013. ISBN 978-0-9571501-3-3. 378 s., s. 238-239.

³⁸⁹ Srv. BOBEK, M., BŘÍZA, P., KOMÁREK, J., Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie. Vydání 1. Praha : C.H.Beck, 2011, 633 s., s. 60.

³⁹⁰ Rozh. EK ze dne 29. června 2007 o st. podp. N 40/2007 – ČR Podpora poskytnutá Eurovizi – audiovizuální tvorba, bod 31.

³⁹¹ Rozs. SDEU ze dne 29. února 1996, EK v Rada, C-122/94, Sb. rozh. s. 1996 I-00881, bod 18.

³⁹² Rozs. SDEU ze dne 29. června 2004, EK v Rada, C-110/02, Sb. rozh. s. 2004 I-06333, bod 33.

³⁹³ Dostupné na https://ec.europa.eu/competition-policy/state-aid/legislation_en.

³⁹⁴ Rozs. SDEU ze dne 3. září 2020, Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland a další v EK, C-817/18, dosud nezveřejněný, bod 100.

³⁹⁵ Rozs. SDEU ze dne 29. července 2019, Bayerische Motoren Werke v EK, C-654/17 P, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 83.

jejich znění. Je třeba je vykládat ve světle článku 107 SFEU a cíle uvedeného tímto ustanovením, tedy cíle nenarušené hospodářské soutěže na vnitřním trhu.³⁹⁶ Komise je povinna podle obecného uspořádání Smluv dodržovat **souvztažnost mezi ustanoveními**, jimiž se řídí státní podpory, a jinými zvláštními ustanoveními, a posoudit tak slučitelnost dotčené podpory s těmito zvláštními ustanoveními. Nicméně taková povinnost je Komisi uložena pouze, co se týče aspektů poskytnutí podpory, které jsou do takové míry neoddelitelně spjaty s předmětem podpory, že by nebylo možné posoudit je odděleně. Naproti tomu není tato povinnost uložena, co se týče podmínek nebo prvků podpory, které, i když jsou její součástí, mohou být považovány za podmínky nebo prvky, které nejsou pro uskutečnění jejího předmětu nebo pro její fungování nezbytné.³⁹⁷ Státní podporu, jež v některých svých aspektech porušuje obecné zásady práva Unie, jako je zásada právní jistoty, volného pohybu, ochrany legitimního očekávání a rovného zacházení, nemůže Komise prohlásit za slučitelnou se společným trhem³⁹⁸, např. v případě podmiňování poskytnutí podpory nákupem pouze domácího zboží příjemcem³⁹⁹. Zajištění souladu se zásadami fungování vnitřního trhu mohou členské státy řešit přijetím **závazků** zahrnutých v rozhodnutích Komise.⁴⁰⁰

Vzhledem k **monopolu Komise** na posuzování slučitelnosti státní podpory s vnitřním trhem EU usiluje EK o maximalizaci využití výjimek z povinnosti oznámení opatření podpory založených na praktických zkušenostech se slučitelností určitých kategorií podpory, například a zejména přijetím nařízení **GBER**. Na základě GBER má být dle záměru Komise uskutečňováno více než 90 % všech opatření státní podpory v EU, což dosud z hlediska objemu podpory odpovídá asi 60 %.⁴⁰¹ Jak naznačeno v úvodu práce, i **v ČR je drtivá většina opatření veřejné podpory poskytována na základě GBER, a počtem řádově překračuje individuální opatření či programy podpory**. Tímto nařízením však EK nepřenesla na členské státy pravomoc posouzení slučitelnosti podpor uvedených v nařízení, jejichž výše nepřesahuje individuální prahovou hodnotu oznamovací povinnosti, neboť výše uvedená výlučná pravomoc posouzení slučitelnosti jí byla přiznána primárním unijním právem v čl. 107 a 108 SFEU, a Komise se od ní přijetím nařízení nemůže odchýlit, i kdyby to bylo pouze pro určitou kategorii

³⁹⁶ Rozs. SPI ze dne 9. září 2009, *Holland Malt v Komise*, T-369/06, Sb. rozh. s. 2009 II-03313, bod 132.

³⁹⁷ Rozs. Tribunálu ze dne 3. prosince 2014, *Castellnou Energía v. EK*, T-57/11, zveřejněný v el. sb. rozh., body 181-182.

³⁹⁸ Rozs. SDEU ze dne 14. října 2010, *Nuova Agricast a Cofra v Komise*, C-67/09, Sb. rozh. s. 2010 I-09811, bod 65.

³⁹⁹ Sdělení EK o státní podp. pro klima, ochranu životního prostředí a energetiku 2022 C(2021) 9817 final), bod 33.

⁴⁰⁰ Srv. např. rozh. EK ze dne 11. června 2014 o st. podp. SA.35177 (2014/NN) – ČR Podpora výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie, část III.

⁴⁰¹ Srovnej RUSCHE Maxian, s. 1139.

podpor.⁴⁰² Vnitrostátní orgán, který poskytuje podporu na základě GBER, nemůže být považován za orgán, který má pravomoc přijmout konečné rozhodnutí o tom, že neexistuje povinnost oznámit požadovanou podporu Komisi podle čl. 108 odst. 3 SFEU. Vzhledem k tomu, že Komise přijetím GBER v zásadě vykonala dopředu pravomoc, kterou jí přiznává čl. 107 odst. 3 SFEU, pokud jde o všechny podpory, které splňují kritéria GBER, nepřiznala vnitrostátním orgánům žádnou rozhodovací pravomoc, pokud jde o rozsah působnosti výjimky z oznamovací povinnosti, takže uvedené orgány jsou na stejné úrovni jako případní příjemci podpor a musí zajistit, aby jejich rozhodnutí byla v souladu s uvedeným nařízením⁴⁰³. Pokud opatření podpory přijaté členským státem splňuje příslušné podmínky GBER, může využít tento členský stát výjimky ze své oznamovací povinnosti, a naopak státní podpory, na které se nevztahuje toto nařízení, nadále podléhají oznamovací povinnosti podle čl. 108 odst. 3 SFEU. *V souladu s čl. 1(2)(a) GBER musí být některé programy podpory předkládány k evaluaci, vzhledem k potenciálně výraznějšímu dopadu velkých režimů na obchod a hospodářskou soutěž, pokud jejich průměrný roční rozpočet překročí 150 milionů EUR*⁴⁰⁴. Vnitrostátnímu orgánu, kterému byla předložena žádost o podporu, jež může spadat do působnosti GBER, přísluší, aby s ohledem na informace, které mu byly sděleny, pečlivě přezkoumal, zda požadovaná podpora splňuje všechny příslušné podmínky stanovené uvedeným nařízením a zamítl tuto žádost, pokud není splněna jedna z těchto podmínek.⁴⁰⁵ Pokud vnitrostátní orgán poskytne podporu na základě nesprávného použití GBER, činí tak v rozporu s tímto nařízením, jakož i s čl. 108 odst. 3 SFEU. Vnitrostátní orgán nemůže poskytnutím podpory na základě nesprávného použití GBER vzbudit u příjemce této podpory legitimní očekávání ohledně její oprávněnosti.⁴⁰⁶

V případě režimu podpor se EK může omezit na prostudování charakteristik dotčeného režimu, aby v odůvodnění rozhodnutí posoudila, zda je tento režim nezbytný k dosažení jednoho z cílů uvedených v čl. 107 odst. 3 SFEU, a není povinna provést analýzu podpory poskytnuté v každém jednotlivém případě na základě takového režimu.⁴⁰⁷ *V případě režimu podpory určeného českým státem financovaným muzeím Komise uvedla, že účinky režimu na hospodářskou soutěž a obchod uvnitř Společenství nelze vyloučit, v tomto případě se však zdají*

⁴⁰² Rozs. SDEU ze dne 29. července 2019, Bayerische Motoren Werke v EK, C-654/17 P, zveřejněný v el. sb. rozh., body 133-134.

⁴⁰³ Rozs. SDEU ze dne 5. března 2019, Eesti Pagar, C-349/17, zveřejněný v el. sb. rozh., body 101-102.

⁴⁰⁴ Rozh. EK ze dne 20. prosince 2021 o st. podp. SA.100301 (2021/EV) – Czechia– Evaluation Plan for the aid scheme SA.63671 RES+ Programme devoted to renewable energy sources and fulfilling the provisions of Section 12 of Act No. 383/2012 Coll., as amended, bod 58.

⁴⁰⁵ Rozs. SDEU ze dne 5. března 2019, Eesti Pagar, C-349/17, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 93.

⁴⁰⁶ Tamtéž, body 103 a 106.

⁴⁰⁷ Rozs. SDEU ze dne 13. června 2013, HGA a další v. EK, spojené věci C-630/11 P až C-633/11 P, zveřejněný v el. sb. rozh., bod 114.

být minimální. Komise dospěla k závěru, že uvedený režim podporuje kulturu a uchovává národní kulturní dědictví bez toho, aniž by měl nepříznivý vliv na obchodní podmínky a hospodářskou soutěž ve Společenství do té míry, která by byla v rozporu se společným zájmem.⁴⁰⁸ Vzhledem k tomu, že rozhodnutí Komise nevznášet námitky vůči programu podle čl. 107 odst. 3 SFEU představuje výjimku z obecné zásady neslučitelnosti těchto podpor se společným trhem, musí být doba trvání jeho platnosti časově omezena⁴⁰⁹. Režim podpory českého filmu byl schválen s účinností do dne 31. prosince 2015, přičemž v případě změn příslušných pravidel pro státní podporu během tohoto období se české orgány zavázaly režim upravit.⁴¹⁰

Otázka, zda je podpora státní podporou ve smyslu Smlouvy, musí být vyřešena na základě objektivních skutečností, které je třeba posuzovat v okamžiku přijetí rozhodnutí Komise. Rovněž pro posouzení slučitelnosti státní podpory Komisi přísluší, aby použila pravidla platná v okamžiku, kdy vydává příslušné rozhodnutí, nikoliv například pravidla platná ke dni oznámení podpory Komisi, neboť prvně uvedená pravidla mohou být v zásadě považována za lépe přizpůsobená soutěžnímu kontextu.⁴¹¹ Naproti tomu platí, že hmotněprávní unijní pravidla musí být za účelem dodržení zásad právní jistoty a legitimního očekávání vykládána tak, že se vztahují na situace nastalé před jejich vstupem v platnost pouze tehdy, když z jejich znění, cíle nebo struktury jasně vyplývá, že jim takový účinek musí být přiznán.⁴¹² V souladu s těmito zásadami EK v případě podpory schválené v roce 2015 uvedla, že „vzhledem k tomu, že cílem opatření je podpořit regionální rozvoj v oblasti určené v souladu s čl. 107 odst. 3 písm. a) SFEU a že české orgány přijaly před 1. červencem 2014 právně závazný závazek poskytnout podporu v plné výši (bude-li schválena Komisí), Komise posuzuje podporu na základě Pokynů k vnitrostátní regionální podpoře na období 2007–2013 (dále jen „Pokyny“), které jsou podle bodu 188 Pokynů k regionální státní podpoře na období 2014–2020 použitelné pro podporu, která má být poskytnuta před dnem 1. července 2014.“⁴¹³

Důkazní břemeno ohledně slučitelnosti podpory s vnitřním trhem, jako výjimky z ustanovení čl. 107 odst. 1 SFEU, nese v zásadě dotčený členský stát, který musí prokázat,

⁴⁰⁸ Rozh. EK ze dne 30. dubna 2008 o st. podp. č. NN 43/2007 (ex N 31/2006) – ČR Náhrada za ztráty a škody na předmětech poskytnutých pro významné veřejné výstavy, bod 36.

⁴⁰⁹ Rozs. SDEU ze dne 14. října 2010, Nuova Agricast a Cofra v Komise, C-67/09, Sb. rozh. s. 2010 I-09811, bod 80.

⁴¹⁰ Státní podpora č N 98/2010 – ČR Režim podpory českého filmu, bod 38.

⁴¹¹ Rozs. SDEU ze dne 11. prosince 2008, EK v Freistaat Sachsen, C-334/07 P, Sb. rozh. s. 2008 I-09465, body 50 – 51.

⁴¹² Rozs. SDEU ze dne 11. prosince 2008, EK v Freistaat Sachsen, C-334/07 P, Sb. rozh. s. 2008 I-09465, bod 44.

⁴¹³ Rozh. EK ze dne 23. července 2015 o st. podp. SA. 39720 (2014/N) – ČR – LIP – Investiční pobídky pro společnost Nexen Tire Corporation Czech s.r.o, bod 35.

že podmínky pro tuto výjimku jsou splněny⁴¹⁴. Členský stát, který usiluje o umožnění poskytnutí podpory na základě výjimky z pravidel Smlouvy, má povinnost spolupracovat s Komisí, zejména poskytnout všechny informace umožňující Komisi ověřit naplnění podmínek pro požadovanou výjimku.⁴¹⁵ V podmínkách ČR probíhá oznamování (tzv. **notifikace**) Komisi, a obdobně obhajoba slučitelnosti veřejné podpory s vnitřním trhem, obecně ve spolupráci s Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže, a s Ministerstvem zemědělství v oblasti rybolovu a zemědělství v souladu se zákonem č. 215/2004 Sb. o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje, společně s Ministerstvem zahraničních věcí, respektive Stálým zastoupením ČR při EU⁴¹⁶, v souladu s Procesním nařízením⁴¹⁷, prováděcím nařízením k Procesnímu nařízení⁴¹⁸. a v souladu s Kodexem osvědčených postupů pro řízení ve věcech kontroly státní podpory⁴¹⁹ členské státy pravidelně navazují kontakt s Komisí ohledně zamýšlených opatření ještě ve fázi před formálním oznámením (tzv. prenotifikace). Je svrchovaným rozhodnutím členského státu EU, zda poskytne veřejnou podporu, či nikoliv. Posuzování EK je tedy omezeno na vyhodnocení podpory, tak, jak je oznámena členským státem. Komise nemůže zavázat členský stát, k poskytnutí více podpory, než oznámil, a zároveň neexistuje nárok na poskytnutí podpory.⁴²⁰

⁴¹⁴ Rozs. SDEU ze dne 13. září 2010, Olympiaki Aeroporia Ypiresies v EK, T-423/05, informace o zveřejnění nedostupná, bod 329.

⁴¹⁵ Rozs. SDEU ze dne 28. dubna 1993, Italská republika v EK, C-364/90, Sb. rozh. s. 1993 I-02097, bod 20.

⁴¹⁶ Ohledně statutu Stálých zastoupení při EU členských zemí Unie srv. WESTLAKE Martin a GALLOWAY David. The Council of the European Union. Third edition. John Harper Publishing. 2006. ISBN 0-9551144-6-2. 456 s.s. 205 – 207.

⁴¹⁷ Nařízení Rady (EU) 2015/1589 kterým se stanoví prováděcí pravidla k čl. 108 Smlouvy o fungování Evropské unie.

⁴¹⁸ Nařízení Komise č. 794/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se provádí nařízení Rady (EU) 2015/1589, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 108 Smlouvy o fungování Evropské unie.

⁴¹⁹ Kodex osvědčených postupů pro řízení ve věcech kontroly státní podpory (2018/C 253/05).

⁴²⁰ Rozh. EK ze dne 28. listopadu 2016 o st. podp. SA.40171 (2015/NN) – Czech Republic Promotion of electricity production from renewable energy sources, bod 92.

7 Závěr

Dosavadní rozhodovací praxe Komise ohledně veřejných podpor v ČR posuzovaných DG COMP pokrývá téměř dvěma stovkami rozhodnutí konstatujících slučitelnost veřejné podpory s vnitřním trhem EU všechny kumulativní definiční znaky veřejné podpory dle čl. 107 SFEU, tedy zvýhodnění podniků poskytnuté selektivně státem a ze státních prostředků narušující hospodářskou soutěž a mající dopad na obchod mezi členskými státy EU. Pouze v jednotkách případů EK rozhodnutím konstatovala neexistenci veřejné podpory kvůli nenaplnění některého z definičních znaků, což lze přičítat mj. rezervovanému přístupu EK k vytváření precedentů podpory nepodléhající jejímu posouzení. Příklady všech uvedených rozhodnutí lze nalézt pro řadu úrovní hospodářské činnosti na lokální až celostátní úrovni, a četné sektory ekonomiky, od výzkumu a vývoje, poskytování pozemků pro výrobní kapacity, přes výrobu automobilů či elektřiny z obnovitelných zdrojů, ekologizaci průmyslových provozů, privatizace, krizová opatření financování kultury či veřejných nemocnic, podpory na záchranu podniků v obtížích, až po uzavírání nekonkurenceschopných dolů a mnohé další. Uvedená rozhodovací praxe reflektuje mj. hlavní milníky vývoje světové i národní ekonomiky ČR, včetně např. fázi restrukturalizace průmyslu v souvislosti se vstupem ČR do EU, finanční krize 2008, nárůstu poskytování veřejné podpory obnovitelným zdrojům energie, či pandemie COVID-19.

Pro všechny kumulativní znaky veřejné podpory poskytuje rozhodovací praxe Komise pro ČR řadu příkladů, kdy byly naplněny, tak příklady opaku, zejména v případech lokálních činností s minimálním dopadem na obchod mezi členskými státy, uzavření či faktické nemožnosti vystavení předmětné činnosti hospodářské soutěži, vzácněji nehospodářské povahy podpořené činnosti či absenci převodu státních prostředků. Českou praxí je logicky obšírně pokryt znak zvýhodnění podniku, nejvíce příkladů neexistence lze nalézt u znaku dopadu podpory na obchod mezi členskými státy. Lze tak získat inspiraci pro návrhy podpůrných opatření, které při nesplnění alespoň jednoho z uvedených znaků není třeba oznamovat Komisi pro posouzení slučitelnosti s vnitřním trhem EU. Obdobně, jako to činí EK, lze uvedené případy podpůrně využít pro obhajobu slučitelnosti nových podpor.

Na rozhodovací praxi Komise pro ČR je možné hojně ilustrovat i převážnou většinu kritérií všech znaků veřejné podpory dle čl. 107 SFEU zmiňovaných ve Sdělení Komise o pojmu státní podpora, včetně např. definice podniku jako příjemce podpory na základě určení hospodářské povahy jeho činnosti, škály veřejných subjektů jako jejich poskytovatelů, druhů

zvýhodnění příjemců veřejné podpory či naopak variant testu soukromého investora vylučujícího zvýhodnění. Rozhodnutími EK pro ČR nejsou pokryta některá dílčí kritéria, která lze dle Sdělení Komise o pojmu státní podpora považovat za aplikovaná spíše v ojedinělých případech, zejména pak zvláštní otázky zvýhodnění týkající se daňových opatření, absence regionální selektivity v důsledku autonomie poskytovatelů veřejné podpory na centrální vládě, neexistence převodu státních prostředků při zákonném pověření soukromých společností k nakládání se svými prostředky, či varianty podpory na výstavbu ekonomicky využívané infrastruktury. Zároveň, jsou to právě tyto koncepty, na jejichž naplnění v české praxi lze do budoucna zaměřit pozornost.

Výzkum prokázal, že rozhodovací praxe EK ohledně veřejných podpor v ČR pokrývá všechny výjimky ze zákazu veřejné podpory dle čl. 107 odst. 2 a 3 kromě dvou a půl. V České republice nejpoužívanější je se stovkou případů čl. 107 odst. 3 písm. c) umožňující rozvoj ekonomických aktivit a oblastí. Kvůli recentnímu epidemiologickému vývoji je následován řádově méně početnými kompenzacemi následků COVID-19 dle výjimky 107 odst. 2 písm. b) a 107 odst. 3 písm. b) a dalšími v pořadí tzv. „kulturními“ výjimkami dle čl. 107 odst. 3 písm. d). Pouze v jednotkách lze počítat výjimky pro regionální podpory v nejvíce znevýhodněných regionech dle čl. 107 odst. 3 písm. a), a pořadí zakončuje i v rámci EU spíše ojediněle uplatněná výjimka pro jiné kategorie podpor určené Radou na návrh Komise dle 107 odst. 3 písm. e). Naproti tomu nevyužity dosud zůstávají výjimky pro podpory sociální povahy přidělované přímo spotřebitelům dle čl. 107 odst. 2 písm. a); pochopitelně též podpory pro odstranění následků rozdělení Německa po druhé světové válce dle čl. 107 odst. 2 písm. c); a z poloviny věnované podpoře projektů společného evropského zájmu rovněž výjimka dle čl. 107 odst. 3 písm. b). Ojediněle EK konstatovala slučitelnost podpory na základě dvou z výše uvedených ustanovení. V souladu s relativně početnými výjimkami dle čl. 107 odst. 3 poskytuje rozhodovací praxe také řadu příkladů naplnění jednotlivých kritérií testu vyváženosti podpor uplatňovaného Komisí při aplikaci výjimek ze zákazu veřejné podpory podléhající jejímu uvážení dle uvedeného článku.

Odůvodnění Komise k (ne)existenci jednotlivých znaků veřejné podpory, (ne)naplnění jejich kritérií, či nenaplnění jednotlivých výjimek ze zákazu veřejné podpory, sahají rozsahem od stručných vět, případně s odkazy na předchozí rozhodovací praxi, až po několik odstavců textu v rozhodnutích s maximálně několika desítkami stran. Při výše popsané četnosti příkladů znaků veřejné podpory, jejich kritérií, a právních základů slučitelnosti, je možné konstatovat, že výše uvedená rozhodovací praxe EK pro ČR poskytuje až na výše specifikované výjimky

dostatek podkladů pro samostatnou interpretaci čl. 107 za pomoci českých reálií. Tím je umožněno snazší pochopení problematiky veřejné podpory a potenciálně efektivnější aplikace této odnože soutěžního práva EU českými poskytovateli, příjemci a dalšími zainteresovanými osobami. Výše zmíněné výjimky z pokrytí aspektů čl. 107 rozhodovací praxí pro ČR zůstávají výzvou pro další výzkum, stejně jako např. uplatnění čl. 107 na dosud rozhodnutími Komise nezahrnuté činnosti či ve specificky regulovaných sektorech, a další jevy uvedené v úvodu této práce.

8 Abstrakt

Tato rigorózní práce se zabývá otázkou rozsahu dosavadní aplikace článku 107 SFEU Evropskou komisí v případech veřejné podpory poskytované v České republice. Účelem výzkumu je zjištění, do jaké míry lze uvedený článek interpretovat za pomoci případů veřejné podpory poskytnuté v ČR a posuzované Komisí od vstupu ČR do Evropské unie v roce 2004. Jako základ pro toto srovnání slouží analýza rozhodovací praxe Soudního dvora Evropské unie ohledně článku 107 SFEU. Z analýzy stovek rozhodnutí SDEU i Evropské komise pro ČR vyplývá, že rozhodovací praxe Komise ohledně veřejných podpor v ČR pokrývá všechny kumulativní znaky veřejné podpory dle čl. 107 a jejich kritéria s výjimkou některých zřídka uplatňovaných konceptů. Výzkum rovněž prokázal, že rozhodovací praxe Komise ohledně veřejných podpor v ČR pokrývá všechny výjimky ze zákazu veřejné podpory dle čl. 107 kromě dvou a poloviny třetí výjimky. Právo EU pro oblast veřejné podpory tedy lze téměř bez výjimky interpretovat za využití českých případů a reálií, což může usnadnit přípravu podání a komunikaci v dané oblasti mezi poskytovateli a příjemci v ČR, tak mezi Českou republikou a Evropskou komisí.

Abstract

This thesis deals with the issue of the extent to which the Article 107 of the Treaty on the Functioning of the European Union has been applied in cases of state aid granted in the Czech Republic. The purpose of the research is to find out if and to what level of detail the aforementioned Article can be interpreted by means of the cases of state aid provided in the Czech Republic and approved by the Commission since the accession of the Czech Republic to the European Union. The research is based on a self-standing analysis of the decision-making practice of the Court of Justice of the European Union in relation to the Article 107 TFEU. The analysis of hundreds of decisions by the CJEU and the European Commission in the cases of state aid in the Czech Republic shows that the decision-making practice of the Commission in Czech cases covers all the cumulative criteria of state aid pursuant to the Article 107 and their sub-criteria with exceptions of certain rarely used concepts. The research has proven that the decision-making practice of the Commission vis-à-vis the Czech state aid covers all the exemptions from the general prohibition of state aid pursuant to the Article 107 TFEU with exceptions of two and a half. The EU state aid law can thus be interpreted with almost no exceptions using the Czech state aid cases and Czech life and institutions.

9 Článek 107 SFEU

STÁTNÍ PODPORY

Článek 107

1. Podpory poskytované v jakékoli formě státem nebo ze státních prostředků, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, jsou, pokud ovlivňují obchod mezi členskými státy, neslučitelné s vnitřním trhem, nestanoví-li Smlouvy jinak.

2. S vnitřním trhem jsou slučitelné:

a) podpory sociální povahy poskytované individuálním spotřebitelům za podmínky, že se poskytují bez diskriminace na základě původu výrobků;

b) podpory určené k náhradě škod způsobených přírodními pohromami nebo jinými mimořádnými událostmi;

c) podpory poskytované hospodářství určitých oblastí Spolkové republiky Německo postižených rozdělením Německa, pokud jsou potřebné k vyrovnání hospodářských znevýhodnění způsobených tímto rozdělením. Pět let po vstupu Lisabonské smlouvy v platnost může Rada na návrh Komise přijmout rozhodnutí, jímž se toto písmeno zruší.

3. Za slučitelné s vnitřním trhem mohou být považovány:

a) podpory, které mají napomáhat hospodářskému rozvoji oblastí s mimořádně nízkou životní úrovní nebo s vysokou nezaměstnaností, jakož i rozvoji regionů uvedených v článku 349 s ohledem na jejich strukturální, hospodářskou a sociální situaci;

b) podpory, které mají napomoci uskutečnění některého významného projektu společného evropského zájmu anebo napravit vážnou poruchu v hospodářství některého členského státu;

c) podpory, které mají usnadnit rozvoj určitých hospodářských činností nebo hospodářských oblastí, pokud nemění podmínky obchodu v takové míře, jež by byla v rozporu se společným zájmem;

d) podpory určené na pomoc kultuře a zachování kulturního dědictví, jestliže neovlivní podmínky obchodu a hospodářské soutěže v Unii v míře odporující společnému zájmu;

e) jiné kategorie podpor, které určí Rada na návrh Komise rozhodnutím.

10 Seznam klíčových slov

Článek 107 SFEU

Veřejná podpora

Hospodářská soutěž

Státní prostředky

Přičitatelnost státu

Zvýhodnění

Selektivita

Dopad na obchod mezi členskými státy EU

Dopad na hospodářskou soutěž

Nařízení o obecné blokové výjimce (GBER)

List of key words

Article 107 of the TFEU

State aid

Competition

State resources

Imputability to state

Advantage

Selectivity

Effect on trade between member states

Effect on competition

General Block Exemption Regulation (GBER)

11 Seznam použitých zdrojů

Zákony ČR

1. Zákon č. 215/2004 Sb. o úpravě některých vztahů v oblasti veřejné podpory a o změně zákona o podpoře výzkumu a vývoje
2. Zákon č. 90/2012 Sb. o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

Primární smlouvy

1. Smlouva o Evropském hospodářském společenství (11957E/TXT)
2. Konsolidované znění Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie (2012/C 326/01)
3. Jednotný evropský akt (11986U/TXT)

Rozhodnutí SDEU

1. Rozsudek SPI ze dne 5. dubna 2006, EK v Deutsche Bahn, T-351/02, Sb. rozh. s. 2006 II-01047
2. Rozsudek SDEU ze dne 17. září 2020, Compagnie des pêches de Saint-Malo, C-212/19, dosud nezveřejněno
3. Rozsudek SDEU ze dne 3. března 2005, Wolfgang Heiser proti Finanzamt Innsbruck, C-172/03, Sb. rozh. s. 2005 I-01627
4. Rozsudek SDEU ze dne 19. září 2000, Spolková republika Německo proti Komisi, C-156/98, Sb. rozh. s. 2000 I-06857
5. Rozsudek SDEU ze dne 19. ledna 1994, SAT Fluggesellschaft mbH proti Eurocontrol, C-364/92, Sb. rozh. s. 1994 I-00043
6. Rozsudek SDEU ze dne 19. března 2015, OTP Bank Nyrt. v. Magyar Állam a Magyar Államkincstár, C-672/13, zveřejněný v el. sb. rozh. (číslo neuvedeno)
7. Rozsudek SDEU ze dne 15. května 2019, Achema AB a další v. VKEKK, C-706/17, zveřejněný v el. sb. rozh. (číslo neuvedeno)
8. Rozsudek SDEU ze dne 24. září 2019, Lucemburské velkovévodství a Fiat Chrysler Finance Europe v. EK, spojené věci T-755/15 a T-759/15
9. Rozsudek SDEU ze dne 26. března 2020, Larko Geniki Metalleftiki kai Metallourgiki AE v. EK, C-244/18, zveřejněný v el. sb. rozh.
10. Rozsudek SDEU ze dne 3. března 2005, Wolfgang Heiser proti Finanzamt Innsbruck, C-172/03, Sb. rozh. s. 2005 I-01627
11. Rozsudek SDEU ze dne 27. června 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania v. Ayuntamiento de Getafe, C-74/16, zveřejněný v el. sb. rozh.
12. Rozsudek SDEU ze dne 4. března 2009, Associazione italiana del risparmio gestito a Fineco Asset Management SpA v EK, T-445/05, Sb. rozh. s. 2009 II-00289
13. Rozsudek SDEU ze dne 23. dubna 1991, Klaus Höfner a Fritz Elser v Macrotron GmbH, C-41/90, Sb. rozh. s. 1991 I-01979
14. Rozsudek SDEU ze dne 25. července 2018, EK v. Španělské království a další, C-128/16, zveřejněný v el. sb. rozh.
15. Rozsudek SDEU ze dne 27. června 2017, Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania v. Ayuntamiento de Getafe, C-74/16, zveřejněný v el. sb. rozh.

16. Rozsudek SDEU ze dne 10. ledna 2006, Ministero dell'Economia e delle Finanze proti Cassa di Risparmio di Firenze SpA a dalším, C-222/04, 2006 I-00289
17. Rozsudek SDEU ze dne 17. února 1993, Poucet a Pistre v. AGF a Cancava, spojené věci C-159/91 a C-160/91, Sb. rozh. s.1993 I-00637
18. Rozsudek SDEU ze dne 24. listopadu 2020, Viasat Broadcasting UK, C-445/19, dosud nezveřejněný
19. Rozsudek SDEU ze dne 1. února 2018, Larko Geniki Metalleftiki kai Metallourgiki AE v. EK, T-423/14, zveřejněný v el. sb. rozh.
20. Rozsudek SDEU ze dne 21. října 2020, Sociétés Eco TLC v. Ministre de la Transition écologique et solidaire, C-556/19, dosud nezveřejněný
21. Rozsudek SDEU ze dne 8. března 2017, Viasat Broadcasting UK Ltd v EK, C-660/15, zveřejněný v el. sb. rozh.
22. Rozsudek SDEU ze dne 13. března 2001, Preussen Elektra, C-379/98, Sb. rozh. s. 2001 I-02099
23. Rozsudek SDEU ze dne 2. července 2015, Francie a Orange v. EK, spojené věci T-425/04 a T-444/04, zveřejněný v el. sb. rozh.
24. Rozsudek SDEU ze dne 28. března 2019, Spolková republika Německo v. EK, C-405/16, zveřejněný v el. sb. rozh.
25. Rozsudek SDEU ze dne 14. října 1987, Spolková republika Německo v EK, C-248/84, Sb. rozh. s.1987 04013
26. Rozsudek SDEU ze dne 15. července 2004, Pearle a další, C-345/02, Sb. rozh. s. 2004 I-07139
27. Rozsudek SDEU ze dne 9. listopadu 2017, Viasat Broadcasting UK, C-657/15, dosud nezveřejněno
28. Rozsudek SDEU ze dne 10. prosince 2020, Comune di Milano v EK, C-160/19, dosud nezveřejněno
29. Rozsudek SDEU ze dne 13. října 1982, Norddeutsche Vieh-und Fleischkontor, spojené věci C-213-215/81, Sb. rozh. s 1982 03583,
30. Rozsudek SDEU ze dne 19. prosince 2019, Arriva Italia Srl a další, C-385/18, zveřejněný v el. sb. rozh.
31. Rozsudek SDEU ze dne 19. prosince 2013, Vent De Colère a další, C-262/12, zveřejněný v el. sb. rozh.
32. Rozsudek SDEU ze dne 8. listopadu 2001, Adria-Wien Pipeline a Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke, C-143/99, Sb. rozh. s. 2001 I-08365
33. Rozsudek SDEU ze dne 28. června 2018, Dirk Andres v. EK, C-203/16, zveřejněný v el. sb. rozh.
34. Rozsudek SDEU ze dne 10. prosince 2013, EK v. Irsko a další, C-272/12, zveřejněný v el. sb. rozh.
35. Rozsudek SDEU ze dne 6. března 2003, Westdeutsche Landesbank Girozentrale a Land Nordrhein-Westfalen v. EK, T-228/99 a T-233/99, Sb. rozh. s. 2003 II-00435
36. Rozsudek SDEU ze dne 7. května 2020, BTB Holding Investments a Dufferco Participations Holding v. EK, C-148/19 P, dosud nezveřejněný
37. Rozsudek SDEU ze dne 5. června 2012, EK v. Électricité de France, C-124/10 P, zveřejněný v el. sb. rozh.
38. Rozsudek SPI ze dne 12. prosince 2000, Alitalia v EK, T-296/97, Sb. rozh. s. 2000 II-03871
39. Rozsudek SDEU ze dne 24. ledna 2013, Frucona Košice a.s. v. EK, C-73/11 P, zveřejněný v el. sb. rozh.

40. Rozsudek Tribunálu ze dne 28. února 2012, Land Burgenland a Rakousko v. EK, spojené věci T-268/08 a T-281/08, zveřejněný v el. sb. rozh.
41. Rozsudek SDEU ze dne 24. října 2013, Land Burgenland a další v EK, spojené věci C-214/12 P, C-215/12 P a C-223/12 P, zveřejněný v el. sb. rozh.,
42. Rozsudek SDEU ze dne 24. července 2003, Altmark Trans a Regierungspräsidium Magdeburg, C-280/00, Sb. rozh. s. 2003 I-07747
43. Rozsudek SPI ze dne 5. srpna 2003, P & O European Ferries (Vizcaya) v EK, spojené věci T-116/01 and T-118/01, Sb. rozh. s. 2003 II-02957
44. Rozsudek SDEU ze dne 4. června 2015, MOL v EK, C-15/14, zveřejněný v el. sb. rozh.
45. Rozsudek SPI ze dne 22. ledna 2013, Salzgitter v EK, T-308/00, zveřejněný v el. sb. rozh.
46. Rozsudek SDEU ze dne 7. listopadu 2019, UNESA, spojené věci C-105/18 až C-113/18, zveřejněný v el. sb. rozh.
47. Rozsudek SDEU ze dne 18. července 2013, P Oy, C-6/12, zveřejněný v el. sb. rozh.
48. Rozsudek SDEU ze dne 8. září 2011, Paint Graphos a další, C-78/08 až C-80/08, Sb. rozh. s. 2011 I-07611
49. Rozsudek SDEU ze dne 29. března 2012, 3M Italia, C-417/10, zveřejněný v el. sb. rozh.
50. Rozsudek SDEU ze dne 21. prosince 2016, EK v. Hansestadt Lübeck, C-524/14 P, zveřejněný v el. sb. rozh.
51. Rozsudek SPI ze dne 15. června 2000, Alzetta a další v. EK, T-298/97, Sb. rozh. s. 2000 II-02319
52. Rozsudek SPI ze dne 15. listopadu 2018, Tempus Energy a Tempus Energy Technology v EK, T-793/14, zveřejněný v el. sb. rozh.
53. Rozsudek SPI ze dne 15. prosince 1999, Freistaat Sachsen a další v EK, spojené případy T-132/96 a T-143/96, Sb. rozh. s. 1999 II-03663
54. Rozsudek SPI ze dne 30. dubna 1998, Vlaamse Gewest v EK, T-214/95, Sb. rozh. s. 1998 II-00717
55. Rozsudek SPI ze dne 4. dubna 2001, Regione Friuli Venezia Giulia v. EK, T-288/97, Sb. rozh. s. 2001 II-01169
56. Rozsudek SDEU ze dne 8. září 2011, EK v. Nizozemsko, C-279/08 P, Sb. rozh. s. 2011 I-07671
57. Rozsudek SDEU ze dne 13. března 1985, Nizozemsko a Leeuwarder Papierwarenfabriek v EK, C-296/82, Sb. rozh. s. 1985 00809
58. Rozsudek SDEU ze dne 18. května 2017, Fondul Proprietatea, C-150/16, zveřejněný v el. sb. rozh.
59. Rozsudek SDEU ze dne 21. července 2005, Xunta de Galicia, C-71/04, Sb. rozh. s. 2005 I-07419
60. Rozsudek SDEU ze dne 29. února 1996, EK v Rada, C-122/94, Sb. rozh. s. 1996 I-00881
61. Rozsudek SDEU ze dne 29. června 2004, EK v Rada, C-110/02, Sb. rozh. s. 2004 I-06333
62. Rozsudek SDEU ze dne 13. září 2010, Olympiaki Aeroporia Ypiresies v EK, T-423/05, informace o zveřejnění nedostupná
63. Rozsudek SDEU ze dne 28. dubna 1993, Italská republika v EK, C-364/90, Sb. rozh. s. 1993 I-02097
64. Rozsudek Tribunálu ze dne 9. června 2021, Ryanair v. EK, T-665/20, dosud nezveřejněno
65. Rozsudek Tribunálu ze dne 14. dubna 2021, Ryanair v EK, T-379/20, dosud nezveřejněno
66. Rozsudek SDEU ze dne 8. března 1988, Exécutif régional wallon v EK, spojené věci C-62/87 a C-72/87, Sb. rozh. s. 1988 01573

67. Rozsudek Tribunálu ze dne 12. září 2017, Bayerische Motoren Werke v. EK, T-671/14, zveřejněný v el. sb. rozh.
68. Rozsudek Tribunálu ze dne 19. září 2018, HH Ferries a další v. EK, T-68/15, dosud nezveřejněný
69. Rozsudek SDEU ze dne 29. července 2019, Bayerische Motoren Werke v EK, C-654/17 P, zveřejněný v el. sb. rozh.
70. Rozsudek Tribunálu ze dne 3. prosince 2014, Castelnou Energía v. EK, T-57/11, zveřejněný v el. sb. rozh.
71. Rozsudek SDEU ze dne 14. února 1990, Francie v EK, C-301/87, Sb. rozh. s. 1990 I-00307
72. Rozsudek SDEU ze dne 13. června 2013, HGA a další v. EK, spojené věci C-630/11 P až C-633/11 P, zveřejněný v el. sb. rozh.
73. Rozsudek SPI ze dne 15. září 1998, BFM v. EK, spojené věci T-126/96 a T-127/96, Sb. rozh. s. 1998 II-03437,
74. Rozsudek Tribunálu ze dne 14. dubna 2021, Ryanair v. EK, T-388/20, dosud nezveřejněný
75. Rozsudek SDEU ze dne 22. září 2020, Rakousko v. EK, C-594/18 P, dosud nezveřejněný
76. Rozsudek SDEU ze dne 3. září 2020, Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland a další v EK, C-817/18, dosud nezveřejněný
77. Rozsudek SDEU ze dne 5. března 2019, Eesti Pagar, C-349/17, zveřejněný v el. sb. rozh.
78. Rozsudek SDEU ze dne 11. prosince 2008, EK v Freistaat Sachsen, C-334/07 P, Sb. rozh. s. 2008 I-09465
79. Rozsudek SDEU ze dne 16. května 2002, Francie v. EK (Stardust), C-482/99, Sb. rozh. 2002 I-04397
80. Rozsudek SPI ze dne 9. září 2009, Holland Malt v Komise, T-369/06, Sb. rozh. s. 2009 II-03313

Stanoviska Generálního advokáta SDEU

1. Stanovisko Generálního advokáta Jacobse v případě Francie v. EK (Stardust), C-482/99, Sb. rozh. 2002 I-04397.

Rozhodnutí Komise

1. Rozh. EK ze dne 19. září 2012 o st. podpoře č. SA.30908 (2011/C) (ex N 176/2010), kterou ČR udělila ve prospěch podniku České aerolinie, a.s. (ČSA – České aerolinie – restrukturalizační plán)
2. Rozh. EK ze dne 30. června 2004 N 206/2004 - ČR St. podpora za účelem podpory biopaliv
3. Rozh. EK ze dne 6. května 2009 o st. podpoře č. N 237/2009 – Czech Republic "Temporary aid scheme for granting aid in the form of loans with subsidised interest rate
4. Rozh. EK ze dne 10. prosince 2008 o st. podpoře č. N 342/2008 – ČR Bydlení a sociální program pro problematické oblasti
5. Rozh. EK ze dne 20. prosince 2006 o st. podpoře č. N 497/2006 – ČR Městský dům Přerov
6. Rozh. EK ze dne 20. července 2005 o st. podpoře č. N 63/2005 – ČR Program na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů v resortu dopravy
7. Rozh. EK ze dne 22. září 2006 o st. podpoře č. N 30/2006 - ČR Podpora ve prospěch společnosti BOHEMIA–SEN s.r.o

8. Rozh. EK ze dne 11. srpna 2017 o st. podpoře SA. 45182 (2016/N) – Režim st. podpory zavádění veřejně přístupných dobíjecích a plnicích stanic pro vozidla s pohonem na alternativní paliva v České republice
9. Rozh. EK ze dne 21. března 2012 SA.29864 (C 6/2010) (ex NN 1/2010) o st. podpoře poskytnuté Českou republikou společností České aerolinie, a. s. (ČSA – Czech Airlines a.s. – možné aspekty st. podpory při poskytnutí úvěru společností Osinek, a.s.)
10. Rozh. EK ze dne 5. května 2020 o st. podpoře SA.57094 (2020/N) – Czechia – COVID-19 – Loan guarantee scheme to support the economy in response to the COVID-19 crisis
11. Rozh. EK ze dne 30. června 2004 N 206/2004 - ČR St. podpora za účelem podpory biopaliv
12. Rozh. EK ze dne 10. května 2007 o st. podpoře N 661/2006 – ČR Investiční pobídka pro společnost Hyundai Motor Manufacturing Czech s.r.o.
13. Rozh. EK ze dne 10. listopadu 2020 o st. podpoře SA.58608 – Czech Republic Compensation for indirect ETS costs in the Czech Republic
14. Rozh. EK ze dne 10. května 2007 o st. podpoře N 770/2006 – ČR St. záruka pro účely financování nákupu železničních kolejových vozidel společností České dráhy
15. Rozh. EK ze dne 29. září 2010 N 702/2009 – Podpora na rekonstrukci lanové dráhy na Sněžku
16. Rozh. EK ze dne 14. srpna 2006 o st. podpoře N 378/2006 – ČR Program výzkumu v působnosti Ministerstva životního prostředí na léta 2007 – 2013
17. Rozh. EK ze dne 10. prosince 2008 o st. podpoře č N 342/2008 – ČR Bydlení a sociální program pro problematické oblasti
18. Rozh. EK ze dne 7. května 2014 o st. podpoře SA.38258 (2014/N) – ČR Odstranění starých ekologických zátěží po těžbě ropy v prostoru jímacího území Moravská Nová Ves
19. Rozh. EK ze dne 4. června 2018 o st. podpoře SA.38651 (2017/NN) – ČR Poskytování stravovacích služeb ve školách v České republice
20. Rozh. EK ze dne 16. dubna 2013 o st. podpoře č. SA.35529 (2012/N) – ČR Digitalizace knihovnických fondů
21. Rozh. EK ze dne 27. listopadu 2019 o st. podpoře SA.52001 (2018/FC) – ČR Údajná podpora svářečským školám
22. Rozh. EK ze dne 20. února 2014 o St. podpoře č. SA.35847 (2012/N) – ČR Letiště Ostrava
23. Rozh. EK ze dne 20. července 2005 o st. podpoře č. N 63/2005 – ČR Program na podporu úspor energie a využití obnovitelných zdrojů v resortu dopravy
24. Rozh. EK ze dne 22. prosince 2011 o st. podpoře č. SA.33433 (2011/N) – ČR Centrum zelených vědomostí / skanzen, Město Bystřice nad Pernštejnem
25. Rozh. EK ze dne 3. května 2005 o st. podpoře č. N 323/2004 – ČR St. záruka pro potřeby financování nákupu železničních kolejových vozidel společností České dráhy
26. Rozh. EK ze dne 19. prosince 2012 o st. podpoře SA.33537 (2012/N) – ČR Přejícné bezplatné přidělování povolenek na emise skleníkových plynů za účelem modernizace zařízení pro výrobu elektrické energie
27. Rozh. EK ze dne 19. června 2013 o st. podpoře č. SA.35598 (2013/N) – ČR Snížení fugitivních emisí z manipulace a chlazení aglomerátu na Aglomeraci jih podniku ArcelorMittal Ostrava a.s.
28. Rozh. EK ze dne 10. května 2007 o st. podpoře N 661/2006 – ČR Investiční pobídka pro společnost Hyundai Motor Manufacturing Czech s.r.o.

29. Rozh. EK ze dne 23. července 2015 o st. podpoře SA. 39720 (2014/N) – ČR – LIP – Investiční pobídky pro společnost Nexen Tire Corporation Czech s.r.o
30. Rozh. EK ze dne 6. července 2020 o st. podpoře SA.57149 (2020/N) – Czech Republic COVID-19: Social contribution payment reliefs for self-employed
31. Rozh. EK ze dne 20. listopadu 2013 o st. podpoře SA. 36391 (2013/N) – ČR Úvěrová podpora renovace bytových domů
32. Rozh. EK ze dne 30. května 2007 o st. podpoře č. NN 24/2007 – ČR Pražská městská bezdrátová síť
33. Rozh. EK ze dne 26. září 2006 o st. podpoře č. N 178/2006 – ČR Výzkumný program Ministerstva dopravy na období 2007-2011: „Podpora realizace udržitelného rozvoje dopravy“
34. Rozh. EK ze dne 15. června 2011 o st. podpoře SA.32599 (2011/NN) – Grantový systém hl. m. Prahy v oblasti kultury a umění na léta 2010–2015
35. Rozh. EK ze dne 26. listopadu 2008 o st. podpoře N 293/2008 – režim podpory na rozvoj kultury pro multifunkční obecní kulturní střediska, muzea, veřejné knihovny a centra doplňkového vyššího vzdělávání
36. Rozh. EK ze dne 4. září 2012 o st. podpoře SA.33997 (2011/N) – ČR Program podpory kultury ve Zlínském kraji
37. Rozh. EK ze dne 15. března 2021 o st. podpoře SA.55805 (2020/FC) – Prodloužení platnosti kmitočtových licencí provozovatelů sítí DTT – Česko
38. Rozh. EK ze dne 20. prosince 2006 o st. podpoře č. NN 76/2006 – ČR Udělení třetí licence UMTS
39. Rozh. EK ze dne 2. července 2013 o st. podpoře SA.35909 (2012/N) – ČR Infrastruktura pro cestovní ruch (region NUTS II Jihovýchod)
40. Rozh. EK ze dne 23. června 2020 St. podpora SA. 55208 (2020/C) (ex-2020/N) – Česko Vyrovňovací platba pro Českou poštu za povinnost poskytovat všeobecné služby za období 2018–2022 St. podpora SA.55497 (2019/FC) – Česko St. podpora SA.55686 (2019/FC) – Česko Stížnosti týkající se údajné neslučitelné st. podpory ve prospěch České pošty
41. Rozh. EK ze dne 22. srpna 2012 o st. podpoře SA.34675 (2012/N) – ČR Systém podpory kultury ve městě Ostrava
42. Rozh. EK ze dne 28. ledna 2009 o st. podpoře č. N 469/08 – ČR Interoperabilita v železniční dopravě
43. Rozh. EK ze dne 11. června 2014 o st. podpoře SA.35177 (2014/NN) – ČR Podpora výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie
44. Rozh. EK ze dne 23. prosince 2008 č. 305/2008 – ČR Víceletý program podpory dalšího uplatnění biopaliv v dopravě
45. Rozh. EK ze dne 29. ledna 2018 o st. podpoře SA.48856 (2017/NN) – ČR Údajná podpora českým poskytovatelům reklamního prostoru
46. Rozh. EK ze dne 26. září 2019 SA.35179 (2015/NN) – Czech Republic – Promotion of electricity from secondary sources
47. Rozh. EK ze dne 5. června 2008 o st. podpoře č. N 669/2007 – ČR Režim investiční podpory pro snížení emisí NOx ze spalovacích zařízení
48. Rozh. EK ze dne 13. ledna 2009 o st. podpoře N 307/2008 – ČR Pořízení strojů a zařízení pro letiště Ostrava
49. Rozh. EK ze dne 22. června 2006 o st. podpoře č. N 302/2005 – ČR Prodej akcií společnosti Jídelní a lůžkové vozy, poskytující stravovací služby na železnici, Českým drahám

50. Rozh. EK ze dne 8. října 2020 o st. podpoře SA.57590(2020/N) – Czechia IPO Fund
51. Rozh. EK ze dne 13. července 2011 o st. podpoře č. SA.25076 (2011/NN) – ČR Privatizace společnosti OKD a.s. společností Karbon Invest a.s.
52. Rozh. EK ze dne 2. října 2010 o st. podpoře N 264/2002 – United Kingdom London Underground Public Private Partnership
53. Rozh. EK ze dne 2. prosince 2009 o st. podpoře N 462/2009, A2 motorway section— New Tomysl
54. Rozh. EK ze dne 19. ledna 2005 o st. podpoře č. N 400/2004 – ČR Příspěvek k řešení sociálních důsledků transformace českých drah (České dráhy a Správa železniční dopravní cesty)
55. St. podpora č. N 432/2004 - ČR Opatření ve prospěch společnosti Boeing Česká s.r.o. a společnosti The Boeing Company
56. Rozh. EK ze dne 8. září 2006 o st. podpoře č. C 45/04 (ex NN 62/04) Restructuring aid to the Czech steel producer Trinecke Zelezarny
57. Rozh. EK ze dne 30. dubna 2008 o st. podpoře č. N 495/2007 – ČR Program pořízení a obnovy kolejových vozidel
58. Rozh. EK ze dne 11. dubna 2014 o st. podpoře SA.37292 (2013/N) – ČR Program podpory kultury statutárního města Zlína v letech 2014–2018
59. Rozh. EK ze dne 2. června 2020 o st. podpoře SA.57464 (2020/N) – Czech Republic COVID-19: Program to support entrepreneurs affected by the spread of the COVID 19 (rent payments)
60. Rozh. EK ze dne 2. února 2018 o st. podpoře SA.47293 (2017/N) Czech Republic - State compensations granted to Czech Post for the provision of the Data Boxes Information System over the period 2018-2022
61. Rozh. EK ze dne 18. září 2013, o st. podpoře č. SA.35597 (2013/N) – ČR Snížení emisí modernizací odprášení Aglomerace jih ArcelorMittal Ostrava, a.s.
62. Rozh. EK ze dne 16. července 2021 o st. podpoře SA.62018 (2021/N) – Czechia Support for rail freight operators using electric traction
63. Rozh. EK ze dne 14. května 2020 o st. podpoře SA.55522 (2019/N) – ČR GLOBAL NETWORKS s.r.o., „Odstranění staré ekologické zátěže v lokalitě bývalé rafinerie OSTRAMO v Ostravě – 2. etapa“
64. Rozh. EK ze dne 30. září 2009 o st. podpoře NN 44/2007 (ex N 32/2006) – ČR Osvobození od daně z příjmů z ocenění a darů v oblasti kultury
65. Rozh. EK ze dne 17. května 2016 o st. podpoře SA.43080 – ČR Režim st. podpory na modernizaci plavidel vnitrozemské vodní nákladní dopravy
66. Rozh. EK ze dne 2. května 2013 o st. podpoře SA.35948 (2012/N) – ČR Prodloužení režimu podpory Interoperabilita v železniční dopravě
67. Rozh. EK ze dne 11. června 2014 o st. podpoře SA.33575 (2013/NN) – ČR Podpora pro nezisková sportovní zařízení od ústředních vládních institucí
68. Rozh. EK ze dne 29. června 2007 o st. podpoře N 40/2007 – ČR Podpora poskytnutá Eurovizi – audiovizuální tvorba
69. Rozh. EK ze dne 29. dubna 2015 o st. podpoře SA.37432 (2015/NN) – ČR Financování veřejných nemocnic v Královéhradeckém kraji
70. Rozh. EK ze dne 30. dubna 2008 o st. podpoře č. NN 43/2007 (ex N 31/2006) – ČR Náhrada za ztráty a škody na předmětech poskytnutých pro významné veřejné výstavy
71. Rozh. EK ze dne 20. července 2005 o st. podpoře N 597/2004 – ČR Lignite Hodonín, s.r.o.

72. Rozh. EK ze dne 8. listopadu 2006 o st. podpoře NN 54/2006 – ČR Vysoká škola logistiky v Přerově
73. Rozh. EK ze dne 26. ledna 2011 o st. podpoře C 50/07 (ex N 894/06) (2011/319/EU) Francie – zdravotní pojištění
74. Rozh. EK ze dne 13. července 2009 o st. podpoře N 358/2009 – Maďarský program podpory pro úvěry na bydlení
75. Rozh. EK ze dne 21. února 2007 o st. podpoře N 738/2006 – ČR Pomoc státu při odstraňování škod vzniklých povodní v roce 2006 na majetku subjektů provozujících veřejné přístavy a vnitrozemskou vodní dopravu
76. Rozh. EK ze dne 22. července 2020 o st. podpoře SA.57614 (2020/N) Compensation scheme for sport organisations, facilities and cancellation of sport events related to COVID-19 (the “COVID – Sport Programme”) – Czechia
77. Rozh. EK ze dne 23. ledna 2020 o st. podpoře SA.55742 (2019/N) – ČR Podpora na výměnu kmitočtově závislých vysílacích zařízení v souvislosti s přesunem z pásma 700 MHz
78. Rozh. EK ze dne 15. října 2014 o st. podpoře SA.36558 - Aid granted to Øresundsbro Konsortiet
79. Rozh. EK ze dne 13. prosince 2018 o st. podpoře SA.46578 (2018/N) – Germany State Aid SA.46705 (2018/N) – France State Aid SA.46595 (2018/N) – Italy State Aid SA.46590 (2018/N) - United Kingdom Important Project of Common European Interest (IPCEI) Microelectronics
80. Rozh. EK ze dne 26. ledna 2021 o st. podpoře SA.55855 (2020/N) Autumn IPCEI Batteries – Austria
81. Rozh. EK ze dne 16. dubna 2021 o st. podpoře SA.60697 - Program st. podpory na podporu kultury národnostních menšin na Slovensku
82. Rozh. EK ze dne 12. února 2015 o st. podpoře SA.39570 (2014/N) – ČR Podpora OKD, a.s. na uzavření Dolu Paskov
83. Rozh. EK ze dne 28. listopadu 2016 o st. podpoře SA.40171 (2015/NN) – Czech Republic Promotion of electricity production from renewable energy sources
84. Rozh. EK ze dne 20. prosince 2021 o st. podpoře SA.100301 (2021/EV) – Czechia– Evaluation Plan for the aid scheme SA.63671 RES+ Programme devoted to renewable energy sources and fulfilling the provisions of Section 12 of Act No. 383/2012 Coll., as amended

Nařízení a směrnice EU

1. Nařízení Rady (ES) č. 659/1999 ze dne 22. března 1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 93 Smlouvy o ES
2. Nařízení Rady (EU) 2015/1589 kterým se stanoví prováděcí pravidla k čl. 108 Smlouvy o fungování Evropské unie.
3. Nařízení Komise č. 794/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se provádí nařízení Rady (EU) 2015/1589, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 108 Smlouvy o fungování Evropské unie
4. Nařízení EK (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem, tzv. Obecného nařízení o blokových výjimkách (známé pod zkratkou anglického názvu „GBER“)

5. Nařízení EK (EU) č. 1407/2013 ze dne 18. prosince 2013 o použití článků 107 a 108 SFEU na podporu de minimis
6. Směrnice EK 2006/111/ES ze dne 16. listopadu 2006 o zprůhlednění finančních vztahů mezi členskými státy a veřejnými podniky a o finanční průhlednosti uvnitř jednotlivých podniků.

Ostatní orgány EU

1. European Court of Auditors Special Report No 15/2011 Do the Commission's procedures ensure effective management of State aid control? Luxembourg: Publications Office of the European Union 2011; ISBN 978-92-9237-377-1 doi: 10.2865/26852
2. Rozh. Rady o st. podpoře k usnadnění uzavírání nekonkurenceschopných uhelných dolů, 2010/787/EU

Sdělení a další dokumenty Komise

1. Sdělení EK „Modernizace státní podpory v EU“ COM(2012) 209
2. Sdělení EK o pojmu státní podpora uvedeném v čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie C/2016/2946
3. Kodex osvědčených postupů pro řízení ve věcech kontroly státní podpory (2018/C 253/05)
4. Sdělení EK Pokyny k regionální státní podpoře 2021/C 153/01
5. Sdělení EK „Kritéria pro analýzu slučitelnosti státní podpory, která má podpořit realizaci významných projektů společného evropského zájmu, s vnitřním trhem“ (C(2021) 8481).
6. Pokyny Společenství ke státní podpoře v odvětvích zemědělství a lesnictví na období 2007–2013 (2006/C 319/01).
7. Sdělení EK - Dočasný rámec pro opatření státní podpory na podporu hospodářství při stávajícím šíření koronavirové nákazy COVID-19 (2020/C 91 I/01)
8. Sdělení EK o státní podpoře pro klima, ochranu životního prostředí a energetiku 2022 C(2021) 9817
9. Akční plán pro státní podpory - Cílenější státní podpory a jejich nižší počet: plán pro reformu státní podpory v letech 2005–2009, KOM/2005/0107 konečném znění
10. State Aid Manual of Procedures Internal DG Competition working documents on procedures for the application of Articles 107 and 108 TFEU; Luxembourg, Publications Office of the European Union, 2013; ISBN 978-92-79-30849-9; doi 10.2763/51842

Knižní publikace

1. BARNARD Catherine. The Substantive Law of the EU. The Four Freedoms. Sixth Edition. Oxford University Press. 2019. 636 s.
2. BARNARD C., PEERS S. a kol. European Union Law. Third Edition. Oxford University Press 2020. ISBN 978-0-19-885575-0. 901 s
3. BOBEK, M., BŘÍZA, P., KOMÁREK, J., Vnitrostátní aplikace práva Evropské unie. Vydání 1. Praha : C.H.Beck, 2011, 633 s.
4. CRAIG Paul a DE BÚRCA Gráinne a kol. The Evolution of EU Law. Second Edition. Oxford University Press. 2011. ISBN: 978-0-19-959296-8. 917 s

5. JONES, C. a kol. *EU Competition law and energy markets*. 4th edition. Claeys & Casteels Law Publishers, 2016., 1283 s.
6. KELLERBAUER, Manuel et col.; *The EU Treaties and the Charter of Fundamental Rights*. 1st edition. Oxford University Press, 2019, ISBN 978-0-19-879456-1. 2328 s.
7. KINCL Michael. *Veřejná podpora v příkladech a poznámkách*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. 246 s.
8. PETR Michal, ZORKOVÁ Eva. *Koncept soutěžitele v českém a unijním právu*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2021, 208 s.
9. MACNAB Andrew. *Bellamy & Child: Materials on European Union Law of Competition*, 2013 Edition. Oxford University Press. 1627 s. ISBN-10: 0199664560 citováno v JANSEN Pim. *The Interplay Between Industrial Policy and State Aid: Natural Combination or Strange Bedfellows?* DOI: 10.21552/estal/2016/4/8, s. 585
10. SZAPIRO Manuel. *The European Commission : A Practical Guide*. John Harper Publishing. 2013. ISBN 978-0-9571501-3-3. 378 s.
11. Horvath Z., Ódor B., *The Union After Lisbon: The Treaty Reform Of The Eu*; HVG-ORAC Pub. House; 2010. 437 s.
12. TOBLER Christa a BEGLINGER Jacques. *Essential EU Law in Charts*. HVG-ORAC Publishing House Ltd. 2010. ISBN: 978-963-258-086-9. 363 s
13. TOSATO Gian Luigi a BELLODI Leonardo. *EU Competition Law : Volume I. Procedure*. Clays & Casteels. 2006. ISBN 90-776440-40. 705 s
14. WESTLAKE Martin a GALLOWAY David. *The Council of the European Union*. Third edition. John Harper Publishing. 2006. ISBN 0-9551144-6-2. 456 s

Odborné články:

1. HAUCAP, Justus; SCHWALBE, Ulrich. *Economic principles of state aid control*. DICE discussion paper, No. 17, 2011, <http://hdl.handle.net/10419/45613>. ISSN 2190-9938 (online) – ISBN 978-3-86304-016-1
2. KOCIUBIŃSKI Jakub. *Selectivity criterion in state aid control*, Článek ve *Wroclaw Review of Law, Administration & Economics*. Prosinec 2012. DOI: 10.2478/wrlae-2013-0016

Internetové zdroje

1. Předpisy EU v oblasti veřejné podpory dostupné na https://ec.europa.eu/competition-policy/state-aid/legislation_en
2. Databáze případů veřejné podpory DG COMP https://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm?fuseaction=dsp_result&policy_area_id=3
3. State Aid Scoreboard DG COMP za rok 2020 https://ec.europa.eu/competition-policy/state-aid/scoreboard_en
4. Stručný návod ÚOHS jak vyhodnotit naplnění definičních znaků veřejné podpory; dostupné na <https://www.uohs.cz/cs/verejna-podpora/manualy-metodiky-a-dalsi-dokumenty.html>.